

Valvontalautakunta

VALVOO ASIANAJAJIA, JULKISIA OIKEUSAVUSTAJIA
JA LUVAN SAANEITA OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJIA

Valvontakertomus 2017

Suomen Asianajajaliiton julkaisuja 1/2018

ISBN 978-952-5552-31-7 (nid.)

ISBN 978-952-5552-32-4 (pdf)

ISSN 0781-5840

Kuvat: Nina Kaverinen

Tekstit: Pia Kauppinen ja Sari Krappe

Graafinen suunnittelu: Neo Design

Tilastograafit: Anna-Kaisa Jormanainen

Paino: Painotalo Plus Digital Oy

Taitto: PPD Studio

The background of the page is white, decorated with large, stylized blue leaf patterns. These leaves are composed of multiple curved, parallel lines that create a sense of depth and texture. The leaves are arranged in a way that they overlap and fill the space around the central text.

Valvontakertomus 2017

Sisällys

HAASTATTELUSSA

Valvontalautakunnan puheenjohtaja Harri Tuure:

Asiakkaan oikeudet on turvattava..... 6

1 VALVONTALAUTAKUNTA8

1.1 Lainsäädäntömuutosten vaikutus valvontalautakunnan asemaan8

1.2 Valvonnan laajenemisen vaikutuksista 9

1.3 Valvontalautakunnan tehtävät ja jäsenet..... 10

1.4 Valvontalautakunnan kokoonpano 12

1.5 Kaavio valvontaprosessista 13

2 LUVAN SAANEIDEN OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJIEN VALVONTA14

2.1 Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevat ratkaisut 15

2.2 Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lainsäädännön
vaikutus hyvää asianajajatapaa koskeviin ohjeisiin 17

3 TAPAUSELUSTUKSET18

3.1 Hyvän asianajajatavan velvoittavuus ja lähteet (TO 1. luku) 18

3.2 Perusarvot (TO 3. luku) 20

3.2.1 Lojaalisuus (TO 3.1) 20

3.2.2 Kunniallisuus (TO 3.5) 22

3.3 Yleiset velvollisuudet (TO 4. luku) 28

3.3.1 Huolellisuus ja tehokkuus (TO 4.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista
8 § 1 mom. 6-kohta) 28

3.3.2 Asianajajan täydennyskouluttautumisvelvollisuus (TO 4.2) 32

3.3.3 Asiakasvarojen hoito (TO 4.4) 33

3.4 Velvollisuudet asiakasta kohtaan (TO 5. luku) 34

3.4.1 Oikeus luopua tehtävästä (TO 5.9) 34

3.4.2 Asianajopalkkio (TO 5.12 ja palkkio-ohje) 35

3.4.3 Asianajokulujen kattaminen ulkopuolisin varoin (TO 5.13) 36

3.4.4 Palkkioerimielisyys (TO 5.15) 38

3.5 Esteellisyys (TO 6. luku) 38

3.5.1 Esteettömyys (TO 3.3 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 3-kohta) 39

3.5.2 Esteellisyys samassa asiassa (TO 6.1) 41

3.5.3 Esteellisyys lojaalisuusvelvollisuuden perusteella (TO 6.2) 42

3.5.4 Esteellisyys salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden perusteella (TO 6.3) 44

3.5.5 Toimistovaihdos (TO 6.7) 45

3.6 Velvollisuudet asiakkaan vastapuolta kohtaan (TO 7. luku)	46
3.6.1 Sovinnollisuus (TO 7.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 13-kohta)	46
3.6.2 Painostuskielto (TO 7.3 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 15-kohta)	47
3.7 Velvollisuudet tuomioistuimessa (TO 8. luku)	48
3.7.1 Arvonannon osoittaminen (TO 8.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 16-kohta)	48
3.8 Julkisuus ja markkinointi	49
3.8.1 Markkinointi (TO 10.2)	49
3.9 Asianajotoimiston järjestäminen (TO 11. luku)	50
3.9.2 Asianajotoimiston asianmukainen järjestäminen ja henkilökunnan valvonta (TO 11.5)	50
4 TILASTOTIETOJA VALVONNASTA	52
4.1 Vireille tulleet asiat	52
4.2 Ratkaistut valvonta- ja palkkioriita-asiat	52
4.2.1 Valvonta-asiat	52
4.2.2 Palkkioriita-asiat	52
4.2.3 Valvonta- ja palkkioriita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika	52
4.2.4 Muutoksenhaku valvonta-asioissa	53
4.2.5 Helsingin hovioikeuden ratkaisemat valitukset	53
4.2.6 Muutoksenhakulupa korkeimpaan oikeuteen	53
4.3 Hallituksen yleisvalvonta	53
4.3.1 Hallituksen vireille saattamat valvonta-asiat	53
5 SAMMANFATTNING	56
6 YHTEYSTIEDOT	59

Valvontalautakunnan puheenjohtaja Harri Tuure: Asiakkaan oikeudet on turvattava

Asianajaja Harri Tuurella tulee tänä kesänä kaksi vuotta täyteen valvontalautakunnan puheenjohtajana. Tuuren mielestä luottamustyö valvonnassa on ollut mielekästä, mutta haasteita kansalaisten oikeusturvaan tuo esimerkiksi asianajajien ja lupalakimiesten erilainen asema.

TEKSTI: SARI KRAPPE // KUVA: NIINA KAVERINEN

Nykyisen lain mukaan luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien eli lupalakimiesten ammattitoiminta ei ole kokonaan valvonnan piirissä. Asianajajien valvontaan verrattuna ero on siinä, että valvonnan mahdollistamiseksi lupalakimiesten toiminnalla on oltava yhteys oikeudenkäyntiin. Siksi kansalaisille jää usein epäselväksi, mistä voi kannella ja minne.

Sama laki kaikille

Valvontalautakunnan puheenjohtaja **Harri Tuuren** mukaan rajankäynti sen osalta, voidaanko kantelu tutkia vai ei, on yksi ongelma, mutta haasteita on muitakin.

– Hankalaa on lupalakimiesten valvonnan osalta myös kanteluihin vastaamattomuus: joko niihin ei vastata ollenkaan taikka saatetaan vastata asian vierestä tai hyvin suppeasti. Joskus paistaa myös läpi, että lupalakimiehen toimisto on organisoitu puutteellisesti, missä taas näkyy se, ettei lupalakimiesten toimistoihin voida nykyisen lain mukaan tehdä vastaavia toimistotarkastuksia kuin asianajajien toimistoihin. Asianajajat ja lupalakimiehet ovat tässäkin mielessä eri

asemassa: toisia valvotaan tiukemmin ja toisia löyhemmin, mikä on lopulta asiakkaan ongelma.

Juttumäärät kasvaneet ja tapaukset hankaloituneet

Tuurelle on kertynyt kokemusta asianajotyöstä jo yli kahdenkymmenenviiden vuoden ajalta. Ennen nykyistä valvontalautakunnan puheenjohtajuutta hän toimi myös kahdesti lautakunnan varapuheenjohtajana. Sitä ennen hän ennätti toimia nykyistä valvontalautakuntaa edeltäneessä kurinpitolautakunnassakin.

Haasteista huolimatta Tuure näkee valvonnan palvelevan kansalaisten oikeusturvaa riittävän hyvin.

– Kyllä näin voisi sanoa. Nykyiselläänkin kansalaisten oikeusturva on otettu huomioon eikä mitään olennaisia puutteita ole. Parannettavaa kuitenkin aina on, esimerkiksi juttujen käsittelyaikataulujen nopeuttamisessa.

Puheenjohtajan mielestä valvontalautakunnan työtaakkaa lisää juttumäärän kasvu ja hankalammat sisällöt, kun samalla rutiiniasiat ovat vähentyneet.

Valvonta palvelee hyvin kansalaisten oikeusturvaa

– Näppituntumani on, että ainakin aikaa vieviä suullisia käsittelyjä on jouduttu pitämään enemmän. Mutta sitä en osaa sanoa, miksi jutut ovat muuttuneet jatkuvasti hankalammiksi.

Tuplakäsittely haaskaa resursseja

Koska valvontalautakunta valvoo lupalakimiehiä ainoastaan oikeudenkäyntiasioissa, etenevät lupalakimiehiä koskevien oikeudenkäyntikanteluiden käsittelyt mahdollisten seuraamusmaksujen ja luvan peruuttamisten osalta uuteen käsittelyyn oikeudenkäyntiavustajalautakuntaan.

– Tämä tuplakäsittely ei todellakaan ole taroituksenmukainen, koska se vie kohtuuttomasti työaikaa. Myös asiakkaan kannalta tilanne on ongelmallinen, kun kantelun käsittely kestää kauan.

Käsittelyaikaa vievät myös erilaiset menettelytapasäännökset, joita hovioikeus saattaa tulkita joskus toisin kuin valvontalautakunta, esimerkiksi todistajien kuulemisessa.

– Jos tulkintalinja ajetaan siihen, että asian ollessa näytöllisesti ristiriitainen tarjottua hen-

kilötodistelua on aina otettava vastaan, nykyiset resurssimme eivät mitenkään riitä suullisten käsittelyjen toimittamiseen. Jos valvontalautakunnassa on järjestettävä suullinen käsittely aina, kun on kyse henkilötodistelusta ja sen uskottavuudesta, siitä tulee ongelma. Olemmekin tällä hetkellä hie-
man odottavalla kannalla, lisääntyvätkö suulliset käsittelyt vielä entisestään.

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta on lisäksi esittänyt nykyisen lain muuttamista siten, että kaikki lupalakimiehiä koskevat kantelut voitaisiin ratkaista valvontalautakunnassa. Käsittely yksinkertaistuisi, mutta muutos lisäisi pääosin oto-työtä tekevän valvontalautakunnan työtaakkaa.

– Toivon, etteivät kantelumäärät hirveästi enää kasvaisi, jotta käsittelyajat pysyisivät kohtuullisina. Valvontalautakunnassa toimiminen on työläs luottamustehtävä. Jos jäsenten työmäärät kasvavat kanteluiden ja suullisten käsittelyjen lisääntymisen myötä entisestään, on vaarana, että lautakuntaan ei saada riittävästi päteviä ja sitoutuneita jäseniä.

1 Valvontalautakunta

1.1 Lainsäädäntömuutosten vaikutus valvontalautakunnan asemaan

Asianajalain 6 a §:n 1 momentin mukaan asianajajayhdistyksen yhteydessä toimivat riippumattomat valvontalautakunta ja valvontayksikkö, joille kuuluvat tässä laissa säädetty asianajajien toiminnan valvontaan liittyvät tehtävät. Säännöksen 5 momentissa säädetään, että valvontayksikköön kuuluva toimihenkilö ei saa osallistua asianajajayhdistykselle kuuluvien muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen asioiden hoitamiseen, jos osallistuminen voi vaarantaa valvontayksikön tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

Vuoden 2013 alusta tuli voimaan laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista (17.6.2011/715). Samassa yhteydessä tehtiin muutoksia myös asianajalakiin (17.6.2011/716). Nämä muutokset vaikuttivat valvontalautakunnan toimintaan ensinnäkin siten, että valvonnan piiriin tulivat osittain myös luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat. He ovat lakimiehiä, joille erillinen oikeudenkäyntiavustajalautakunta on myöntänyt luvan toimia oikeudenkäyntiasiamiehinä ja -avustajina. Lain muutos myös lisäsi valvontalautakunnan itsenäistä asemaa suhteessa Suomen Asianajajaliittoon. Lisäksi valvontalautakunnan kokoonpano muuttui siten, että valvontalautakunnan jäseniksi tuli myös kaksi luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien edustajaa.

Asianajalain muutosta koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 318/2010) perusteltiin valvonnan keskittämistä Asianajajaliiton valvontalautakuntaan seuraavasti:

“Valvonnan järjestämisen kannalta helpoin vaihtoehto olisi toteuttaa valvonta vastaavasti kuin asianajajien ja julkisten oikeusavustajien valvonta nykyisin, jolloin valvovana elimenä toimisi Asianajajaliiton valvontalautakunta. Asianajajaliiton valvontalautakunnalla on korkea osaamisen taso ja pitkäaikainen kokemus hyvän asianajajatavan valvonnasta. Valvonta tapahtuisi myös kustannustehokkaasti, kun se hoidettaisiin kaikkien osalta samassa elimessä. Koska valvontalautakunta valvoisi tällöin paitsi asianajajia ja julkisia oikeusavustajia, myös luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia, jotka eivät ole ja joista osa ei edes voisi olla Asianajajaliiton jäseniä, olisi tällöin kuitenkin tarpeen vahvistaa valvontalautakunnan riippumattomuutta ja toiminnallista erillisyyttä Asianajajaliitosta.

Toisaalta siltä osin kuin kyse on elinkeinoluvan kurinpidollisesta peruuttamisesta ja seuraamusmaksun määrittämisestä, tullaan ainakin lähelle merkittävää julkisen vallan käyttöä, joka voidaan perustuslain 124 §:n mukaan uskoa vain viranomaiselle. Mainituilla perusteilla esityksessä ehdotetaan, että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja olisi sekä valvontalautakunnan että oikeudenkäyntiavustajalautakunnan valvonnan alainen.”

Asiaa käsitelleessä lakivaliokunnan mietinnössä valvonnan järjestämisestä ja valvontalautakunnan riippumattomuudesta todettiin seuraavasti (LaVM 40/2010):

“Valiokunta on pohtinut oikeudenkäyntiasiamiehen valvontamenettelyn erilaisia järjestämistapoja. Valiokunnan mielestä esitettyä valvontarakennetta voidaan puoltaa ottaen huomioon esityksen läh-

PIA KAUPPINEN

tökohta, jonka mukaan oikeudenkäyntiasiamiehet ovat velvollisia noudattamaan asiallisesti saman sisältöisiä ammattieettisiä sääntöjä kuin asianajajat ja julkiset oikeusavustajat. Ehdotukset valvontalautakunnan roolista ja muutoksenhaun järjestämisestä yhdenmukaisesti asianajajia ja julkisia oikeusavustajia koskevien valvonta-asioiden kanssa ovat perusteltuja yhteneväisen ratkaisukäytännön turvaamisen kannalta. Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisena, että valvonnan toimivuutta seurataan ja arvioidaan, tuleeko järjestelmää jatkossa kehittää.

Kun valvontalautakunnalle annetaan oikeudenkäyntiasiamiehiä koskevia valvontatehtäviä, on tarpeellista, että valvontalautakunnan riippumattomuutta ja toiminnallista erillisyyttä Asianajajaliitosta vahvistetaan. Esityksessä ehdotetaan, että valvontalautakunnan kokoonpanoa laajennetaan ja että siihen otetaan jäseniksi asianajajien ja laissa tarkemmin määriteltyjen muiden lakimiesten lisäksi myös luvan saaneita oikeudenkäyntiasiamiehiä. Tässä yhteydessä on syytä tähdentää, että valvontalautakunnan jäsenet toimivat tehtävässään tuomarin vastuulla ja asioita valmistelevan valvontayksikön toimihenkilöihin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Lisäksi valvonta-asioiden käsittelyn järjestämiseen liittyvä yksi periaatteellinen lähtökohta on se, että valvonta-asioiden ohjautuminen valvontalautakunnan eri jaostojen kesken tapahtuu tuomioistuinten tapaan sattumanvaraisesti, jolloin etukäteen ei ole tiedossa, ketkä käsittelevät tiettyä valvonta-asiaa. Myös tämä osaltaan turvaa käsittelyn objektiivisuutta.”

Edellä mainituista syistä johtuen valvontalautakunnan ja valvontayksikön riippumattomuutta

suhteessa Suomen Asianajajaliittoon on vahvistettu. Valvontayksikön henkilökunta ei osallistu Asianajajaliiton sellaisten tehtävien hoitamiseen, joihin osallistuminen voi vaarantaa valvontayksikön tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta. Valvontalautakunnan erillisyyttä Asianajajaliitosta osoittavat myös esimerkiksi oma graafinen ilme ja verkkosivusto.

Valtioneuvoston oikeuskansleri teki vuonna 2017 aloitteen oikeusministeriölle luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain muutostarpeiden tarkistamiseksi. Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston arviomuistio luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain muutostarpeista on valvontakertomusta kirjoitettaessa edennyt lausuntokierrokselle.

1.2 Valvonnan laajenemisen vaikutuksista

Valvontalautakunta valvoo asianajajien lisäksi valtion oikeusaputoimistoissa työskenteleviä julkisia oikeusavustajia sekä luvan saaneita oikeusavustajia. Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan myöntämiä voimassa olevia oikeudenkäyntiavustajalupia oli vuoden 2017 lopussa 1 588. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta ylläpitää luetteloa myönnettyistä oikeudenkäyntiavustajaluvista, mutta tarkempia tilastotietoja lupalakimiesten sijoittumisesta asianajotoimistoihin, lakiasiaintoimistoihin ja muihin työpaikkoihin ei toistaiseksi ole saatavissa. Asianajajaliiton aktiivijäseniä eli asianajajia oli vuoden 2017 lopussa 2 130. Valtion oikeusaputoimistoissa työskenteleviä julkisia oikeusavustajia puolestaan oli noin 220.

Valvontalautakuntaan on ennen vuotta 2014 tullut vuosittain vireille noin 500 kantelua ja palkkiorita-asiaa. Vuosina 2014 ja 2015 valvontalautakuntaan saapuneiden asioiden määrä lähti selvään nousuun ja kumpanakin vuonna vireille tuli 600 asiaa. Vuonna 2016 vireille tulleiden asioiden määrässä tapahtui hienoista laskua ja tasaantumista, mutta vuonna 2017 vireille tulleiden asioiden määrä kipusi jälleen yli 600 asiaan.

Asianajajiin, julkisiin oikeusavustajiin ja luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistettujen kanteluiden määrät vuosina 2014–2017 ovat jonkin verran muuttuneet. Vuonna 2017

vireille tulleista kanteluista 77 prosenttia kohdistui asianajajaan, 17 prosenttia luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan ja kuusi prosenttia julkiseen oikeusavustajaan. Vuonna 2016 vireille tulleista kanteluista 81 prosenttia kohdistui asianajajaan, 11 prosenttia luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan ja 8 prosenttia julkiseen oikeusavustajaan. Asianajajiin ja julkisiin oikeusavustajiin kohdistettujen kanteluiden määrä siis laski ja luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistettujen kanteluiden määrä nousi vuonna 2017. Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevien kanteluiden lisääntyminen noin 6 prosentilla johtuu pääosin turvapaikka-asioita hoitaviin avustajiin kohdistetuista kanteluista.

Luvut eivät ole keskenään vertailukelpoisia sen vuoksi, että luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien ja julkisten oikeusavustajien valvonta on suppeampaa kuin asianajajien. Valvontalautakunnalla ei ole toimivaltaa tutkia luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevia oikeudenkäyntiasioihin liittymättömiä kanteluita eikä luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toimiston järjestämistä tai heidän muuta toimintaansa koskevia kanteluita.

Valvonnan ulottuminen osittain myös luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin ei yksin selitä kantelumäärän lisääntymistä valvontalautakunnassa. Vireille tulevien asioiden verrattain suureen määrään vaikuttaa valvontamenettelyn maksuttomuus, kanteluiden alhainen tutkimiskynnys, muillekin tahoille kuin asianosaisille annettu mahdollisuus kannella sekä huomattavan pitkä viiden vuoden ajanjakso moitittavien tapahtumien jälkeen, jolloin kantelun voi vielä saattaa vireille valvontalautakunnassa.

Verrattuna muihin Pohjoismaihin Suomessa valvontalautakunnalla on vuosittain suunnilleen

sama määrä käsiteltäviä asioita kuin Ruotsissa, jossa on noin 6 000 valvonnan alaista asianajajaa tai Norjaan, jossa on noin 9 000 valvonnan alaista asianajajaa ja tämän lisäksi myös muita valvonnan alaisia lakimiehiä. Sekä Ruotsissa että Norjassa on huomattavasti Suomea tiukemmat kriteerit kanteluiden vireille saattamiselle ja käsittelylle.

Mikäli oikeuskanslerin aloite johtaa luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnan laajenemiseen ja valvontalautakunnan käsiteltäväksi tulevien asioiden määrä jatkaa kasvuaan, valvontalautakunnan jäsenten määrää ja valvontayksikön resursseja on lisättävä. Valvontalautakunnan menettelytapoja on myös tehostettava ja sähköistä asiointia kehitettävä. Lainsäädännön tarkistamisen yhteydessä on myös syytä arvioida erityisen kriittisesti nykyistä menettelyä luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevissa vakavammassa valvonta-asioissa. Siinä asiat on käsiteltävä kahteen kertaan, sekä valvontalautakunnassa että oikeudenkäyntiavustajalautakunnassa.

1.3 Valvontalautakunnan tehtävät ja jäsenet

Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toimintaa koskevat kantelut käsittelee valvontalautakunta. Asianajajaliiton hallituksella on edelleen velvollisuus asianajajalain 6 §:ssä säädetyn tavoin valvoa asianajajien toimintaa. Jos hallitus tätä valvontaa suorittaessaan saa aiheen epäillä asianajajan menettelleen velvollisuuksiensa vastaisesti, sen tulee saattaa asia valvontalautakunnan käsiteltäväksi.

Asianajajan laskutuksen kohtuullisuutta tai palkkioon liittyvää muuta riitaisuutta koskevat asiat käsitellään valvontalautakunnassa palkkioriiita-asioina. Palkkioriiita-asian käsittely valvontalautakunnassa on asianajajan asiakkaalle maksuton palvelu. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 12.1-kohdan mukaan asianajaja ei saa vaatia korvausta valvontalautakunnan käsittelemän valvonta-asian tai palkkioriiita-asian hänelle aiheuttamista kuluista valvonta- tai palkkioriiita-asian käynnistäneeltä henkilöltä tai muulta taholta.

**Valvontakertomukset
2010–2017:
valvontalautakunta.fi/
valvontakertomus**

Palkkioritamenettelyn käyttäminen ei koske julkisten oikeusavustajien tai luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien asiakkaita. Palkkioriiita-asian ratkaisu on luonteeltaan suositus. Täytäntöönpanokelpoisen ratkaisun saamiseksi palkkioriidan osapuolet voivat viedä asian tuomioistuimen ratkaistavaksi. Kuluttaja-asiakkaat voivat saattaa luvan saaneiden oikeusavustajien palkkiota koskevan riitaisuuden kuluttajariitalautakunnan ratkaistavaksi. Myös kuluttajariitalautakunnan ratkaisut ovat luonteeltaan suosituksia.

Valvontalautakuntaan kuuluvat puheenjohtaja sekä yksitoista muuta jäsentä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä sekä kuuden muun jäsenen ja heidän varajäsenensä tulee olla asianajajia ja heidät valitsee tehtävänsä Asianajajaliiton valtuuskunta. Kolmen jäsenen ja heidän varajäsenensä tulee olla asianajajakuntaan kuulumattomia oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtäviin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen.

Asianajajakuntaan kuulumattomat jäsenet ja heidän varajäsenensä nimittää valtioneuvosto oikeusministeriön esityksestä sen jälkeen, kun ministeriö on saanut Asianajajaliiton puoltavan lausunnon ehdokkaiden kelpoisuudesta tehtävään.

Lisäksi kahden jäsenen ja heidän varajäsenensä tulee olla luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia. Myös luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajajäsenet nimittää valtioneuvosto oikeusministeriön esityksestä. Kaikkien jäsenten toimikausi on kolme vuotta.

valvontalautakunta.fi

Valvontalautakunta jakautuu neljään jaostoon. Valtaosa käsiteltävistä valvonta-asioista ja kaikki palkkioriiita-asiat käsitellään ja ratkaistaan lautakunnan jaostoissa. Jaostojen kokoonpanoista päättää valvontalautakunta.

Jaostojen puheenjohtajina toimivat valvontalautakunnan puheenjohtaja ja valvontalautakunnan keskuudestaan vuosittain valitsemat kolme varapuheenjohtajaa. Palkkioriiita-asioissa puheenjohtajana toimii aina jaoston asianajajakuntaan kuulumaton jäsen, joka on muu kuin luvan saanut oikeudenkäyntiavustajajäsen.

Mikäli asiassa joudutaan harkitsemaan seuraamukseksi seuraamusmaksua tai erottamista tai mikäli asia on luonteeltaan sellainen, että sillä on ennakkotapausarvoa, käsitellään asia valvontalautakunnan täysistunnossa (plenum). Täysistuntoon osallistuvat kaikkien neljän jaoston jäsenet tai heidän varajäsenensä. Valvontalautakunnan täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään kahdeksan muuta jäsentä on paikalla. Jaosto on päätösvaltainen, kun jaoston kaikki jäsenet ovat paikalla.

Tarkempia tietoja valvontamenettelystä löytyy valvontalautakunnan verkkosivuilta osoitteesta www.valvontalautakunta.fi.

1.4 Valvontalautakunnan kokoonpano

Valvontalautakunnan kokoonpano 1.1.2018 on seuraava:

Puheenjohtaja

Harri Tuure, asianajaja

Varapuheenjohtajat

Veronica Dalenius, asianajaja

Markus Manninen, asianajaja

Ilkka Salonen, asianajaja

Jäsen

1. jaosto

Harri Tuure, asianajaja, pj

Lotta Laineenkare, luvan saanut oik.käyntiäv. (2.3.2018 saakka)

Pekka Pärnänen, työtuomioistuimen presidentti

2. jaosto

Ilkka Salonen, asianajaja, pj

Liisa Isomaa, asianajaja

Matti Tolvanen, professori

3. jaosto

Veronica Dalenius, asianajaja, pj

Matti Niiranen, asianajaja

Rita Melartin, hovioikeudenneuvos

4. jaosto

Markus Manninen, asianajaja, pj

Hannele Kojo, asianajaja

Ilona Pilkama-Paajanen, luvan saanut oik.käyntiäv.

Varajäsen

Pirjo Isoluoma, asianajaja

Petri Pulkkanen, luvan saanut oik.käyntiäv.

Tuulikki Mikkola, professori

Mikael Henriksson, asianajaja

Matti Penttinen, asianajaja

Jussi Tapani, professori

Tom Ehrström, asianajaja (20.2.2018 saakka)

Jouni Nikkanen, asianajaja

Ilkka Ylönen, käräjätuomari

Kai Kotiranta, asianajaja

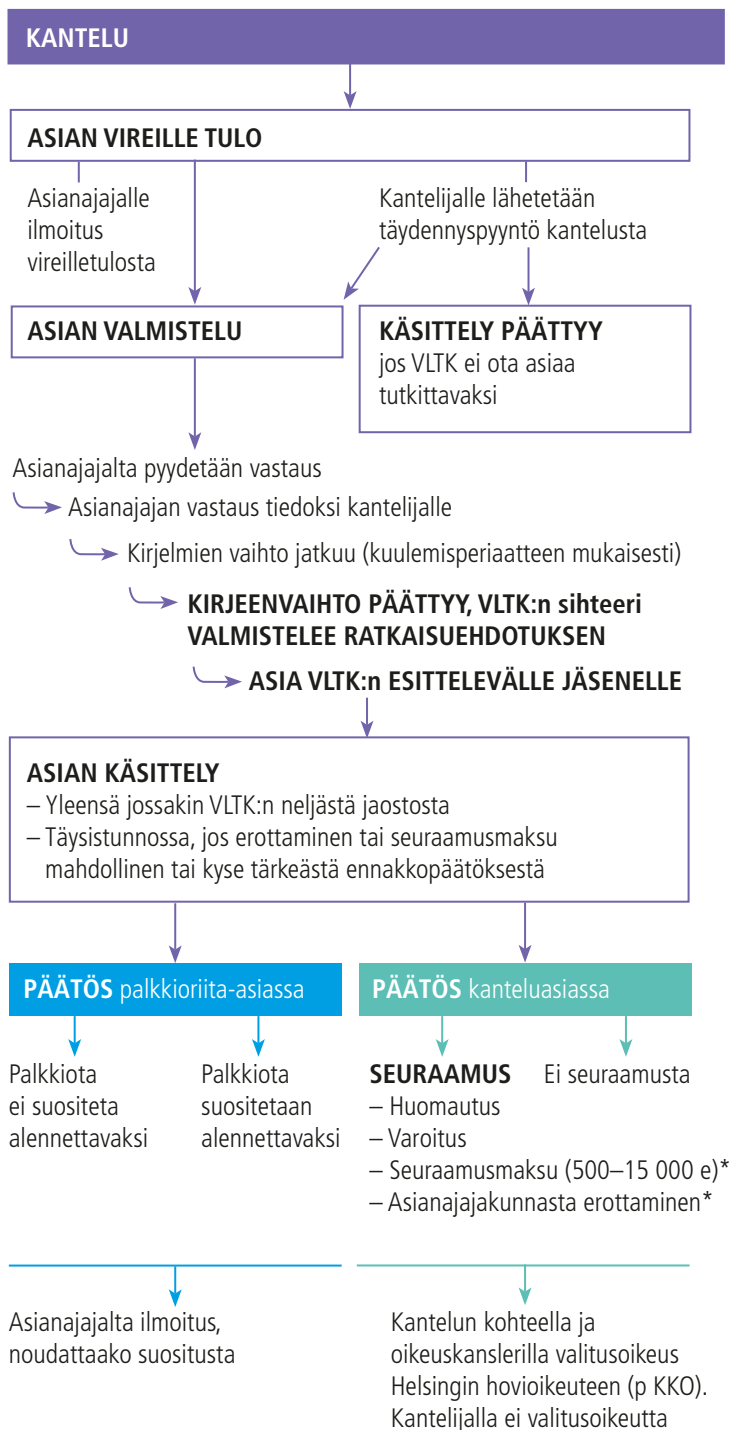
Juho Laine, asianajaja

Markus Aarto, luvan saanut oik.käyntiäv.

Valvontalautakunnan jäseninä vuonna 2017 toimivat myös asianajajat *Pontus Baarman*, *Elina Saari* ja *Arto Viljanen*, luvan saanut oikeudenkäyntiävustaja *Tuuli Lahikainen* sekä professori *Ahti Saarenpää*.

1.5 Kaavio valvontaprosessista

Viereinen kaavio havainnollistaa valvontaja palkkioriita-asioiden käsittelyä valvontalautakunnassa.

*) Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien seuraamusmaksuista ja luvan peruuttamisesta päättää viime kädessä oikeudenkäyntiavustajalautakunta valvontalautakunnan esityksestä.

2 Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonta

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 9 §:n mukaan luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on 8 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissään oikeuskanslerin, asianajajista annetun lain 6 a §:n 1 momentissa tarkoitetun valvontalautakunnan ja oikeudenkäyntiavustajalautakunnan valvonnan alainen. Lain 11 §:ssä täsmennetään edelleen, että luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevan kantelun ratkaisee valvontalautakunta ja valvontalautakunnassa käsiteltävät asiat valmistelee valvontayksikkö.

Lain 8 §:n 1 momentin mukaan luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan tulee rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskottu oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät. Lisäksi säännöksen 1 momentissa on 19-kohtainen luettelo niistä erityisistä velvollisuuksista, jotka luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan on erityisesti täytettävä.

Säännös koskee oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviä, tuomioistuimen määräyksen perusteella saatuja tehtäviä sekä tehtäviä, joihin oikeudenkäyntiavustaja on määrätty oikeusapulaissa (257/2002) tarkoitetuksi avustajaksi riippumatta siitä, onko kyseessä tuomioistuinasia vai ns. ulkoprosessuaalinen asia (esim. testamentin tai perukirjan laatiminen).

Edellä mainituissa tehtävissä oikeudenkäyntiavustajan tulee noudattaa 8 §:ssä tarkemmin säädettyjä velvollisuuksia, jotka ovat hallituksen esityksen (HE 318/2010) mukaan asiallisesti samansisältöisiä ammattieettisiä sääntöjä kuin ne, joita asianajajat ja julkiset oikeudenkäyntiavustajat noudattavat. Hallituksen esityksen mukaan 8 §:n velvollisuudet tulevat voimaan siitä lukien, kun luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle on

myönnetty laissa tarkoitettu lupa. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta ylläpitää oikeudenkäyntiavustajaluetteloa, josta myönnettyt luvat ilmenevät.

Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnan kannalta ongelmana on, että lain kirjoitustapa ei välttämättä anna vastausta siihen, missä laajuudessa luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviä hoitaessaan velvollinen noudattamaan lain 8 §:ssä säädettyjä vaatimuksia ja missä laajuudessa hän täten on velvollisuuksiensa kautta valvonnan alainen. Lain mukaan selvänä on pidettävä, että oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävillä tarkoitetaan niitä tehtäviä, joiden suorittamisen ehtona on oikeudenkäyntiavustajalautakunnan myöntämä lupa.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan lupa on OK 15 luvun ja lastensuojelulain 86 a §:n mukaan tarpeen toimimiseen lastensuojelulaissa tarkoitettussa asiassa yksityisen asianosaisen asiamiehenä tai avustajana hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Sitä vastoin oikeudenkäyntiin liittymättömät oikeudelliset palvelut, esimerkiksi asiakirjojen laatiminen ja neuvonanto, jäävät velvollisuuden ulkopuolelle. Laissa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista ei yksiselitteisesti määritellä, milloin asiamiehen tai avustajan tehtävä alkaa ja päättyy. Hallituksen esityksen perusteissa todetaan, että oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät tulee ymmärtää laajasti; tehtäviin kuuluvat paitsi varsinainen edustaminen ja esiintyminen tuomioistuimessa myös esimerkiksi oikeudenkäyntiä valmistelevat toimet, kuten asianosaisen avustaminen rikosasian esitutkinnassa.

*Markku Ylönen*¹ toteaa seuraavaa:

Luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksien laajaa tulkintaa oikeudenkäyntiasioissa voidaan perustella myös lain 8 §:n 1 momentissa luetelluilla erityisillä velvollisuuksilla. Näitä erikseen lueteltuja erityisiä velvollisuuksia ovat esimerkiksi:

- tehtävää vastaanottaessaan ja sitä hoitaessaan olla esteetön;
- hoitaa saamansa tehtävät huolellisesti, täsmällisesti, tarpeellisella joutuisuudella sekä tarpeettomia kustannuksia aiheuttamatta;
- kieltäytyä ottamasta tehtävää vastaan, jos hänellä ei ole sen edellyttämää ammattitaitoa tai jos hän ei muutoin kykene huolehtimaan tehtävän asianmukaisesta hoitamisesta;
- vastata kohtuullisessa ajassa saamiinsa oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviin liittyviin yhteydenottoihin, jollei se aiemman vastauksen tai muun vastaavan syyn vuoksi ole ilmeisen tarpeetonta;
- vastata tehtävää tarjonneelle ilman aiheutonta viivytystä, jos luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei ota vastaan hänelle tarjottua tehtävää;
- olla ilman erityistä syytä ryhtymättä oikeudellisiin toimenpiteisiin ilmoittamatta vastapuolelle asiakkaansa vaatimuksia ja varaamatta vastapuolelle kohtuullista harkinta-aikaa sekä tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen; ja
- olla ilman vastapuolen suostumusta sopimusneuvotteluiden ulkopuolella vetoamatta vastapuolen tekemään sovintotarjoukseen.

Edellä luetellut erityiset velvollisuudet ovat kaikkisellaisia, jotka luonteensa mukaisesti tulee täyttää jo ennen kuin oikeudenkäyntiavustaja hänelle uskotussa tehtävässä esimerkiksi laatii haastehakemuksen tai hoitaa asiaa tuomioistuimen istunnossa.

Jos luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan toimeksianto koskee asiakirjan laatimista tai oikeudellisen neuvonnan antamista oikeudenkäyntiin liittymättömässä asiassa, toiminta jää laissa tarkoitettujen velvollisuuksien noudattamisen ja samalla valvonnan ulkopuolelle.

Jos taas kyseessä on oikeudellisen palvelun tarjoaminen asiassa, joka jo on vireillä tuomioistuimessa, on selvästi kyseessä toiminta, jossa luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan on noudatettava laissa säädettyjä velvollisuuksiaan ja samalla hän on valvontalautakunnan valvonnan alainen.

Edellä mainittujen kahden tilanteen väliin jää niin sanottu harmaa vyöhyke, jossa kysymys velvollisuuksien noudattamisesta ja toiminnan valvonnan alaisuudesta on ratkaistava kussakin yksittäistapauksessa tapauksen erityispiirteet huomioon ottaen.

2.1 Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevat ratkaisut

Valvontalautakunta ratkaisi vuonna 2017 yhteensä 58 luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevaa valvonta-asiaa (noin 13 % valvonta-asioissa annetuista ratkaisuksista). Valvontalautakunta määräsi lupalakimiehelle 12 asiassa kurinpidollisena seuraamuksena varoituksen, 10 tapauksessa huomautuksen ja kahdessa tapauksessa seuraamus jätettiin määräämättä vähäisyysperusteella. 31 asiassa ei määrätty seuraamusta ja kahdessa asiassa kantelua ei otettu tutkittavaksi. Valvontalautakunta esitti oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle yhden luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan luvan peruuttamista kurinpidollisena seuraamuksena.

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta ratkaisi vuonna 2017 valvontalautakunnan esityksestä neljä valvonta-asiaa, jotka koskivat kahta luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta peruutti valvontalautakunnan esityksestä luvat kahdelta lupalakimieheltä. Toisessa tapauksessa lupa peruutettiin yhteisenä seuraamuksena kolmessa valvonta-asiaassa. Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan päätös ei ole lainvoimainen luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan valitettua päätöksestä hovioikeuteen. Toinen luvan peruuttamista koskeva päätös on lainvoimainen.

Hovioikeus peruutti vuonna 2017 yhden oikeudenkäyntiavustajan luvan oikeuskanslerin valituksesta (HelHO 26.4.2017 nro 521). Hovioikeuden päätös on lainvoimainen.

¹ Markku Ylönen, Asianajajaoikeus. Laki, säännöt ja tapaohjeet (2014), s. 102–103.

Valvontalautakunta määräsi kurinpidollisena seuraamuksena **varoitukset** seuraavilla perusteilla:

- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei toimittanut kielteistä turvapaikkapäätöstä koskevaa valitusta hallinto-oikeuteen määräajassa (kaksi ratkaisua).
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei toimittanut kielteistä turvapaikkapäätöstä koskevaa valituskirjelmää hallinto-oikeuteen määräajassa ja jätti vastaamatta vastaanottokeskuksen valitusta koskeviin tiedusteluihin.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja laiminlöi velvollisuutensa ilmoittaa kansainvälistä suojelua hakeneille päämiehilleen hallinto-oikeuden hylkäävistä päätöksistä siten, että päämiehet olivat saaneet tiedon vasta muutoksenhakuajan päätyttyä.
- Käräjätuomarin ja tuomioistuimen työn epäasiallinen arvostelu; päämiehen informoiminen kesken toimeksiannon siitä, ettei luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja hoida elatusapuasiasa oikeusavun turvin ja palkkion periminen kanteella lapselta ja toisen lapsen kuolinpesältä; luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei varannut päämiehelle riittävästi aikaa valituksen sisällön kommentointiin ja hyväksymiseen ennen valituksen lähettämistä; epäasiallisten ja epäammattimaisten viestien lähettäminen.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei ilmoittanut päämiehelle mahdollisuudesta saada elatusapuasiasaan oikeusapua, jätti tuloksettyksen toimittamatta vastapuolelle, ei välittänyt päämiehen pyyntöä tuomioistuimelle, ei selvittänyt päämiehen terveydentilaa koskevien tietojen salassapitoa koskevaa pyyntöä ja jätti asiakirjan toimittamatta tuomioistuimelle.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja laskutti palkkionsa kuluttaja-asiakkaaltaan vastoin osapuolten sopimusta, laiminlöi velvollisuutensa informoida päämiestänsä tunteiloituksensa nousemisesta ja hankkia tämän suostumus veloituksen korottamiseen, kun osapuolet olivat sopineet tietyn tasoisesta palkkioveloituksesta. Päämiehen tarpeettoman jyrkkä ja aggressiivinen uhkaaminen

poliisitutkinnalla, ellei laskua maksettaisi. Ratkaisu ei ole lainvoimainen.

- Esteellisyys; toimiminen lojaalisuusvelvollisuuden vastaisesti yhtä aikaa kantelijayhtiön asiamiehenä ja A:n avustajana kantelijayhtiötä vastaan.
- Esteellisyys konkurssipesän pesänhoitajana.
- Tuomioistuimen yhteydenottoihin vastamatta jättäminen määräaikaan mennessä, puutteellisten tietojen antaminen oikeudelle sekä lojaalisuus- ja huolellisuusvelvollisuuden vastainen menettely toimeksiannon hoitamisessa.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja jätti vastaamatta saamiinsa yhteydenottoihin, viivytteli tehtävän hoitamisessa, jätti toimittamatta valituksen ja hovioikeuden päätöksen päämiehelle sekä ilmoittamatta työnantajansa vaihtumisesta.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja jätti rikosasiassa hankkimatta asiakirjatodistelua päämiehensä ansionmenetyksestä ja terveydentilasta siten, että korvausvaatimukset erotettiin käsiteltäväksi erillisenä oikeudenkäyntinä. Kantelijan terveydentilaa koskevaan sairaanhoitajan soittopyyntöön vastaamatta jättäminen ja viivyttely asiakirjojen toimittamisessa päämiehen uudelle avustajalle.

Valvontalautakunta määräsi kurinpidollisena seuraamuksena **huomautukset** seuraavilla perusteilla:

- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja laiminlöi velvollisuutensa selvittää kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa viivytyksettä, mitä asiakkaan toimeksianto koski ja kuinka kiireellisestä asiasta oli kysymys, osoitti menetetyn määräajan palauttamista koskevan hakemuksen väärälle tuomioistuimelle.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei toimittanut päämiehelleen turvapaikkaprosessissa hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen lähettämäänsä valituksia eikä tuomioistuinten kirjallisia päätöksiä.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja toimitti päämiehen pyynnöstä kielteistä turvapaikka-

päätöstä koskevan valituksen hallinto-oikeudelle valituksen määräajan jälkeen. Päämiehen avustajaksi oli määrätty toinen lakimies ja luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli saanut vasta valituksen määräajan ylittymisen jälkeen tiedon, että valitus oli annettu hänen tehtäväkseen.

- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei vastannut kohtuullisessa ajassa turvapaikkaa hakeneen päämiehensä uuden avustajan lähettämään avustajan vaihtoa koskevaan viestiin.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei päämiehensä pyynnöstä huolimatta järjestänyt tapaamista turvapaikkaperusteiden läpikäymiseksi päämiehen täytettyä 18 vuotta. (HelHO 29.12.2017 nro 1543; ei muutosta).
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei ilmoittanut kuluttaja-asiakkaalleen tunti-veloituksensa arvonlisäveron sisältävää kokonaishintaa.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei esittänyt päämiehensä yksinhuoltajuutta koskevaa vaatimusta riittävän ajoissa, jotta se olisi voitu käsitellä tuomioistuimessa.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei varmistanut päämieheltään tyytymättömyyden ilmoittamiselle säädetyn määräajan kuluessa, oliko päämies saanut tuomion tiedokseen ja halusiko tämä valittaa tuomiosta.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei peruuttanut rangaistusvaatimusta päämiehensä puolesta.
- Viivyttely päämiehen korvausasian selvityksessä ja korvaushakemuksen laatimisessa, päämiehen sähköpostiviesteihin vastaamatta jättäminen.

Valvontalautakunta **jätti seuraamuksen määräämättä** vähäisyysperusteella:

- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ilmoitti vaatimuskirjeessään vastapuolelle virheellisen markkinaoikeuden ratkaisun numeron.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli epähuomiossa hakenut itselleen avustajan määräystä ajankohdasta, jolloin turvapaikkaa hakenut päämies ei ollut vielä Suomessa.

Valvontalautakunnan luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevat edellä mainitut ratkaisut ovat yhtä ratkaisua lukuun ottamatta lainvoimaisia.

2.2 Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lainsäädännön vaikutus hyvää asianajajatapaa koskeviin ohjeisiin

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 11.5-kohdan toisen kappaleen mukaan asianajaja ei vastaa henkilökohtaisesti siitä, että hänen henkilökuntaansa kuuluva luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja noudattaa tehtäviä suorittaessaan luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia.

Edelleen 11.5-kohdan kolmannen kappaleen mukaan asianajajan tulee pitää asianmukaisia luetteloita vastaanotetuista oikeudenkäynti- ja muista tehtävistä sekä niissä suoritetuista toimita ja tehtäviin liittyvistä asiakasvaroista.

Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnan osalta on siis syntynyt kaksi eri ryhmää; sellaiset luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat, jotka ovat asianajotoimiston palveluksessa avustavina lakimiehinä ja sellaiset, jotka toimivat täysin itsenäisesti.

Ensiksi mainitun ryhmän osalta valvonta on laajempaa, koska hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 11.5-kohdan ensimmäisen kappaleen mukaan asianajajan on järjestettävä toimistonsa asianmukaisesti sekä ohjattava ja valvottava henkilökuntansa työtä. Asianajajan on erityisesti huolehdittava siitä, että myös toimiston palveluksessa oleva henkilökunta – mukaan lukien luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat – noudattaa hyvää asianajajatapaa.

Mikäli asianajotoimiston palveluksessa toimivaa luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskeva kantelu ei liity luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:ssä säädettyyn oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtävään, kantelu ja valvontamenettely saatetaan vireille luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan valvonnasta vastaavaa asianajajaa kohtaan.

Jälkimmäisen ryhmän, täysin itsenäisesti toimivien luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien, kohdalla valvonta on suppeimmillaan.

3 Tapausselostukset

Valvontalautakunnan työjärjestyksen 32-kohdan mukaan valvontalautakunnan on annettava vuosittain kertomus, jossa on tilastotietojen lisäksi lyhyesti selostettava periaatteellisesti merkittävien valvonta-asioiden vaiheet ja ratkaisujen perusteet tarpeellisin osin. Kertomukseen voidaan ottaa muitakin tietoja lautakunnan käsittelemistä asioista ja hallituksen toimenpiteistä asianajajien valvonnassa.

Tässä valvontakertomuksessa on referoitu periaatteellisesti merkittäviä ja muutoin mielenkiintoisia kertomusvuoden aikana tehtyjä päätöksiä. Tapaukset on esitetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden mukaisessa järjestyksessä.

Valvontakertomus 2017 on lähetetty myös luvan saaneille oikeudenkäyntiavustajille oikeudenkäyntiavustajalautakunnalta saatujen osoitetietojen perusteella. Valvontakertomukset vuosilta 2014–2017 ovat luettavissa sähköisessä muodossa osoitteessa www.valvontalautakunta.fi/valvontakertomus.

Valvontalautakunnalla on mahdollisuus tarvittaessa saattaa valvonta- tai palkkioriihti-asiasa tehtyjä ratkaisua koskeva seloste julkisuuteen

Valvontaratkaisujen hakemisto:
valvontalautakunta.fi/sallex

myös muulla tavalla. Valvontalautakunnan ja sitä edeltäneen kurinpitolautakunnan tekemiä ratkaisuja sisältävästä tapaushakemisto Sallexistä voi hakea ratkaisuja vuosiluvun, tapaohjeen säännöksen, asianajan tai vapaan sanahaun perusteella. Hakemistossa on tapauksia vuodesta 2001 alkaen. Mielenkiintoisista tapauksista julkaistaan myös referaatteja Advokaatti-lehden Sallittua ja kiellettyä -palstalla.

3.1 Hyvän asianajajatavan velvoittavuus ja lähteet (TO 1. luku)

Hyvä asianajajatapa ilmenee laissa ja Suomen Asianajajaliiton säännöissä säädetyn lisäksi hyvää asianajajatapaa koskevista ohjeista, muista asianajajaa velvoittavista ohjeista, valvonta- ja kurinpitoasioissa annetuista ratkaisuista ja asianajajakunnan omaksumista hyväksyttävistä käytännöistä.

Hyvän asianajajatavan tärkeimmät osat on koottu tapaohjeisiin, jotka eivät kuitenkaan kuvaa hyvän asianajajatavan sisältöä tyhjentävästi. Sen vuoksi kaikkea, mitä tapaohjeissa ei ole nimenomaisesti kielletty, ei välttämättä voida pitää sallittuna. Myös Asianajajaliiton toimielinten

Tapaohjeet:
asianajajaliitto.fi/tapaohjeet

päätökset ja muut kannanotot sisältävät tulkin-
toja hyvän asianajajatavan sisällöstä. Asianaja-
jan on noudatettava hyvää asianajajatapaa sen
lisäksi, mitä laissa on määrätty määräyksen- ja
nimityksenvaraisen tai muun asianajotehtävän
hoitamisesta.

**TO 1.1 HYVÄN ASIANAJAJATAVAN
VELVOITTAVUUS JA LÄHTEET**

TO 11.7 VASTUUVAKUUTUS

**ASIANAJAJAN VASTUUVAKUUTUSTA KOSKEVAT
OHJEET 3 §**

Asianajajan toimistotarkastuksesta laaditusta
tarkastuskertomuksesta ilmeni, että asianajajan
varallisuusvastuuvakuutus oli määrältään 170 000
euroa. Asianajaja ilmoitti ottaneensa heti vakuu-
tusmäärän muutoksen tultua tarkastuksessa esille
yhteyttä vakuutusyhtiöön asian tarkistamiseksi.
Vakuutusyhtiö oli ilmoittanut, että Asianajajaliiton
korotusmäärä korjataan jokaiseen vastuuvakuu-
tussopimukseen automaattisesti vakuutuskauden
vaihtuessa. Asianajajan tapauksessa sen olisi pitä-
nyt olla korjattuna tarkastushetkellä. Asianajaja
vetosi siihen, ettei hän ollut omalla menettelyl-
lään toiminut vastuuvakuutusohjeiden vastaisesti.

Valvontalautakunta totesi, että asianaja-
jan vastuuvakuutus oli määrältään 170 000
euroa tarkastushetkellä 14.9.2016, vaikka va-
kuutusmäärän olisi tullut olla 1.1.2016 alkaen
200 000 euroa. Asianajaja oli henkilökohtaises-
ti velvollinen huolehtimaan siitä, että vakuutus-
määrä oli liiton ohjeen mukainen. Vakuutusyh-
tiön myöhemmällä mahdollisella laiminlyönnillä
ei ollut merkitystä asianajajan menettelyä arvioi-
taessa. Asianajaja oli menetellyt vastuuvakuu-
tusta koskevien ohjeiden ja siten hyvän asian-
ajajatavan vastaisesti.

**(HUOMAUTUS. 1. jaosto 11.4.2017, 17 §. HO
1.3.2018 nro 269: ei muutosta).**

**TO 1.1 HYVÄN ASIANAJAJATAVAN
VELVOITTAVUUS JA LÄHTEET
KULUTTAJANSUOJALAKI 2 LUKU 8 § 1 MOM.**

**VALTIONEUVOSTON ASETUS KULUTUS-
HYÖDYKKEEN HINNAN ILMOITTAMISESTA
MARKKINOINNINSSA 5 §**

LAKI PALVELUIDEN TARJOAMISESTA 7 §

TO 11.5 TOIMISTON JÄRJESTÄMINEN

TO 11.7 VASTUUVAKUUTUS

**ASIANAJAJAN VASTUUVAKUUTUSTA KOSKEVAT
OHJEET 3 §**

**ASIAKASVAROJEN HOITOA KOSKEVAT
OHJEET 3 §**

Asianajajan toimistotarkastuksesta laaditusta
tarkastuskertomuksesta ilmeni, että asianajajan
varallisuusvastuuvakuutus oli tarkastushetkellä
23.9.2016 määrältään 170 000 euroa. Asianajaja
oli myös jättänyt ilmoittamatta oma-aloitteisesti
asiakkaille palvelun tarjoamisesta annetun lain
mukaisia tietoja. Toimiston palkkiohinnastossa
arvonlisäverokannaksi oli ilmoitettu 22 %. Asian-
ajajalla ei tarkastushetkellä ollut toimiston toi-
meksiantoja ja asiakasvaroja koskevia luetteloita
eikä kirjanpitoa niistä.

Valvontalautakunta totesi, että vastuuvakuu-
tuksen määrän olisi vastuuvakuutusta koske-
vien ohjeiden mukaan tullut olla 1.1.2016 al-
kaen 200 000 euroa. Asianajaja oli menetellyt
vastuuvakuutusta koskevien ohjeiden ja hyvän
asianajajatavan vastaisesti, kun vakuutusmäärä
oli liian alhainen. Oma-aloitteisesti asiakkaalle
annettavien tietojen osalta valvontalautakunta
totesi, että asianajaja oli velvollinen saattamaan
palveluiden tarjoamisesta annetun lain 7 §:ssä
säädetty tiedot asiakkaan saataville esimerkiksi
toimiston verkkosivuilla, vakiomuotoisissa asia-
kirjoissa tai muulla tavoin. Sillä ei ollut merki-
tystä, että asianajaja hoiti vain tietäntyyppisiä
toimeksiantoja tai että asianajaja oli kokenut tie-
tojen antamisen asiakkaalle epämiellyttäväksi.

Laiminlyödessään oma-aloitteisen tiedok-
siantovelvollisuutensa asianajaja oli menetellyt
palvelun tarjoamisesta annetun lain 7 §:n ja si-
ten hyvän asianajajatavan vastaisesti. Asianajaja
oli laiminlyönyt velvollisuutensa huolehtia myös
siitä, että toimiston palkkiohinnastossa mainit-
tiin kulloinkin voimassa oleva arvonlisäveropro-
sentti. Toimistolla ei ollut tarkastushetkellä

myöskään ajantasaista luetteloa vastaanotetuista toimeksiannoista, asiakasvaraluetteloa eikä asiakasvaroja koskevaa kirjanpitoa. Asianajajan katsottiin menetelleen näiltä osin asiakasvaraohjeen ja siten hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 1. jaosto 11.4.2017, 18 §).

3.2 Perusarvot (TO 3. luku)

Hyvää asianajajatapaa koskevissa ohjeissa on määritelty asianajajakunnan perusarvot selkeästi. Perusarvot ovat asianajajakunnan yhteisesti hyväksymiä arvoja ja tapaohjeiden sisältö on näiden perusarvojen ilmentymää konkreettisemmassa muodossa. Tapaohjeiden yksityiskohtaisia sääntöjä on luettava yhdessä perusarvojen kanssa. Koska hyvä asianajajatapa on eettinen säännöstö, on perusarvot aina otettava huomioon. Vaikka kaikkea ei olisi tapaohjeiden yksityiskohtaisemmissa säännöissä huomioitu, tulee asianajajan toiminnassaan aina noudattaa perusarvoja. Asianajajaa voidaan moittia perusarvojen rikkomisesta, vaikka mitään yksityiskohdaista tapaohjeiden sääntöä ei olisikaan rikottu.

3.2.1 Lojaalisuus (TO 3.1)

Asianajajan on oltava asiakkaalleen lojaali. Asianajaja on velvollinen lakia ja hyvää asianajajatapaa noudattaen parhaan kykynsä mukaan valvomaan asiakkaansa etua ja oikeutta. Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 1-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 3.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 3.1 LOJAALISUUS

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

Asianajajan hoidettavaksi oli annettu turvapaikanhakijaa koskeva valitusasia. Valituksen määräaika oli umpeutunut asianajajan menettelyn johdosta. Korkein hallinto-oikeus palautti hakijan menettelyn määräjän erittäin painaviin syihin vedoten.

Asianajaja ilmoitti vastaanottokeskuksen ottaneen häneen yhteyttä sähköpostitse 14.7.2016. Yhteydenotto liittyi turvapaikanhakijaan, joka oli 6.7.2016 saanut kielteisen tur-

vapaikkapäätöksen ja halusi valittaa siitä. Asianajaja oli vastannut yhteydenottoon samana päivänä pyytäen jutun asiakirja-aineistoa itselleen. Vastaanottokeskuksen työntekijä oli vastannut viestiin ilmoittaen lähettävänsä asiakirjat pikimmiten. Asianajajan mukaan hän oli kuullut asiasta seuraavan kerran 25.8.2016, kun hän oli saanut vastaanottokeskuksesta sähköpostiviestin, jonka liitteenä olivat asiaan liittyvät paperit. Sähköpostin viestiketjussa oli mukana viesti, jonka vastaanottokeskus oli näyttänyt lähettäneen asianajajalle 14.7.2016 klo 14.35. Asianajaja ei kuitenkaan ollut saanut tätä jälkimmäistä viestiä edes roska-postina. Asianajaja oli ilmoittanut 26.8.2016, ettei hän ollut saanut kyseistä sähköpostia ilmeisesti välittämässä tapahtuneen virheen vuoksi. Asianajaja kiisti, että asiassa olisi syntynyt toimeksiantosuhdetta tai että turvapaikanhakijan valitusaika olisi umpeutunut asianajajasta johtuneesta syystä.

Korkein hallinto-oikeus totesi päätöksessään, että asianajajan ja turvapaikanhakijan välille oli syntynyt toimeksiantosuhde vastaanottokeskuksen ja asianajajan 14.7.2016 käymän sähköpostikeskustelun perusteella. Sähköpostikeskustelun sisällöstä ilmeni, että asianajaja oli vastauksessaan ilmoittanut valituksen onnistuvan, tiedustellut kielteisen päätöksen antamisajankohtaa ja pyytänyt asiakirjoja. Vastaanottokeskus oli vastausviesteissään kertonut lähettävänsä asiakirjat pikimmiten, ilmoittanut kielteisen päätöksen tiedoksisaantipäivän 6.7.2016 ja viimeisessä viestissä antanut ilmoituksen ”*asiakirjat liitteenä*”.

Valvontalautakunta totesi olevan riidaton, että asianajaja oli ottanut toimeksiannon vastaan ja saanut kaikki muut vastaanottokeskuksen 14.7.2016 lähettämät viestit paitsi klo 14.35 lähetetyn viestin, jonka osalta asia jäi epäselväksi. Samalla oli kuitenkin riidatonta, että asianajaja ei ollut tiedustellut vastaanottokeskusta jutun asiakirja-aineistoa tai sitä, oliko turvapaikanhakija päättänyt luopua valituksesta tai antanut asian toisen avustajan hoidettavaksi 14.7.2016 jälkeen. Asianajajan tiedossa oli muutoksenhaun päättymisen ajankohta. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti laiminlyödes-

sään velvollisuutensa tiedustella oma-aloitteisesti vastaanottokeskukselta puuttuneista asiakirjoista tai toimeksiannon peruuttamisesta ennen valitusajan umpeutumista. Asianajajan menettely oli erityisen moitittavaa, koska turvapaikanhakijalla ei ollut puutteellisen kielitaitonsa ja yhteiskunnan tuntemuksensa vuoksi tosiasiallista mahdollisuutta arvioida tai varmistaa sitä, että hänen asiamiehensä toimii asianmukaisesti ja tekee valituksen määräajassa. Kysymyksessä oli päämiehen kannalta merkittävä valitus, jonka hylkääminen johtaisi maasta poistamiseen. Näissä olosuhteissa asianajajalta voitiin edellyttää erityistä huolellisuutta.

(VAROITUS. 4. jaosto 19.4.2017, 18 § ja 19 § yhteinen seuraamus).

LOJAALISUUS. HUOLELLISUUS. AMMATTITAITO. PÄÄMIEHEN HYVÄKSYMISEN HANKKIMINEN TÄRKEISIIN TOIMENPITEISIIN. TUOMIOISTUIMEN EPÄASIALLINEN ARVOSTELU. LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM.

1-, 6-, 8-, 12- JA 16-KOHDAT

Lupalakimies toimi kantelijan alaikäisten lasten avustajana elatusavun muuttamista koskevassa asiassa. Lupalakimies oli kesken toimeksiannon ilmoittanut kantelijalle, ettei hän hoida lasten elatusapuasiaa julkisen oikeusturvan turvin ja että oikeusavun hakeminen oli myöhäistä. Lupalakimies oli sittemmin perinyt kanteella palkkiotaan lapselta ja toisen lapsen kuolinpesältä.

Lupalakimies ei ollut varannut kantelijalle riittävästi aikaa kommentoida valitusta hovioikeuteen ilmoittaessaan, että valitus pitää saada samana päivänä eteenpäin. Valituksessa lupalakimies oli todennut halveksivaan sävyn *”käräjätunari”* tarkoittaen kärjätuomaria. Lupalakimies oli kantelijalle lähettämässään sähköpostiviestissä todennut, että *”jutun kärjätuomari vaikutti tuomariksi tavallistakin tyhemmältä ja arvaamattomalta, joten mietitään strategiaa kaikessa rauhasa”*. Lupalakimies oli lähettänyt kantelijan lapsille osoitettuna vastapuolen hovioikeudelle toimittaman lausuman, jossa vastapuoli solvasi kantelijaa. Kantelijan lapsen menehdyttyä lupalakimies oli lähettänyt kantelijalle epäasiallisia ja loukkaavia lausumia sisältäviä sähköpostiviestejä. Lupalakimies

Lupalakimiehen käyttämää *”käräjätunari”*-sanaa ei voitu pitää kirjoitusvirheenä.

oli korkeimmalle oikeudelle toimittamassaan valituksessa syyttänyt kantelijaa epäasiallisesta käyttäytymisestä ja myötävaikutusvelvollisuuden laiminlyönnistä, vaikka lupalakimies oli itse laiminlyönyt velvollisuutensa ohjeistaa kantelijaa riittävän ajoissa.

Valvontalautakunta katsoi lupalakimiehen menetelleen huolimattomasti ja päämiehensä edun vastaisesti ilmoittaessaan näkemyksensä julkisesta oikeusavusta kesken toimeksiannon hoitamisen. Koska oikeusapuun liittyvä epäselvyys johtui lupalakimiehen omasta laiminlyönnistä, palkkion periminen velkomuskanteella oli perusteetonta. Hovioikeuden valitus oli asian hoitamisen kannalta merkityksellinen asiakirja, jonka laatimiseen ja sisältöön lupalakimiehen tuli saada päämiehensä hyväksyntä. Lupalakimies ei ollut varannut kantelijalle riittävästi aikaa valituksen kommentointiin. Lupalakimies oli valituksessa myös arvostellut epäasiallisesti kärjätuomaria ja tuomioistuimen työtä. *”Käräjätunari”*-sanaa ei voitu pitää lupalakimiehen väittämän tavoin kirjoitusvirheenä ottaen huomioon lupalakimiehen laatimassa valituksessa esitetty arvostelu kärjätuomarin työtä kohtaan sekä lupalakimiehen kantelijalle asiasta lähettämän sähköpostiviestin sisältö. Valvontalautakunta katsoi lupalakimiehen menettelyn olleen tältä osin harkittua ja tahallista. Lupalakimies oli menetellyt epäammattimaisesti ryhtyessään epäasialliseen sähköpostiviestittelyyn kantelijan kanssa.

Valvontalautakunnalle esitetyn aineiston perusteella lupalakimies oli toimittanut hovioikeudesta saadun vastapuolen lausuman kirjekuoressa suoraan lapsille osoitettuna. Kantelija oli edustanut alaikäisiä lapsiaan elatusapuasiassa ja vastapuolen lausuma olisi tämän vuoksi pitänyt toimittaa kantelijalle. Lausumassa kantelijan

vastapuoli oli ilmoittanut näkemyksensä kantelijan ja vastapuolen avioeron syystä. Lupalakimies oli myös menetellyt vastoin päämiehensä etua esittäessään korkeimmalle oikeudelle osoitetussa valituksessa väitteitä kantelijan myötävaikutusvelvollisuuden laiminlyönnistä. Lupalakimiehen katsottiin toistuvasti rikkoneen oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiaan.

(VAROITUS. 1. jaosto 24.2.2017, 5 §).

TO 3.1 LOJAALISUUS

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

Asianajaja, julkinen oikeusavustaja oli toiminut kantelijan alaikäisen lapsen A avustajana liikenneturvallisuuden vaarantamista ja ajoneuvorikkomusta koskevassa rikosasiassa. Julkinen oikeusavustaja jätti saapumatta asian suulliseen käsittelyyn, koska A oli ilmoittanut ennen käsittelyä tulewansa myöntämään molemmat syytteet. Kantelija moitti julkista oikeusavustajaa siitä, että tämä oli vasta oikeudenkäyntiä edeltävänä iltana ilmoittanut alaikäiselle A:lle tuomioistuimeen saapumatta jättämisestään, eikä ollut informoinut asiasta kantelijaa. Tästä johtuen kantelija ei ehtinyt hankkia istuntoon toista avustajaa.

Julkisen oikeusavustajan mukaan A:n ja kantelijan kanssa käydyssä alkuneuvottelussa oli käynyt ilmi, että A myöntäisi liikenneturvallisuuden vaarantamisen nuorena henkilönä, mutta kiistäisi ajoneuvorikkomuksen. Neuvottelujen tuloksena julkinen oikeusavustaja oli kertonut tulewansa mukaan istuntoon. Samalla oli sovittu, että julkinen oikeusavustaja tulisi jatkossa olemaan yhteydessä suoraan A:han. A oli myöhemmin soittanut julkiselle oikeusavustajalle, että hän halusi myöntää myös ajoneuvorikkomuksen. Julkinen oikeusavustaja oli oikeudenkäyntiä edeltävänä iltana soittanut A:lle ja ilmoittanut, että tämän oikeusturva ei edellyttäisi julkisen oikeusavustajan läsnäoloa istunnossa. A oli puhelimessa hyväksynyt asian.

Julkinen oikeusavustaja vetosi siihen, että oikeusapulain 6 §:n 2 momentin 2-kohdan mukaan oikeusapuun ei kuulunut avustaminen yksinkertaisessa rikosasiassa, jossa ei yleisen rangaistuskäytännön mukaan ollut odotettavissa sakkoa ankarampaa rangaistusta tai jossa syytetyn oikeusturva ei muutoin odotettavissa

olevaan rangaistukseen ja asian tilaan nähden edellyttänut avustajan käyttämistä. Tuomioistuin oli myös tarjonnut A:lle mahdollisuutta hankkia toinen avustaja ja siirtää oikeudenkäyntiä.

Valvontalautakunnalle esitetyn selvityksen mukaan syyttäjä oli vaatinut A:lle ankaraa sakkorangaistusta tai päivissä mitattavaa vankeusrangaistusta, joka voisi olla ehdollinen. A:lle oli tuomioistuimessa määrätty liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ja ajoneuvorikkomuksesta 420 euron sakkorangaistus. Valvontalautakunta katsoi, että julkisen oikeusavustajan velvollisuutena oli ollut valvoa alaikäisen päämiehensä etua ja oikeutta olemalla läsnä istunnossa, koska syyttäjän seuraamuskannanotto oli sisältänyt mahdollisuuden vankeusrangaistukseen tuomitsemisesta. Oikeusapupäätöksen taustalla olevien olosuhteiden muutos ei poistanut julkisen oikeusavustajan velvollisuutta hoitaa toimeksiantoa ja avustaa päämiestään oikeudenkäynnissä. Julkinen oikeusavustaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti jädessään saapumatta istuntoon ja ilmoittaessaan tästä A:lle vasta päivää ennen istuntoa.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 16.2.2017, 13 §).

3.2.2 Kunniallisuus (TO 3.5)

Asianajajan on täytettävä hänelle uskotut tehtävät rehellisesti ja esiinnyttävä asiallisesti ja moitteettomasti. Asianajajan on asianajotoiminnassaan ja muutenkin vältettävä kaikkea, mikä saattaa alentaa asianajajakunnan arvoa tai vähentää luottamusta asianajajakuntaan. Kunniallisuuden tulkinta on jätetty valvontalautakunnalle, mutta jokaisen asianajajan on arvioitava omaa toimintaansa tämän perusarvon kautta. Vaatimus asiallisesta ja moitteettomasta käyttäytymisestä liittyy ensi sijassa käyttäytymiseen asianajotehtävissä, mutta myös asianajajan muuhun toimintaan esimerkiksi työnantajana ja vapaa-ajalla.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa ei ole tapaohjeiden 3.5-kohdasta vastaavaa säännöstä. Luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan tulee 8 §:n 1 momentin ensimmäisen lauseen mukaan rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät.

TO 3.5 KUNNALLISUUS

TO 12.1 TIETOJEN ANTAMINEN

Asianajaja oli avustanut ulkomaalaista päämiehistään käräjäoikeudessa törkeää pahoinpitelyä koskevassa asiassa, jossa kantelija oli asianomistajana, korvauksia koskevassa oikeudenkäynnissä sekä hovioikeuden valituksessa. Asianajaja oli esittänyt päämiehensä puolesta ylimitoitettuja vaatimuksia, mikä oli ollut omiaan aiheuttamaan tälle huomattavan oikeudenkäyntikuluriskin. Asianajaja oli laiminlyönyt näytön hankkimisen kantelijan vammojen haittaluokasta ja ansionmenetyksestä sekä rajannut hovioikeuteen tekemänsä valituksen kantelijan toimiohjeiden vastaisesti, mikä oli johtanut kantelijalle merkittävään oikeudenmenetykseen. Lisäksi asianajaja ei ollut hankkinut päämiehelleen käännöksiä tuomioista ja muista asian kannalta merkittävistä asiakirjoista.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajaan oli kohdistettu vakavia moitteita, joita ei niiden tueksi esitetty selvitys huomioon ottaen voitu pitää miltään osin perusteettomina. Asianajajan menettely oli erityisen moitittavaa, koska kantelija oli ulkomaalainen henkilö ja riippuvainen avustajastaan riittämättömän suomen kielen taitonsa vuoksi. Kantelijalle oli aiheutunut huomattavaa taloudellista vahinkoa ansionmenetystä koskevien korvausten osalta. Asianajajan menettely oli kokonaisuutena arvioiden ammattitaidotonta sekä omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan.

Valvontalautakunta otti seuraamusharkinnassaan huomioon, että asianajajalle oli määrätty vuosina 2007–2015 kuusi kurinpidollista seuraamusta. Asianajajan hyvän asianajajata-
van vastainen menettely katsottiin useiden seuraamusten vuoksi toistuvaksi. Menettelyyn liittyi myös raskauttavia seikkoja, koska asianajaja oli aiheuttanut huomattavaa taloudellista vahinkoa. Asianajaja oli useista kehotuksista huolimatta laiminlyönyt velvollisuutensa vastata valvontalautakunnan esittämiin kysymyksiin avoimesti, totuudenmukaisesti ja määräajassa siten, että valvontamenettelyssä jouduttiin turvautumaan haastemiestiedoksiantoon. Vastaamisvelvollisuuden laiminlyöntiä pidettiin osoituksena asianajajan piittaamattomuudesta valvontamenettelyä ja hyvän asianajajata-

van noudattamista kohtaan ja oli lisäksi omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa.

(EROTTAMINEN. Täysistunto 10.4.2017, 2 ja 3 § yhteinen seuraamus).

TO 3.5 KUNNALLISUUS

TO 5.7 LIIKETOIMET ASIAKKAAN KANSSA

Asianajaja oli tuomittu lainvoimaisella tuomiolla lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä ja seksuaalisesta hyväksikäytöstä 1 vuoden ja 6 kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen ja 90 tunnin yhdyskuntapalveluun. Korkeimman oikeuden tuomion perusteluista ilmeni, että asianajajalle syyksi luetut teot olivat alkaneet asianomistajan ollessa tutustumassa työelämäänsä asianajajan toimistossa. Asianajajan menettely oli omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan.

Asianajaja oli toisessa valvonta-asiassa ottanut asiakkaanaan olleelta kantelijayhtiöltä ja yhtiössä toimivalta yksityishenkilöltä yhteensä 200 000 euroa lainaa, joka oli erääntynyt maksettavaksi 30.4.2015. Kantelijat olivat saattaneet vireille velkomuskanteen asianajajaa kohtaan. Käräjäoikeus velvoitti yksipuolisella tuomiolla asianajajan maksamaan saatavat kantelijalle. Kantelijoiden mukaan asianajaja oli antanut heille virheellistä tietoa lainojen käytötarkoituksesta ja maksukyvystään sekä erehdyttänyt kantelijoita lainaamaan rahat käyttäen hyväkseen asianajajana nauttimaansa luottamusta. Pääosa velasta oli maksamatta, eivätkä kantelijat saaneet perittyä saataviaan edes ulosottoperinnän kautta, vaikka asianajaja oli samanaikaisesti ylläpitänyt merkittävää elintasoa.

Valvontalautakunta katsoi, että lainan antamista ei voitu pitää kantelijayhtiön toimiala huomioon ottaen tavanomaisena liiketoimintana. Toinen lainanantaja oli yksityishenkilö, joiden kanssa asianajajien ei ylipäätään tulisi suorittaa liiketoimia. Asianajajan katsottiin menettelleen vastoin hyvää asianajajatapaa ryhtyessään liiketoimiin kantelijoiden kanssa ja ottaessaan kantelijoilta merkittävän suuret lainat. Asianajaja ei esittänyt valvontalautakunnalle selvitystä velkojen maksamatta jättämisen syytä. Valvontalautakunta katsoi, että merkittävän suurten lainojen maksamatta jättäminen siten,

Asianajajalla ei ollut asianmukaista ammattitaitoa ottaa vastaan konkurssipesän pesänhoitajan tehtävää.

että niitä oli jouduttu perimään asianajajalta viime kädessä ulosottoteitse, oli omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan.

Valvonta-asioiden yhteisessä seuraamusharkinnassa asianajajan menettelyyn katsottiin liittyvän raskauttavia seikkoja, koska asianajaja oli tuomittu rangaistukseen vakavista rikoksista, joista jo yksistään tulisi määrättäväksi kurinpidollisena seuraamuksena erottaminen Suomen Asianajajaliitosta. Asianajajan menettely kaikissa valvonta-asioissa oli lisäksi ollut omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa. Koska asianajaja oli eronnut Suomen Asianajajaliitosta valvonta-asioiden vireille tulon jälkeen, valvontalautakunta määräsi asianajajalle seuraamuksen, jonka tämä olisi voinut saada, mikäli olisi edelleen ollut Suomen Asianajajaliiton jäsen.

(OLISI ANSAINNUT TULLA EROTTETUKSI.

Täysistunto 8.9.2017, 3, 4 ja 5 § yhteinen seuraamus).

TO 3.5 KUNNIALLISTUUS

Asianajaja oli tuomittu lainvoimaisella tuomiolla naisystävänsä pahoinpitelystä ja laittomasta uhkauksesta yhteiseen 80 päivän ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan syyksi luettuja rikoksia ei voitu pitää vähäisinä ottaen huomioon, että niistä oli tuomittu yhteinen vankeusrangaistus. Rikoksia oli pidettävä erityisen moitittavana ja hyvän asianajajatavan vastaisena siitä huolimatta, että ne eivät olleet tapahtuneet asianajotoiminnan piirissä vaan vapaa-ajalla.

Kyseisiä tapahtumia ja asiaan liittyvää rikosprosessia oli alkuvaiheesta lähtien käsitelty julkisuudessa ja asianajajan menettely oli tullut

laajasti yleiseen tietoon. Asianajajan menettelyn arvioinnissa ei sillä seikalla ollut merkitystä, että rikosasian asianomistajalla ei ollut rangaitus- tai korvausvaatimuksia asianajajaa kohtaan. Asianajajan menettely oli omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan.

Valvontalautakunta piti raskauttavana seikkana sitä, että asianajaja oli syylistynyt tahalliseen, naisystävänsä kohdistuneeseen väkivaltarikokseen sekä laittomaan uhkaukseen pitämällä teräasetta naisystävänsä edessä siten, että tällä oli ollut perusteltu syy pelätä henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan vakavassa vaarassa. Valvontalautakunnalla oli huomattavan vähän aikaisempaa rikostuomioihin, erityisesti väkivaltarikoksiin ja laittomiin uhkauksiin liittyvää ratkaisukäytäntöä.

Valvontalautakunta katsoi, että rikostuomioihin perustuvat valvonta-asiat on ratkaistava kunkin tapauksen ominaispiirteet huomioon ottaen. Asianajajalle oli vuosina 2006–2015 määrätty kurinpidollisina seuraamuksina viisi huomautusta ja yksi seuraamusmaksu. Valvontalautakunta katsoi asianajajan hyvän asianajajatavan vastaisen menettelyn olevan toistuvaa. Aiemmin määrättyillä seuraamuksilla ei kuitenkaan, seuraamusmaksua lukuun ottamatta, ollut ratkaisevaa merkitystä seuraamusta määrättäessä. Asianajajalle lainvoimaisesti tuomittu ehdollinen vankeusrangaistus syyksi luettujen rikosten laatu huomioon ottaen oli jo yksistään riittävä peruste Suomen Asianajajaliitosta erottamiseen. Asianajajan menettely osoitti kokonaisuudessaan piittaamattomuutta hyvän asianajajatavan noudattamista kohtaan ja oli siten myös omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa.

(EROTTAMINEN. Täysistunto 15.12.2017, 2 §.

Ratkaisu ei ole lainvoimainen).

TO 3.5 KUNNIALLISTUUS

TO 4.1 HUOLELLISUUS

TO 4.2 AMMATTITAITO

TO 4.5 VASTAAMISVELVOLLISUUS

TO 8.1 ARVONANNON OSOITTAMINEN

TO 11.5 HENKILÖKUNNAN VALVONTA

Asianajaja oli tuomittu lainvoimaisella tuomiolla liiketoimintakiellon rikkomisesta 40 päiväsakon

suuruiseen rangaistukseen. Lisäksi asianajajalle oli määrätty kuuden viikon esiintymiskielto käräjäoikeudessa. Asianajaja oli perustanut kaksi yhtiötä, joissa toimi asianajajan liiketoimintakieltoon määrätty päämies. Asianajaja oli tietoinen päämiehensä liiketoimintakiellosta. Käytännössä asianajaja ei ollut osallistunut yhtiöiden liiketoimintaan, vaan sitä pyöritti liiketoimintakieltoon määrätty päämies.

Valvontalautakunta katsoi asianajajan sallineen päämiehensä rikkoa liiketoimintakieltä, vaikka kiellon rikkomisen estäminen olisi ollut asianajajan erityinen velvollisuus ja hänellä olisi yhtiön hallituksen jäsenenä ja puheenjohtajana ollut myös velvollisuus toimia siten, ettei päämies olisi voinut jatkaa tuomioistuimen kieltämää liiketoimintaa. Asianajajan menettely osoitti tietoista piittaamattomuutta tuomioistuimen ratkaisua kohtaan. Asianajaja oli jättänyt yhtiöiden pankkitilit päämiehensä hallintaan sillä seurauksella, että tämä oli syyllistynyt törkeään kirjanpitorikokseen.

Valvontalautakunnassa oli vireillä myös toinen samaan asianajajaan liittyvä valvonta-asia. Asianajaja oli määrätty vuonna 2006 konkurssiin asetetun A Oy:n pesänhoitajaksi. Asianajaja oli ottanut pesänhoidon opeteltavakseen asianajosihteerin tuella, vaikka asianajaja oli hoitanut pääsääntöisesti oikeudenkäyntiasioita. Konkurssipesän kirjanpito ja rahaliikenne oli järjestetty alussa asianmukaisesti. Sihteerin vuorotteluvapaa, kahden asianajotoimiston sulautuminen sekä asianajajan osaamattomuudesta johtuvat laiminlyönnit johtivat kuitenkin pesänhoidollisten toimenpiteiden viivästyymiseen tai laiminlyöntiin sekä aineiston osittaiseen häviämiseen.

Konkurssiasiamies määräsi joulukuussa 2015 suoritettavaksi konkurssipesän kirjanpidon ja hallinnon erityistarkastuksen. Asianajaja vapautettiin pesänhoitajan tehtävästä käräjäoikeuden päätöksellä syyskuussa 2016. Asianajaja ei ollut toimittanut konkurssiasiamiehelle valvonnan kannalta tarpeellisia selvityksiä useista pyynnöistä huolimatta. Erityistarkastuksessa asianajajan oli todettu laiminlyöneen velvollisuutensa selvittää konkurssipesä tehokkaasti, taloudellisesti ja joutuisasti, järjestää konkurssipesän kirjanpito asianmukaisesti, laatia

vuosiselontekoja, tilityslaskelmia, antaa tietoa konkurssipesästä, muuttaa pesään kuuluva omaisuus rahaksi pesän kannalta edullisimmalla tavalla, ryhtyä tarpeellisiin toimiin velallisen saatavien perimiseksi ja toimittaa konkurssiasiamiehelle viipymättä pyydytetyt tiedot ja selvitykset. Asianajaja myönsi laiminlyönnit ja viiveet konkurssipesän hoidossa.

Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajajalla ollut asianmukaista ammattitaitoa ottaa vastaan konkurssipesän pesänhoitajan tehtävää. Asianajaja oli tehtävän vastaanottamisen jälkeen laiminlyönyt useita pesänhoitajan tehtäviä merkittävällä tavalla. Konkurssipesälle oli aiheutunut asianajajan menettelystä myös taloudellista vahinkoa, jonka asianajaja oli korvannut. Tällä ei kuitenkaan ollut ratkaisevaa merkitystä arvioitaessa asianajajan menettelyn moitittavuutta. Asianajajan menettely oli omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan.

Valvontalautakunta katsoi asianajajan menettelleen epärehellisesti syyllistyessään liiketoimintakiellon rikkomiseen, mistä hänelle oli tuomittu lainvoimainen rangaistus. Asianajajan menettelyyn konkurssipesän hoitajana liittyi raskauttavia seikkoja: Pesänhoitajan tehtäviä oli laiminlyöty vuosien ajan ja toistuva vastaamatta jättäminen konkurssiasiamiehen tiedusteluihin oli vaikeuttanut ja viivästyttänyt asianajajan laiminlyöntien selvittämistä ja oikaisemista. Konkurssipesälle oli aiheutunut myös taloudellista vahinkoa. Asianajajan menettely molemmissa valvonta-asioissa oli omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa.

(EROTTAMINEN. Täysistunto 15.12.2017, 5 ja 6 § yhteinen seuraamus. Ratkaisut eivät ole lainvoimaisia).

TO 3.1 LOJAALISUUS

TO 3.5 KUNNIALISUUS

Asianajajalle oli määrätty huumausaineen käytörikoksesta 10 päiväsakon suuruinen rangaistusseuraamus. Asianajaja myönsi teon, eikä hän ollut vastustanut rangaistumääräystä. Kysymys oli vapaa-ajalla tapahtuneesta asiasta, jolla ei ollut vaikutusta asianajajan työtehtävien hoitamiseen. Asianajaja pyysi ottamaan hänelle aiheutuneen

negatiivisen julkisuuden huomioon seuraamusta määrättäessä.

Asianajaja oli myös esiintynyt päämiestään koskevassa poliisikuulustelussa krapulaisena ja nauttinut kuulustelujen aikana alkoholia. Asianajaja oli lisäksi lähettänyt epäasiallisen kuvaviestin päämiehelleen.

Valvontalautakunta totesi asianajajan päävelvoitteen olevan toimia asiakkaansa parhaaksi ja asianajajan esiintyminen kuulusteluissa krapulaisena ja alkoholin nauttiminen kuulustelujen aikana oli ristiriidassa lojaalisuusvelvollisuuden kanssa riippumatta siitä, olivatko kyseiset seikat vaikuttaneet asianajajan kykyyn valvoa päämiehensä etua. Asianajajan menettely kummassakin valvonta-asiassa sekä hänelle määrätty rangaistusseuraamus olivat omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. Valvontalautakunta otti seuraamusharkinnassaan huomioon, että kuulusteluita ei ollut keskeytetty asianajajasta johtuvista syistä. Asiassa ei myöskään esitetty selvitystä siitä, että asianajajan menettelystä olisi aiheutunut vahinkoa päämiehelle esitutkinnassa tai rikosasian käsittelyssä. Painoarvoa ei sitä vastoin annettu asianajajan menettelyyn liittyvälle negatiiviselle julkisuudelle. Valvontamenettely ei ole rikosprosessia, eikä asianajajista annetussa laissa ole säännöstä, jonka perusteella negatiiviselle julkisuudelle voitaisiin antaa merkitystä lieventävänä seikkana määrättäessä asianajajalle kurinpidollista seuraamusta.

Asianajajalle määrättyä 10 päiväsakon suurista rangaistusta voitiin pitää melko lievänä rikosoikeudellisena seuraamuksena. Asianajajista annetun lain 7 §:n 5 momentin säännös esti seuraamusmaksun määräämisen samasta teosta, josta asianajaja oli jo saanut rikosoikeudellisen rangaistuksen. Asianajajalle oli määrätty aikaisemmin kurinpidollisena seuraamuksena yksi varoitus päihtyneenä esiintymisestä tuomioistuimessa. Vaikka kyse oli samantapaisesta menettelystä, kyseisistä tapahtumista ja aikaisemman seuraamusmaksun määräämisestä oli kulunut useampi vuosi. Asianajajan menettelyä ei siten pidetty toistuvana. Valvontalautakunnalle esitetystä selvityksestä ei ilmennyt sellaisia raskauttavia seikkoja, joiden perusteella asianaja-

ja olisi tullut erottaa Suomen Asianajajaliitosta. Näissä olosuhteissa valvontalautakunta määräsi asianajajalle yhteisenä kurinpidollisena seuraamuksena varoituksen.

(VAROITUS. Täysistunto 10.4.2017, 4 ja 5 § yhteinen seuraamus).

TO 3.5 KUNNIALISUUS

Asianajaja oli tuomittu lainvoimaisella tuomiolla törkeästä rattijuopumuksesta 50 päivän ehdolliseen vankeusrangaistukseen, 25 päiväsakon suuruiseen oheissakkoon ja seitsemän kuukauden ehdolliseen ajokieltoon yhdistettynä ajo-oikeuden valvontaan.

Valvontalautakunta totesi törkeän rattijuopumuksen olevan erittäin moitittava rikos ja että asianajajalle määrättyä rangaistusta oli pidettävä melko ankarana rikosoikeudellisena seuraamuksena. Asianajajan menettely ja hänelle määrätty rangaistusseuraamus olivat omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. Seuraamusharkinnassaan valvontalautakunta otti huomioon, että asianajajalle oli määrätty vuosina 2007–2015 kurinpidollisina seuraamuksina neljä varoitusta ja yksi huomautus. Vaikka kyse ei ollut käsitellyn asian kanssa samantapaisista menettelyistä, asianajajan menettely katsottiin toistuvaksi.

Valvontalautakunta totesi, että seuraamusmaksua olisi pidettävä oikeasuhtaisena ja kohtuullisena kurinpidollisena seuraamuksena asianajajan menettelystä. Asianajajista annetun lain 7 §:n 5 momentin säännös kuitenkin esti seuraamusmaksun määräämisen samasta teosta, josta asianajaja oli jo saanut rikosoikeudellisen rangaistuksen. Asiassa ei tullut ilmi sellaisia raskauttavia seikkoja, joiden perusteella asianajaja olisi tullut erottaa Suomen Asianajajaliitosta. Näissä olosuhteissa asianajajalle määrättiin varoitus.

(VAROITUS. Täysistunto 15.12.2017, 3 §).

TO 3.1 LOJAALISUUS

TO 3.5 KUNNIALISUUS

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

Asianajaja oli tuomittu lainvoimaisella tuomiolla salassapitorikkomuksesta 15 päiväsakon suurui-

seen rangaistukseen. Asianajaja oli toiminut A:n avustajana vangitsemista koskevassa pakkokeinoistunnossa. Vangitsemispäätös oli määrätty salassa pidettäväksi syytteen käsittelyyn saakka tai kunnes asia olisi jätetty sillensä. Asianajaja oli salassapitomääräyksen vastaisesti puhelinkeskustelussa luovuttanut B:lle A:ta ja A:n pakkokeinoistuntoa koskevia salassa pidettäviä tietoja. Hovioikeus oli pitänyt asianajajan tekoa kokonaisuutena arvostellen vähäisenä ja hylännyt syytteen salassapitorikoksesta.

Valvontalautakunnalle ilmoituksen tehneen kihlakunnansyyttäjän mukaan asianajaja oli myös jättänyt vastaamatta poliisikuulusteluissa käytännössä kaikkiin hänelle esitettyihin kysymyksiin valheellisesti ja virheellisesti sillä perusteella, että B olisi ollut epäillyn rikoksen tai kuulustelun aikaan asianajajan asiakas. Asianajaja oli käräjä- ja hovioikeudessa myöntänyt, että B oli ollut hänen asiakkaanaan ennen epäiltyä rikosta tai kuulustelua ja asianajaja oli luullut, että hänellä olisi ollut entisen asiakkuuden vuoksi velvollisuus kieltäytyä kertomasta esitutkinnassa päämiehensä asioista. B oli ollut pitkäkhön ajan asianajajan asiakkaana ennen kyseisiä tapahtumia ja asianajaja oli pitänyt B:tä asiakkaanaan kuulusteluihin mennessään. Asianajaja oli tulkinut salassapitosäännöksiä niin, että hän ei voinut kertoa kuulusteluissa B:n asioista. Sitten asi-
anajaja oli antanut kertomuksen esitutkinnassa.

Valvontalautakunta totesi asianajajan kertoneen B:lle puhelinkeskustelun aikana pakkokeinoistunnossa annetun määräyksen perusteella salassa pidettäviä tietoja, minkä perusteella asianajajan oli katsottu syyllistyneen salassapitorikkomukseen. Käräjäoikeus ja hovioikeus eivät kuitenkaan olleet havainneet, että asianajaja olisi pyrkinyt vaikuttamaan esitutkinnan toteuttamiseen tai vaikeuttamaan sen suorittamista antamalla tietoja B:lle. Hovioikeus ei ollut myöskään havainnut, että asianajaja olisi ollut tietoinen B:n roolista asiassa antaessaan tälle tietoja pakkokeinoistuinnoista.

Valvontalautakunnalla ei esitetyn selvityksen perusteella ollut syytä kyseenalaistaa hovioikeuden johtopäätöksiä. Asianajaja oli menetellyt hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden koh-
tien 3.1, 3.5 ja 4.1 vastaisesti luovuttaessaan

Negatiivisella julkisuudella ei valvontamenettelyssä ole merkitystä lieventävänä seikkana.

B:lle sellaisia tietoja, joita hän ei olisi saanut salassapitomääräyksen perusteella luovuttaa. Asianajajan menettely oli omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan.

Valvontalautakunta kiinnitti huomiota siihen, että asianajajaa oli kuultu esitutkinnassa rikoksesta epäiltynä. Asianajajalla oli oikeus olla vastaamatta kysymyksiin ja olla myötävaikuttamatta itseensä kohdistuvan rikosepäillyn selvittämiseen eikä rikoksesta epäillyn oikeuksien käyttämistä voida pitää tapaohjeiden vastaisena. Osa asianajajalle esitetyistä kysymyksistä oli koskenut riidattomasti myös hänen päämiehenään olevaa henkilöä ja toisaalta B:tä, joka oli ainakin aiemmin ollut hänen päämiehensä. Asianajaja oli katsonut, että hänen ja B:n välinen asiakkuus oli ollut tuolloin voimassa.

Ottaen huomioon asianajajan ikuinen salassapito- ja vaitiolovelvollisuus, jota asianajaja ei voi ilman asiakkaansa suostumusta ilman painavaa syytä rikkoa, valvontalautakunta ei havainnut asianajajan menettelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti siltä osin kuin hän oli kieltäytynyt vastaamasta useisiin kuulusteluissa esitettyihin kysymyksiin.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 15.6.2017, 9 §).

TO 3.5 KUNNIALLISTUUS

Asianajaja toimi vastaajan avustajana rikosasiassa. Asianajaja oli lähettänyt päämiehensä puolesta kihlakunnansyyttäjälle sähköpostiviestin, joka liittyi kahden naispuolisen syyttäjän ulkonäköön. Viestissä todettiin seuraavaa: *”Pienenä kevennyksenä keskiviikkoiltaan jaan sinulle hieman päämieheni ajatuksia asian käsittelystä. Päämiestäni harmitti aluksi kovasti kuultuaan, ettet pääse käsittelyyn, kun syyttäjä on niin hyvän näköi-*

nen. Harmitus kuitenkin lieveni, kun hän näki sijaasi tulleen X:n. Kommentti taisi olla jotenkin no huh huh.”

Asianajaja ilmoitti, että hän oli tavannut sähköpostin vastaanottaneen kihlakunnansyyttäjän muutamia kertoja rikosasioiden istunnoissa ja keskustelu istuntojen tauoilla oli ollut vapaa-muotoista ja rentoa. Kun päämies oli tivannut, että asianajaja lähettäisi viestin, asianajaja oli lopulta toiminut näin. Mikäli asianajajalla ei olisi ollut mitään muuta asiaa syyttäjälle, viesti olisi jäänyt lähettämättä.

Valvontalautakunta totesi, ettei asianajajan kihlakunnansyyttäjälle lähettämä epäasiallinen viesti liittynyt toimeksiannon hoitamiseen, vaan sen pääasiallisena sisältönä oli asianajajan päämiehen ilmoitus syyttäjänä toimineiden henkilöiden ulkonäöstä. Asianajajan menettely oli ollut omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. **(HUOMAUTUS. 2. jaosto 15.9.2017, 27 §).**

3.3 Yleiset velvollisuudet (TO 4. luku)

Yleiset velvollisuudet ovat asianajajan velvollisuuksia, jotka kohdistuvat tai voivat kohdistua oman asiakkaan lisäksi myös muihin hoidettavana olevaan tehtävään liittyviin tahoihin, kuten kollegoihin, viranomaisiin, tuomioistuimiin tai asiakkaan vastapuoleen. Kyse on myös laajemmasta yleisestä edusta.

Yleisiä velvollisuuksia sovellettaessa on otettava huomioon, että erilaiset velvollisuudet kohdistuvat hieman eri perustein ja erisältöisinä eri tahoja kohtaan. Lojaalisuus omaa asiakasta kohtaan on aina ensisijainen arviointiperuste eri tahoihin kohdistuvien velvollisuuksien mahdollisessa ristiriidassa.

Yleisiä velvollisuuksia ovat huolellisuus ja tehokkuus, ammattitaitovaatimus, salassapitovelvollisuus, asiakasvarojen hoitoa koskevat ohjeet, vastaamisvelvollisuus yhteydenottoihin, kiello antaa palkkiota tehtävien hankkimisesta sekä rajoitukset tallenteiden hyödyntämisessä.

3.3.1 Huolellisuus ja tehokkuus (TO 4.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 6-kohta)

Asianajajalla on huolellisuusvelvollisuus ja toimimisvelvollisuus. Tehtävät on hoidettava huolellisesti, täsmällisesti, tarpeellisella joutuisuudella sekä tarpeettomia kustannuksia aiheuttamatta. Huolellisuusvelvollisuuden ja toimimisvelvollisuuden erottaminen toisistaan korostaa sitä, että pelkkä toimiminen ei ole riittävää, vaan toimimisen on oltava huolellisuusvaatimuksen mukaista. Tehtävän vastaanottaminen luo asianajajalle velvollisuuden hoitaa vastaanotettu tehtävä tunnollisesti toimeksiantosopimuksen mukaisesti ja sen rajoissa. Tehtävä on aloitettava ja suoritettava kohtuullisessa ajassa, ellei muuta ole sovittu tai ellei asiasta tai olosuhteista muuta johdu.

Valvontalautakunnan ratkaisuihin on usein kysymys siitä, että kantelija kokee asianajajan viivyttelleen asian hoitamisessa tai menetelleen huolimattomasti. Oman asiakkaan kanteluista suuri osa koskee asianajajan tai luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan huolellisuusvelvollisuuden rikkomista. Tähän liittyy yleensä myös moitteita siitä, ettei asiakasta informoida riittävästi tehtävän edistymisestä ja sen vaiheista.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 6-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 4.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 3.1 LOJAALISUUS

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

Asianajajan hoidettavana oli kantelijan kuolleen puolison veljen MP:n kuolinpesää koskeva perinnönjako. Kantelijan puolison kuolinpesään kuului 1/7:n osuus MP:n kuolinpesästä. Valvontalautakunta oli jo vuonna 2015 katsonut, ettei asianajaja ollut hoitanut kantelijalta vastaanotamaansa tehtävää tarpeellisella joutuisuudella ja määrännyt asianajajalle huomautuksen.

Asianajaja ei ollut suorittanut asiassa toimenpiteitä valvontalautakunnan ratkaisun jälkeen. Valvontalautakunnalle esitetystä selvityksestä ei ilmennyt neljän kuukauden sairauslomaa lukuun ottamatta perusteltua syytä sille, miksi

asianajaja ei ollut suorittanut mitään toimenpiteitä ja saattanut MP:n perinnönjakoa päätökseen valvontalautakunnan ratkaisun jälkeen. Asianajajan olisi pitänyt saattaa perinnönjako päätökseen viimeistään kesäkuussa 2016 päätyneen sairauslomansa jälkeen.

Asianajaja oli menetellyt lojaalisuus- ja huolellisuusvelvollisuutensa vastaisesti laiminlyödessään velvollisuutensa hoitaa tehtävä tarpeellisella joutuisuudella. Menettely oli myös omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. Seuraamusharkinnassa valvontalautakunta katsoi asianajajan menettelyn olevan toistuvaa. Asianajajalle oli vuosina 2008–2016 määrätty yhteensä kahdeksan kurinpidollista seuraamusta, joista viisi oli määrätty viivyttelystä tehtävän hoitamisessa.

(SEURAAMUSMAKSU. Täysistunto 10.4.2017, 6 §).

REHELLISYYS JA TUNNOLLISUUS. LOJAALISUUS-VELVOLLISUUS. HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS. VASTAAMISVELVOLLISUUS. ASIAKIRJOJEN PALAUTTAMINEN. LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM. 1. LAUSE, 1-, 6-, JA 10-KOHDAT

Lupalakimies avusti asianomistajana ollutta kantelijaa rikosasiassa. Lupalakimies oli vedonnut kantelijan ansionmenetykseen ja terveydentilaan, vaikka hänellä ei ollut vaatimusten tueksi todisteita. Lupalakimies ei ollut vastannut sairaanhoitajan jättämään yhteydenottopyyntöön, vaikka tällä olisi ollut tärkeää tietoa kantelijan terveydentilasta. Lupalakimies ei ollut toimittanut asiakirjoja kantelijan uudelle avustajalle sovitussa aikataulussa. Kantelijan mukaan lupalakimiehen huolimattomuuden ja laiminlyöntien vuoksi kantelijan korvausvaatimuksia ei oltu käsitelty rikosasian yhteydessä vaan ne oli erotettu käsiteltäväksi erillisenä oikeudenkäyntinä. Lupalakimies kiisti väitteet huonosta valmistautumisesta rikosasian pääkäsittelyyn. Vaatimuksiin ei oltu nopean käsittelyaikataulun johdosta saatu vastaajalta kirjallista vastausta, vaan kiistäminen oli tapahtunut vasta käräjäoikeudessa. Lupalakimiehellä ei ollut vielä istuntopäivänä käytössään tarvittavia asiakirjoja. Lupalakimies oli yrittänyt tavoittaa sairaanhoitajaa kerran puhelimitse.

Valvontalautakunta totesi, että toimeksiantannon alkamisajankohta elokuun alussa ja erityi-

sesti päämiehen asian laatu huomioon ottaen lupalakimiehellä oli ollut riittävästi aikaa huolehtia kirjallisen todistusaineiston hankkimisesta asianomistajan yksityisöikeudellisten vaatimusten tueksi ennen rikosasian pääkäsittelyä lokakuun puolivälissä. Lupalakimiehellä ei ollut perustetta ryhtyä hankkimaan selvitystä vasta lisätutkintapöytäkirjan valmistuttua lokakuun alussa, saati jäädä odottamaan tietoa vaatimusten kiistämisperusteista.

Toimeksiantannon huolellinen hoitaminen olisi edellyttänyt, että lupalakimies olisi viipymättä sen vastaanottamisen jälkeen ryhtynyt tarvittaviin toimenpiteisiin. Lupalakimiehen olisi pitänyt myös aktiivisemmin pyrkiä tavoittamaan hänelle yhteydenottopyynnön jättänyt sairaanhoitaja ottaen huomioon kantelijan toimeksiantannon luonne, yhteydenottopyynnön jättäjän henkilöllisyys, liityntä kantelijan asian hoitamiin sekä pääkäsittelyn ajankohdan läheisyys.

Vahingonkorvausasian erottaminen rikosasian yhteydestä oli omiaan kasvattamaan oikeudenkäyntikulujen määrää sekä pidentämään asian käsittelyaikaa. Asianomistajaan kohdistuneen rikoksen luonne huomioon ottaen korvausasian erottaminen oli ollut päämiehen edun vastaista, kun selvitys olisi ollut esitettävissä rikosasian pääkäsittelyssä. Lisäksi lupalakimieheltä oli pyynnöistä huolimatta kulunut yli kuukausi toimeksiantannon päättymisestä toimittaa asiakirjat uudelle avustajalle. Lupalakimies oli menetellyt vastoin oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiaan.

(VAROITUS. 3. jaosto 12.12.2017, 4 §).

LOJAALISUUSVELVOLLISUUS. HUOLELLISUUS-VELVOLLISUUS. LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM. 1- JA 6-KOHDAT

Lupalakimies oli toimittanut Maahanmuuttoviraston kielteistä turvapaikkapäätöstä koskevan valituskirjelmän faksilla hallinto-oikeuteen valitusajan viimeisenä päivänä klo 16.40. Valituskirjelmä oli sisällöltään erittäin suppea kirjoitus, jossa vaatimusten perusteluina oli uudistettu asiakkaan aikaisemmin esittämä ja lisäksi varattu tilaisuus täydentää perusteluja myöhemmin. Lupalakimies oli samana päivänä klo 16.53 lähettänyt hallinto-oikeudelle käsin kirjoitetun toisen faksin, jossa hän ilmoitti yrittäneensä soittaa hallinto-oikeu-

Lupalakimiehellä ei ollut syytä olettaa, että myöhässä toimitettu valitus tutkittaisiin.

teen ja todennut, että *”toivottavasti faksi ja valitus saadaan kirjattua tänään saapuvaksi, vaikka meni viime tippaan”*. Tietoisena valituksen myöhästymisestä lupalakimies oli uskottellut asiakkaalle tehneensä valituksen määräajan kuluessa. Asia selvisi asiakkaalle noin kolme viikkoa sen jälkeen, kun hallinto-oikeus oli jättänyt valituksen tutkimatta. Lupalakimies oli ohjeistanut asiakasta tekemään uuden turvapaikkahakemuksen. Korkein hallinto-oikeus oli sittemmin palauttanut menetetyn määräajan. Lupalakimies totesi, että asiassa oli sattunut väärinkäsitys suuresta asiakasmäärästä johtuneen kiireen, kokemattomuuden ja työnantajan epäselvien neuvojen vuoksi.

Valvontalautakunta katsoi, että lupalakimiehen tuli olla tietoinen siitä, että laissa säädetyt määräajat olivat ehdottomia eikä niissä voitu joustaa. Lupalakimiehellä ei ollut perusteltua syytä olettaa, että määräajan jälkeen toimitettu valitus otettaisiin tuomioistuimessa käsittelyyn, vaikka se olisi ollut vain minuutin myöhässä. Lupalakimies oli menetellyt huolimattomasti ja oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksien vastaisesti oikeudellista perusosaamista edellyttävässä asiassa. Valvontalautakunta ei havainnut, että lupalakimies olisi pyrkinyt tahallisesti peittelemään laiminlyöntiään asiakkaaltaan tai muutoinkaan viivytellyt asiakkaalle olennaisen tiedon ilmoittamisessa. Tältä osin lupalakimies ei ollut menetellyt oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksien vastaisesti.

(VAROITUS. 1. jaosto 9.6.2017, 15 §).

LOJAALISUUSVELVOLLISUUS. HUOLELLISUUS-VELVOLLISUUS. LUVAN SAANUT OIKEUDEN-KÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM. 1- JA 6-KOHDAT

Kantelija moitti lupalakimiestä siitä, ettei tämä ollut huolehtinut siitä, että kantelijan valitus

kielteisestä turvapaikkapäätöksestä toimitetaan hallinto-oikeuteen määräajassa. Lupalakimiehen puolesta valituksen laatinut toinen lakimies toimitti valituksen hallinto-oikeuteen kuusi päivää määräajan jälkeen. Hallinto-oikeus jätti valituksen tutkimatta. Lupalakimies ilmoitti siirtyneensä toisiin tehtäviin ja tarkoituksena oli, että toinen lakimies hoitaisi valitukset. Valituksen määräpäivänä avustajanmääräys oli lupalakimiehellä. Lupalakimies vetosi siihen, ettei ollut mahdollista tai järkevää hakea avustajanmääräystä toiselle lakimiehelle ennen kuin tämä tosiasiallisesti teki toimenpiteitä asiassa. Lupalakimies katsoi hänellä olleen oikeus luottaa siihen, että asiat hoituvat, kuten niiden pitää.

Valvontalautakunta totesi, että lupalakimies oli vastuussa kantelijan toimeksiannon asianmukaisesta hoitamisesta avustajan määräyksen ollessa hänellä. Sillä ei ollut merkitystä, että lupalakimies ja toinen lakimies olivat keskenään sopineet toisen lakimiehen hoitavan valitukset mainitusta ajankohdasta alkaen. Lupalakimies oli menetellyt huolimattomasti ja oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiensa vastaisesti jättäessään huolehtimatta siitä, että valitus toimitetaan määräajassa hallinto-oikeuteen.

(VAROITUS. 1. jaosto 22.9.2017, 21 §).

LOJAALISUUSVELVOLLISUUS. HUOLELLISUUS-VELVOLLISUUS. LUVAN SAANUT OIKEUDEN-KÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM. 1- JA 6-KOHDAT

Kantelija moitti lupalakimiestä siitä, että tämä toimitti valituksen hallinto-oikeuteen kuusi päivää määräajan jälkeen. Hallinto-oikeus jätti valituksen tutkimatta. Lupalakimies kertoi saaneensa työsuhteensa alussa lukuisia sähköposteja, joiden joukossa oli kantelijan kannalta kielteinen Maahanmuuttoviraston päätös, jonka kantelijan avustajaksi määrätty toinen lakimies välitti lupalakimiehelle ennen valitusmääräajan päättymistä. Lupalakimiehelle oli ilmoitettu, että kokonaan itsenäisesti lupalakimiehen hoidettavaksi annetaan vain ne asiat, jotka merkitään erilliseen hänen nimellään olevaan määräaikalueteloon. Tähän ei lupalakimiehen mukaan ollut merkitty, että hänen pitäisi hoitaa kantelijan asiaa. Lupalakimies oli vasta määräajan päättymisen jälkeen saanut tietää, että kantelijan asia oli sittenkin

tarkoitettu antaa hänen hoidettavakseen. Lupalakimies otti tulkin kanssa yhteyttä kantelijaan ja kertoi määräajan jo umpeutuneen. Kantelija oli pyytänyt lupalakimiestä lähettämään valituksen hallinto-oikeuteen määräajan päättymisestä huolimatta saadakseen lisää aikaa uuden turvapaikan hakemisen käytännön järjestelyjä varten.

Valvontalautakunta totesi, että lupalakimiehen tuli hoitaa toimeksiantoa huolellisesti ja erityisesti varmistua siitä, että toimeksianto hoidetaan sille asetetussa määräajassa. Laiminlyönnin moitittavuutta arvioitaessa merkitystä ei ollut sillä, että lupalakimies ei itse vastaanottanut valitustoimeksiantoa eikä sillä, että ainoastaan osa toimeksiannoista oli ollut tarkoitus hoitaa itsenäisesti. Merkitystä ei ollut myöskään sillä, että päämies oli pyytänyt lupalakimiestä lähettämään valituksen hallinto-oikeuteen määräajan päättymisestä huolimatta. Lupalakimies oli menetellyt huolimattomasti ja oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiensa vastaisesti.

(HUOMATUS. 1. jaosto 22.9.2017, 22 §).

LOJAALISUUSVELVOLLISUUS. HUOLELLISUUS-VELVOLLISUUS. LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM. 1- JA 6-KOHDAT

Lupalakimies oli asiakkaaltaan valtakirjan saatuaan laiminlyönyt velvollisuutensa selvittää viivytyksettä, mitä asiakkaan toimeksianto koski ja kuinka kiireellisestä asiasta oli kysymys. Lupalakimiehen otettua myöhemmin yhteyttä asiakkaaseen oli selvinnyt, että kysymyksessä oli valittaminen Maahanmuuttoviraston kielteisestä turvapaikkapäätöksestä, jota koskeva valitusaika oli jo kulunut umpeen. Lupalakimies oli lisäksi osoittanut menetetyt määräajan palauttamista koskevan hakemuksen väärään tuomioistuimeen. Korkein hallinto-oikeus oli sittemmin palauttanut menetetyt määräajan.

Lupalakimies ilmoitti saaneensa lakiasiaintoimiston toiselta lakimieheltä luettelon valitusasiakkaista, joiden fataljit hänen tuli hoitaa. Mainittu asiakas ei ollut luettelossa. Toinen lakimies oli lähettänyt asiakkaalle asianajovaltakirjan, joka ei ollut saavuttanut asiakasta. Asiakas otti uudelleen yhteyttä lakiasiaintoimistoon. Lupalakimies toimitti valtakirjan vastaanottokeskukseen uudelleen ja asiakas palautti sen

allekirjoitettuna. Vasta tulkin avulla käydyssä puhelinkeskustelussa lupalakimiehelle oli selvinnyt, että kyse olikin valituksen tekemisestä ja valitusaika oli jo edellisenä päivänä kulunut umpeen. Menetetyn määräajan palauttamishakemuksessa lupalakimies oli käyttänyt lakiasiaintoimiston valitusasiakirjapohjaa, eikä ollut huomannut korjata asiakirjapohjassa ollutta vastaanottajaa.

Valvontalautakunta totesi, että lupalakimiehen ryhdyttyä hoitamaan toimeksiantoa valitusaikaa oli jäljellä noin kaksi viikkoa. Lupalakimiehen olisi viimeistään asiakkaan allekirjoittaman valtakirjan saatuaan tullut viivytyksessä selvittää, mistä toimeksiannossa oli kysymys. Lupalakimies ilmoitti, että lakiasiaintoimiston asiakkuudenhallintajärjestelmä oli puutteellinen ja kyseinen asiakkuus oli merkittynä Migri- eli hallintovaiheessa olevaksi turvapaikanhakijaksi.

Ottaen huomioon nämä seikat ja sen, miten lupalakimies oli virheen huomattuaan asiaa selvittänyt, valvontalautakunta ei havainnut lupalakimiehen laiminlyönnin osoittavan vakavaa huolimattomuutta tai piittaamattomuutta asiakkaan oikeuksista. Lupalakimies oli hallinto-oikeudelle osoittamassaan määräajan palauttamista koskevassa hakemuksessa viitannut useassa kohdassa hallinto-oikeuteen.

Valvontalautakunta totesi, että toimeksiannon huolelliseen hoitamiseen kuului asian saattaminen joutuisasti eteenpäin ja sen varmistaminen, että laaditut asiakirjat ovat asiasisällöltään virheettömiä. Kiireeseen vetoaminen ei vapauttanut oikeudenkäyntiavustajaa huolellisuusvelvollisuudesta. Lupalakimies oli myös tältä osin menetellyt oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksien vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 1. jaosto 9.6.2017, 14 §).

LOJAALISUUSVELVOLLISUUS. HUOLELLISUUS-VELVOLLISUUS. LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM. 1- JA 6-KOHDAT

Lupalakimies oli määrätty kantelijan avustajaksi turvapaikka-asiassa. Kantelija moitti lupalakimiestä siitä, että tämä ei ollut lupauksestaan huolimatta järjestänyt tapaamista kantelijan kanssa tämän täytettyä 18 vuotta. Lupalakimies katsoi, että kyseisessä tapauksessa ei nimenomaisesti

oltu sovittu tapaamisesta kantelijan täyttäessä 18 vuotta vaan tarvittaessa joskus myöhemmin, kun kantelija oli täyttänyt 18 vuotta.

Valvontalautakunta totesi kantelijan lähettäneen lupalakimiehelle sähköpostiviestin, jossa ilmoitettiin kantelijan täyttävän seuraavana päivänä 18 vuotta ja pyydettiin lupalakimiehen kanssa puhelinpalaveria turvapaikkaperusteiden läpikäymiseksi. Lupalakimies oli kiittänyt saamastaan tiedosta. Valvontalautakunnalle ei esitetty selvitystä siitä, että lupalakimies olisi ilmoittanut kantelijalle palaverin olevan tarpeeton tai että palaveri olisi järjestetty. Lupalakimies oli menetellyt kantelijan edun vastaisesti, kun hän ei pyynnöstä huolimatta järjestänyt puhelinpalaveria kantelijan kanssa. Lupalakimies oli menetellyt vastoin oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiaan.

(HUOMAUTUS. 1. jaosto 9.6.2017, 18 §).

REHELLISYYS JA TUNNOLLISUUS. HUOLELLISUUS-VELVOLLISUUS. LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM. 1. LAUSE JA 6-KOHTA

Lupalakimies oli avustanut kantelijaa turvapaikkaprosessissa. Kantelija moitti lupalakimiestä siitä, että tämä ei ollut toimittanut kantelijalle hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen lähettämiään valituksia eikä tuomioistuinten päätöksiä. Lupalakimies oli soittanut kantelijalle muutama päivä sen jälkeen, kun hallinto-oikeus oli antanut päätöksen kantelijan asiassa ja keskustellut päätöksen sisällöstä. Lupalakimies oli pyrkinyt toimittamaan hallinto-oikeuden päätöksen kantelijalle postitse tämän sitä pyydettyä, mutta asiakirjat eivät olleet saapuneet kantelijalle. Lupalakimies oli unohtanut postittaa asiakirjat kantelijalle uudelleen. Kantelija oli lopulta saanut asiakirjat noin kaksi kuukautta pyyntönsä jälkeen.

Valvontalautakunta totesi, että lupalakimiehen velvollisuuksiin kuului informoida asiakastaan tehtävän edistymisestä. Lupalakimiehen oli erityisesti huolehdittava, että tehtävästä saadusta ratkaisusta, päätöksestä tai sovinnosta annetaan viipymättä tieto asiakkaalle. Tiedonantovelvollisuuteen kuuluu, että tuomioistuimen tai viranomaisen ratkaisu toimitetaan asiakkaalle kirjallisena; suullinen ilmoitus rat-

kaisun sisällöstä ei ole riittävää. Lupalakimies oli menettellyllään laiminlyönyt velvollisuutensa täyttää hänelle uskotut tehtävät rehellisesti ja tunnollisesti sekä laiminlyönyt huolellisuusvelvollisuutensa.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 12.12.2017, 16 §).

TO 4.1 HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS PALKKIO-OHJE KOHTA 1.2

Asianajaja oli toiminut kantelijan asiamiehenä kaupan purkua koskevassa riita-asiassa. Kantelijalla oli oikeusturvavakuutus. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli tilittänyt hänelle 555 euroa, vaikka asianajajan olisi kuulunut tilittää hänelle 955 euroa. Kantelusta ilmeni myös, että asianajaja oli antanut kantelijalle alennusta palkkiostaan.

Asianajajan näkemyksen mukaan hän oli tilittänyt kantelijalle oikean määrän. Asianajaja myönsi, että hänen kantelijalle antama alennus oli ollut sovittujen ja sitovien laskutuskäytäntöjen vastainen. Asianajaja ei ollut antanut vakuutusyhtiölle samaa alennusta kuin kantelijalle.

Valvontalautakunnalle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmeni, että asianajaja oli tilittänyt kantelijalle 400 euroa liian vähän. Valvontalautakunta totesi, että asianajajan oli palkkio-ohjeen mukaan annettava vakuutusyhtiölle sama alennus kuin kantelijalle. Asianajaja oli virheellisesti tilityksellään ja palkkio-ohjetta rikkoessaan menetellyt vastoin hyvää asianajajatapaa.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 16.6.2017, 18 §. Ratkaisu ei ole lainvoimainen).

3.3.2 Asianajajan täydennyskouluttautumisvelvollisuus (TO 4.2)

Asianajajien täydennyskoulutusta koskevien ohjeiden (10.6.2005) mukaan asianajajien vähimmäiskouluttautumisvelvollisuus on 18 tuntia vuodessa. Ohjeen tarkoittamaksi täydennyskoulutukseksi hyväksytään oikeustieteellinen, muu asianajotoimintaan liittyvä ja ammattieettinen koulutus sekä ammattiin liittyvät kieliopinnot ja oikeustieteen alalla tapahtuva tutkimus-, opetus- tai julkaisutoiminta. Täydennyskouluttautumiseksi voidaan katsoa myös oikeustieteellisten lausuntojen antaminen ja lainvalmisteluun liittyvien lausuntojen laatiminen.

Valvontalautakunta on aiemmissa ratkaisuissaan katsonut, että hyväksyttävää täydennyskouluttautumista ei ole ollut tehtävien hoidon edellyttämä perehtyminen kulloinkin käsillä olevaan asiaan ja sen oikeudellisiin ongelmiin, vaikka tähän sisältyisi toimiston sisäistä konsultaatiota. Myöskään tehtävien hoidon edellyttämä ulkopuolisten asiantuntijoiden konsultointi ja asiantuntijalausuntoihin perehtyminen, kirjaston ajantasaisena pitäminen, hovioikeuden kirjaston omatoiminen hyödyntäminen tai uuden lainsäädännön, oikeuskäytännön ja oikeustieteellisen kirjallisuuden omaehtoinen opiskelu eivät ole täydennyskouluttautumista. Valvontalautakunta ei ole hyväksynyt perusteena kouluttautumisvelvollisuuden laiminlyömiselle myöskään sitä, että asianajaja on ilmoittanut olevansa jo osittain eläkkeellä ja lopettavansa toimintansa, kun keskenäiset toimeksiannot on hoidettu loppuun.

Valvontalautakunta on aiemmin antamissaan ratkaisuissa omaksunut tulkinnan, jonka mukaan sääntöä tulkitaan siten, että jos vuotuinen kouluttautumisvelvollisuus on jäänyt vajaaksi, asianajajan seuraavan vuoden kouluttautumisajasta täytetään ensin kyseisen vuoden kouluttautumisvelvollisuus ja tästä ylimenevä tuntimäärä voidaan lukea edellisen vuoden kouluttautumisvelvollisuuden hyväksi.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 7- ja 8-kohdissa on säädetty luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan ammattitaitoa koskevista velvollisuuksista.

TO 4.2 TÄYDENNYSKOULUTTAUTUMIS- VELVOLLISUUS ASIANAJAJIEN TÄYDENNYSKOULUTUSTA KOSKEVAT OHJEET (10.6.2005)

Asianajaja oli osallistunut kahteen koulutustilaisuuteen vuonna 2015. Koulutusten kesto ohjelmien mukaan oli yhteensä 11 tuntia 45 minuuttia. Asianajaja oli lisäksi laatinut päämiehelleen lausunnon asunto-osaakeyhtiön kunnossapitovastuusta. Vuonna 2016 asianajaja oli kouluttautunut yhteensä 19 tuntia.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan omalle päämiehelleen laatimaa lausuntoa asunto-osaakeyhtiön kunnossapitovastuusta ei voitu pitää täydennyskouluttautumista koskevan oh-

jeen mukaisena kouluttautumisena. Valvontalautakunnalle esitetyn selvityksen mukaan asianajaja oli osallistunut koulutukseen vuonna 2015 yhteensä 11 tuntia 45 minuuttia ja vuonna 2016 yhteensä 20 tuntia 10 minuuttia. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti, koska hän ei ollut kouluttautunut vuonna 2015 täydennyskouluttautumista koskevan ohjeen edellyttämällä tavalla, eikä täyttänyt kouluttautumisen vajetta vuoden 2016 aikana.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 21.9.2017, 19 §.
Ratkaisu ei ole lainvoimainen).

TO 4.2 TÄYDENNYSKOULUTTAUTUMIS- VELVOLLISUUS ASIANAJAJIEN TÄYDENNYSKOULUTUSTA KOSKEVAT OHJEET (10.6.2005)

Asianajaja selvitti kouluttautuneensa vuonna 2015 osallistumalla asianajajalounaille ja asianajajapäivään, joista oli kertynyt kouluttautumisesta yhteensä 9 h 30 minuuttia. Lisäksi asianajaja oli osallistunut toimistonsa nuorten lakimiesten mentorointiin. Asianajaja toimi myös erään konserniyhtiön hallituksen jäsenenä ja oli osallistunut hallituksen kokouksiin 12 tunnin ajan. Asianajaja kuului myös Kauppakamarin finanssivaliokuntaan.

Valvontalautakunta totesi, että täydennyskouluttautumista koskevien ohjeiden 2 kohdassa määritellään ne tilanteet, jotka voidaan lukea kouluttautumiseksi. Asianajajan jäsenyyttä konserniyhtiön hallituksessa ja hallituksen kokouksiin osallistumista ei konsernin koosta ja kansainvälisestä luonteesta riippumatta voitu pitää ohjeen mukaisena kouluttautumisena. Asianajaja ei muutoinkaan ollut kouluttautunut vuonna 2015 täydennyskouluttautumista koskevan ohjeen edellyttämällä tavalla, eikä täyttänyt kouluttautumisvajetta vuoden 2016 aikana. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 15.6.2017, 15 §).

3.3.3 Asiakasvarojen hoito (TO 4.4)

Asianajajan on asianajajista annetun lain 5 §:n 3 momentin nojalla pidettävä asiakasvarat erillään omista varoistaan. Tapaohjeiden 4.4-kohdassa on myös asiakasvarojen hoitoon liittyviä sääntöjä,

minkä lisäksi asianajajien on noudatettava asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjesäännön (B6.1, 5.6.2009) määräyksiä.

Asiakasvaratilillä saa säilyttää varoja ainoastaan lyhytaikaisesti. Mikäli on tiedossa, ettei varoja voida lyhyen ajan sisällä tilittää asiakkaalle, tulee asianajajan avata asiakkaan nimellä oleva erillinen asiakasvaratili, jolla varoja säilytetään.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 9-kohdassa säädetään velvollisuudesta pitää asiakkaalle kuuluvat raha- ja muut varat erillään omista varoista.

TO 4.4 ASIAKASVAROJEN HOITO ASIAKASVAROJEN HOITOA KOSKEVA OHJE (5.6.2009) KOHTA 2

Asianajotoimiston tarkastuskertomuksesta ilmeni, että toimistolla ei ollut toimeksiantoluetteloa eikä asiakasvaraluetteloa. Asianajaja selvitti, että toimeksiantoluettelo oli vanhanaikainen, manuaalinen kortisto, joka oli asianmukaisesti ja luotettavasti hoidettu. Samoin asiakasvarat oli luetteloitu asianmukaisesti.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli asianmukaisesti pitänyt luetteloa päättyneistä ja vireillä olevista toimeksiantoista asiakaskortistojen avulla. Lisäksi asianajajalla oli asiakasvaroja koskeva sidottu kirja, josta ilmeni muun muassa toimeksiantokohtaisesti tilitapahtumamerittely. Asianajaja ei ollut menettänyt asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjeen tai hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 1. jaosto 24.2.2017, 19 §).

3.4 Velvollisuudet asiakasta kohtaan (TO 5. luku)

Asianajotoiminnan perusarvoja koskevassa 3.1-kohdassa määritelty lojaalisuus tarkoittaa asianajajan ehdotonta velvollisuutta valvoa vain asiakkaansa etua. Tämä lojaalisuusvelvoite on pohjana niille tapaohjeiden 5. luvun säännöille, jotka toisaalta asettavat asianajajalle aktiivisia asiakkaaseen kohdistuvia velvollisuuksia ja toisaalta rajaavat asianajajan toimintaa.

Suuri osa asianajajan asiakkaan tekemistä kanteluista koskee tilanteita, joissa ei ole asiakkaan mukaan vastattu hänen yhteydenottoihinsa

eikä asiakkaalla ole ollut riittävästi tietoa siitä, missä vaiheessa hänen asiansa käsittely on. Erityisesti pesänselvittäjää koskevissa kanteluissa on usein kysymys siitä, että pesän osakkailla ei ole tietoa pesänselvityksen etenemisestä.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 1-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 3.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta, 10-kohdassa tapaohjeiden 4.5- ja 5.4-kohtia vastaavista velvollisuuksista ja 12-kohdassa tapaohjeiden 5.5-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

3.4.1 Oikeus luopua tehtävästä (TO 5.9)

Asianajaja ei saa luopua vastaanottamastaan tehtävästä ilman asiakkaansa lupaa, paitsi jos hän on velvollinen luopumaan siitä, asiakas menettelee vilpillisesti, asiakkaan ja asianajajan välille on asiakkaan menettelyn vuoksi syntynyt luottamus pula tai on olemassa muu erityinen syy.

Erityisiä syitä ovat ainakin, jos asiakas asianajajan huomautuksen jälkeenkin 1) on asianajajan kanssa olennaisesti eri mieltä siitä, millä tavalla tehtävää pitäisi hoitaa; 2) toimii olennaisesti vastoin asianajajan neuvoa; 3) laiminlyö olennaisesti myötävaikutusvelvollisuutensa; 4) käyttäytyy epäasiallisesti tai rasittaa asianajajaa kohtuuttomasti tai 5) jättää asianajajan vaatiman ennakon tai laskun maksamatta.

TO 5.9 OIKEUS LUOPUA TEHTÄVÄSTÄ

Asianajaja oli pesänjakajana suorittanut kantelijan ja tämän entisen puolison välisen avioero-osituksen. Kantelija moitti ositusta. Käräjäoikeus palautti omaisuuden osituksen ja erottelun pesänjakajalle, jonka tuli oikaista ositusta siten, että omaisuus, johon kantelijalla ei avioehtosopimuksen nojalla ollut avio-oikeutta, oli avio-oikeuden alaista omaisuutta. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden päätöstä eikä korkein oikeus myöntänyt kantelijan vastapuolelle valituslupaa. Asianajaja haki vapautusta pesänjakajan tehtävästä. Asianajajan mukaan hänen puolueettomuutensa oli vaarantunut ja hän oli tullut esteelliseksi kantelijan tekemien kahden kantelun ja palkkiorita-asian vuoksi. Asianajajaa oli osituksen moiteasiassa kuultu kantelijan vastapuolen kutsumana kä-

räjä- ja hovioikeudessa. Käräjäoikeus vapautti asianajajan pesänjakajan tehtävästä.

Kanteliija moitti asianajajaa siitä, että tämä haki vapautusta pesänjakajan tehtävästä. Asianajaja oli todettuaan tulleen esteelliseksi keskustellut kummankin osapuolen asianajajan kanssa ja saanut tietää kantelijan avustajalta, ettei kanteliija halunnut asianajajan jatkavan pesänjakajan tehtävässä. Kanteliija ei ollut käräjäoikeudessa vastustanut asianajajan hakemusta vaan oli hyväksynyt hakemuksen. Valvontalautakunta katsoi, että näissä olosuhteissa asianajajalla oli ollut erityinen syy luopua tehtävästä. (EI SEURAAMUSTA. 2. jaosto 27.4.2017, 21 §).

TO 5.9 OIKEUS LUOPUA TEHTÄVÄSTÄ

Asianajaja oli toiminut kantelijan avustajana kantelijan työaikaosaatavia ja työsuhteen päättämistä koskeneissa asioissa. Asianajaja päätti toimeksiannon luottamuspujan vuoksi. Kanteliija moitti asianajajaa siitä, että tämä jätti toimeksiannon hoitamisen kesken. Asianajajan selvityksestä ilmeni, että kanteliija oli useaan kertaan ollut suoraan yhteydessä tuomioistuimeen ja epäasiallisesti arvostellut asianajajaa käräjäsihteerille. Asianajaja ei myöskään ollut tavoittanut kantelijaa, eikä kanteliija ollut vastannut asianajajan esittämiin tehtävän hoidon edellyttämiin kysymyksiin. Kanteliija oli ollut eri mieltä siitä, kuinka tehtävää tulisi hoitaa. Kanteliija ei asianajajan huomautuksista huolimatta muuttanut menettelyään. Asianajajalla oli ollut hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden edellyttämä syy luopua tehtävän hoitamisesta.

(EI SEURAAMUSTA. 2. jaosto 15.9.2017, 15 §).

3.4.2 Asianajopalkkio (TO 5.12 ja palkkio-ohje)

Asianajajan asiakkaaltaan laskuttaman palkkion on oltava kohtuullinen sekä säädösten ja Asianajajaliiton ohjeiden mukainen. Palkkio-ohjeen 1.1-kohdan mukaan palkkion on oltava oikeassa suhteessa tehtävän laatuun ja sen vaatimaan työmäärään sekä muutoinkin kohtuullinen.

Palkkio-ohjeen 5-kohdan mukaan lasku on eriteltävä asiakkaan kanssa sovituin tavoin. Ellei muuta ole sovittu, asianajolaskussa on oltava tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden tarkoituk-

Asianajaja päätti toimeksiannon luottamuspujan vuoksi.

senmukainen erittely, jonka perusteella asiakas voi arvioida laskun sopimuksenmukaisuutta ja kohtuullisuutta.

Valvontalautakunta on ratkaisukäytännössään omaksunut kannan, jonka mukaan laskussa tulee pääsääntöisesti olla eriteltynä joko toimenpidekohtainen veloitus tai toimenpiteeseen käytetty aika, jolloin päämies voi tuntiveloituksen tietäen muodostaa käsityksensä laskun kohtuullisuudesta.

Kanteluissa ja palkkioriiita-asioissa on voitu moittia asianajajaa kohtuuttoman korkeasta laskutuksesta tai muista laskutusmenettelyyn liittyvistä seikoista. Asianajajan voidaan katsoa menettelleen normaalia korkeamman laskutuksensa vuoksi hyvän asianajajatavan vastaisesti. Kohtuuton laskutus on omiaan vähentämään yleistä luottamusta ja arvostusta koko asianajajakuntaa kohtaan. Mikäli asianajajan on havaittu menettelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti selvästi kohtuuttoman korkealla laskutuksellaan, valvontalautakunta on pääsääntöisesti määrännyt hänelle kurinpidolliseksi seuraamukseksi varoituksen tai huomautuksen.

Kaikki palkkioriiita-asioissa tehdyt päätökset, joissa palkkiota on suositettu alennettavaksi, saatetaan Asianajajaliiton hallituksen tietoon sen arvioimiseksi, tuleeko hallituksen yleisvalvontavelvollisuutensa nojalla saattaa annetun suosituksen johdosta vireille myös valvonta-asia.

Erona valvonta-asiaan, jonka voi saattaa vireille kuka tahansa henkilö, voi palkkioriidan saattaa vireille vain se, jonka maksettavaksi lasku on osoitettu. Kuitenkin esimerkiksi pesänselvittäjän laskua voi kuka tahansa kuolinpesän osakkaista moittia tarvitsematta tähän muiden osakkaiden suostumusta. Tulkinta on ollut, että asianajajan noudattaessa annettua kohtuullistamissuositusta palautus tehdään pesän varoihin,

jolloin suosituksen suuruuden kannalta ei ole merkitystä sillä, että joku osakas mahdollisesti luopuisi vaatimasta palkkion kohtuullistamista.

Valvontalautakuntaan tulee yhteydenottoja myös tilanteissa, joissa henkilö on oikeuden päätöksellä tuomittu maksamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut. Näissä tapauksissa oikeus on kuitenkin jo ottanut kantaa laskun kohtuullisuuteen, eikä vastapuoli voi saattaa vireille palkkiorita-asiaa. Myös omat päämiehet saattavat vaatia palkkion kohtuullistamista sillä perusteella, että tuomioistuin on kohtuullistanut laskua, joka on tuomittu vastapuolen maksettavaksi, mutta asianajaja perii loppuosaa laskusta omalta päämieheltään. Tuomioistuimen suorittama kohtuullistaminen kohdistuu kuitenkin nimenomaan vastapuoleen ja asianajajalla on lähtökohtaisesti oikeus veloittaa erotus omalta päämieheltään.

TO 3.1 LOJAALISUUS

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS PALKKIO-OHJE KOHTA 2

Asianajaja oli avustanut kantelijaa häirintää ja epäasiallista kohtelua koskevassa asiassa. Asianajaja oli ilmoittanut kantelijalle, että asian käsittely hovioikeudessa maksoi keskimäärin 10 000 euroa per osapuoli. Kantelijan oikeudenkäyntikulujen määrä oli hovioikeudessa ollut noin 28 700 euroa. Hovioikeus oli velvoittanut kantelijan korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikuluja noin 27 500 euroa. Asiaa oli käsitelty hovioikeudessa ensimmäisen kerran 22.1.2014, jolloin asianajajan palkkion määrä oli ollut 9 275,20 euroa. Asiaa oli tämän jälkeen käsitelty hovioikeudessa vielä kaksi kertaa.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan olisi tullut hovioikeuden ensimmäisen suullisen käsittelyn jälkeen ilmoittaa kantelijalle, että arvioitu palkkion määrä ylittyi. Laiminlyödessään tämän velvollisuuden asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. Asianajan tuntiveloitus oli lisäksi noussut tehtävän aikana 200 eurosta 220 euroon. Asianajaja ei ollut informoinut tästä asiakastaan ja oli siten menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. Riittävänä informointina ei voitu pitää esimerkiksi sitä, että asianajajan uusi tuntiveloitus selvisi asiakkaalle tämän laskun toimenpide-erittelystä tekemillä laskutoimi-

tuksilla. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti myös laiminlyödessään velvollisuutensa selvittää kantelijalle oikeusapulain säännösten sisältöä siltä osin kuin julkisesta oikeusavusta voitiin korvata oikeudenkäyntikuluja oikeusturvavakuutuksen ylittäviltä osin sekä laiminlyödessään velvollisuutensa toimittaa kantelijalle tämän vastapuolen hovioikeusvaiheen oikeudenkäyntikululaskun, joka oli asiakkaalle kuuluva asiakirja.

(VAROITUS. 2. jaosto 27.4.2017, 8 §).

TO 5.12 ASIANAJOPALKKIO PALKKIO-OHJE

Asianajaja oli käräjäoikeuden päätöksellä määrätty pesänjakajaksi toimittamaan omaisuuden ositus kantelijan ja hänen entisen aviopuolison välillä. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli lähettänyt ositusta koskevan laskun vain kantelijalle. Laskussa ei myöskään ilmoitettu tuntihintaa tai toimenpiteiden kestoa.

Valvontalautakunta totesi, että vallitseva ositus- ja oikeuskäytäntö huomioon ottaen asianajajalla oli oikeus vaatia osituksen osapuolia vastaamaan pesänjakajan koko palkkiosta yhteisvastuullisesti. Asianajaja oli ilmoittanut tästä osituksen osapuolille osituskokouksessa ja asia oli kirjattu myös osituskirjaan. Näin ollen asianajaja oli voinut vaatia kantelijalta koko laskun suorittamista. Asianajajan toimittaman laskun erittelyssä oli ilmoitettu jokainen toimenpide ja siitä veloitettu palkkio erikseen. Valvontalautakunta katsoi, että laskun erittely oli riittävän yksilöity, jotta sen kohtuullisuus oli ollut mahdollista arvioida. Asianajaja ei ollut menetellyt vastoin hyvää asianajajatapaa.

(EI SEURAAMUSTA. 3. jaosto 26.10.2017, 4 §).

3.4.3 Asianajokulujen kattaminen ulkopuolisin varoin (TO 5.13)

Asianajajan on oma-aloitteisesti annettava asiakkaalle tieto mahdollisuudesta saada asianajokuluja katettua oikeusturvavakuutuksesta tai julkisista varoista. Valvontalautakunnan ratkaisukäytännössä saman velvollisuuden on katsottu kuuluvan luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien lojaalisuus- ja huolellisuusvelvollisuuteen.

TO 3.1 LOJAALISUUSVELVOLLISUUS

TO 3.5 KUNNIALISUUS

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

TO 5.13 ASIANAJOKULUJEN KATTAMINEN ULKO- PUOLISIN VAROIN

Asianajaja toimi kantelijan avustajana sopimusosituksessa sekä lasten huoltoa, asumista, tapamisoikeutta ja elatusta koskevista asioissa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, ettei tämä ohjannut osapuolia kääntymään lastenvalvojan puoleen tai pyynnöstä selvittänyt kantelijan entisen aviopuolison oikeutta julkiseen oikeusapuun. Asianajaja ei vastannut myöskään kantelijan entisen aviopuolison tiedusteluun palkkion maksusuunnitelmasta. Asianajaja ei vaatinut palkkiotaan kummaltakaan osapuolelta kevään 2016 jälkeen, mutta oli kuitenkin helmikuussa 2017 saattanut saatavansa velkomusasiana käräjäoikeuteen. Asianajaja vaati palkkiotaan ainoastaan kantelijalta, vaikka asianajaja sopi osapuolten kanssa palkkionsa määräksi 3 000 euroa, josta kantelija maksoi omana osuutenaan puolet. Asianajaja oli myös yksipuolisesti ja ilman neuvotteluja korottanut palkkionsa 5 207,15 euroon. Asianajaja oli lähettänyt kantelijalle myös lukuisia seksuaalisävytteisiä viestejä, joita kantelija piti epäasiallisina ja asianajajakunnan arvoa alentavina.

Asianajaja katsoi, ettei oikeusapua ollut mahdollista saada elatusasian hoitamiseen. Asianajaja ilmoitti vastanneensa maksujärjestelyä koskevaan viestiin 22.12.2016. Asianajaja oli muistuttanut kantelijaa maksusuorituksesta tammikuussa ja huhtikuussa 2016. Asianajaja oli sovitellut asiaa siten, että kantelija ainoana toimeksiantajana maksaa alun perin 5 207,17 euron laskusta 3 000 euroa sillä edellytyksellä, että maksu suoritetaan 31.5.2016 mennessä. Kantelija ei ollut noudattanut sopimusta vaan oli suorittanut siitä vain osan. Ainoa tapa perästä reklamoimatonta laskua oli tuomioistuimessa. Asianajajan ja kantelijan välinen viestintä oli puhtaasti yksityishenkilöiden välistä viestintää, eikä se millään tavoin liittynyt käsiteltävään asiaan.

Valvontalautakunta katsoi, että kantelija oli ollut epä tietoinen edullisemmasta lastenvalvojan menettelystä. Jättäessään asian selvittämättä kantelijalle asianajaja oli menetellyt hy-

vän asianajajatavan vastaisesti. Kun kysymys oli lasten elatusapukanteesta, lapsilla oli lähtökohtaisesti oikeus oikeusapuun. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti jättäessään kertomatta maksuttomasta oikeusavusta elatusapuasiassa. Asianajaja oli lisäksi menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti vastaamalla tiedusteluun vasta reilun kuukauden kuluttua sen vastaanottamisesta.

Valvontalautakunta ei havainnut, että osapuolten välinen sopimus palkkiosta olisi ollut voimassa vain, mikäli palkkio maksettaisiin 31.5.2016 mennessä. Asianajaja oli siten menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti velkoessaan palkkiotaan alkuperäisen laskunsa mukaisesti tuomioistuimessa. Asianajajan lähettämät viestit kantelijalle olivat seksuaalisävytteisiä ja niitä voitiin pitää epäasiallisina ja hyvän asianajajatavan vastaisina asianajajan ja asiakkaan välisessä yhteydenpidossa riippumatta siitä, että kantelija ja asianajaja olivat olleet ystäviä vuodesta 2009 lähtien.

(VAROITUS. 1. jaosto 14.12.2017, 10 §).

TO 3.1 LOJAALISUUSVELVOLLISUUS

TO 5.12 ASIANAJOPALKKIO

TO 5.13 ASIANAJOKULUJEN KATTAMINEN ULKOPUOLISIN VAROIN

Asianajaja toimi kantelijan avustajana kantelijan ja tämän entisen aviopuolison välillä toimitetussa osituksessa ja osituksen moitetta koskevassa asiassa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli ilmoittanut käsityksensä, ettei kantelijalla ollut oikeutta saada ositustoimeksiantoa koskevia oikeudenkäyntikulujaan katettua julkisista varoista. Kantelija sai kuitenkin avustajaa vaihdettuaan hovioikeusvaiheen oikeusavun ilman perusomavastuuta, vaikka kantelijan taloudellisessa tilanteessa ei ollut tapahtunut muutoksia. Kantelija katsoi asianajajan laskutuksen tämän vuoksi kokonaisuudessaan perusteettomaksi.

Asianajaja totesi ilmoittaneensa kantelijalle, ettei hän hoida ositukseen liittyviä asioita tai osituksen moitekannetta julkisella oikeusavulla. Asianajaja ei ollut selvittänyt, olisiko kantelijalla ollut mahdollisuus oikeusapuun. Laskut eivät olleet määrältään kohtuuttomia toimeksian-

Kantelijan pyyntö lisämaksuajasta ei edellyttänyt asianajajalta ohjeistusta palkkioerimielisyyden vireille saattamisesta.

noissa tehty työ huomioon ottaen.

Valvontalautakunta katsoi olevan mahdollista, että kantelija olisi ollut oikeutettu oikeusapuun myös ennen osituksen moitekanteen hovioikeusvaihetta. Asiassa jäi epäselväksi, mitä oikeusavusta oli keskusteltu kantelijan ja asianajajan välillä ja oliko asianajaja asettanut toimeksiantojen vastaanottamisen ehdoksi sen, että hän ei hoida toimeksiantoja oikeusavun turvin. Epäselvyys tältä osin jäi tapaohjeiden kohdan 5.13 nojalla asianajajan vahingoksi. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti jättäessään selvittämättä kantelijan tosiasiallisen mahdollisuuden oikeusapuun sekä jättäessään informoimatta kantelijaa riittävän aikaisessa vaiheessa selkeästi siitä, ettei hän hoida toimeksiantoja julkisen oikeusavun turvin.

(HUOMAUTUS. 1. jaosto 22.9.2017, 24 §).

3.4.4 Palkkioerimielisyys (TO 5.15)

Asianajajan on pyrittävä ratkaisemaan sovinnollisesti asiakkaan ja asianajajan välinen laskua koskeva erimielisyys. Jos asiakas ei hyväksy laskua, asianajajan on annettava asiakkaalle tieto siitä, miten tämä voi saattaa erimielisyyden palkkioriiita-asiana Asianajajaliiton yhteydessä toimivan valvontalautakunnan käsiteltäväksi.

Palkkioriiitamenettely koskee ainoastaan asianajajan laskutuksen kohtuullisuuden arviointia.

TO 5.15 PALKKIOERIMIELISYYS

Asianajaja oli suorittanut kantelijan äidin ja kahden veljen perinnönjaot. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä ei ilmoittanut mahdollisuudesta saattaa palkkioerimielisyys valvontalautakunnan

käsiteltäväksi. Asianajaja ilmoitti, että hän ei nähnyt tarpeelliseksi ilmoittaa kantelijalle mahdollisuudesta saattaa palkkioerimielisyys valvontalautakunnan käsiteltäväksi, koska kantelijaa avusti perinnönjaossa asianajaja.

Valvontalautakunta totesi, että avustajan käyttäminen ei poistanut asianajajan velvollisuutta ilmoittaa laskusta reklamoivalle asiakkaalle tai kuolinpesän osakkaalle mahdollisuudesta saattaa laskuasian valvontalautakunnan käsiteltäväksi. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 2. jaosto 14.6.2017, 24 §).

TO 5.15 PALKKIOERIMIELISYYS

Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, ettei tämä pyrkinyt ratkaisemaan laskuaan koskevaa erimielisyyttä kantelijan kanssa sovinnollisesti eikä antanut ohjetta siitä, miten saattaa laskuerimielisyys palkkioriiita-asiana valvontalautakunnan käsiteltäväksi. Asianajaja ilmoitti, että mitään laskuerimielisyyttä ei ollut, joten aihetta saattaa asia käsiteltäväksi palkkioriiita-asiana ei ollut.

Valvontalautakunta ei havainnut, että kantelijan ja asianajajan välillä olisi ollut sellainen palkkioerimielisyys, jonka vuoksi asianajajan olisi tullut ohjeistaa kantelijaa saattamaan laskua koskeva erimielisyys palkkioriiita-asiana valvontalautakuntaan. Yksinomaan se, että kantelija oli pyytänyt lisää maksuaikaa, ei velvoittanut asianajajaa antamaan edellä mainittua ohjausta. Asianajaja ei ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 1. jaosto 9.6.2017, 3 §).

3.5 Esteellisyys (TO 6. luku)

Kaikkien neuvontapalvelujen perusedellytyksenä on toimeksiantajan tuntema luottamus neuvonantajansa kohtaan. Asianajajan toimen harjoittamisessa luottamussuhteella on erityinen merkitys ja luottamussuhteen varjeleminen on ollut lähtökohta asianajajan ammatillisten velvollisuuksien määrittämisessä. Asianajajia sitovat tapaohjeet ovat merkittävässä määrin pyrkineet turvaamaan asiakkaan luottamusta asianajajaansa.

Luottamussuhteen yksi tärkeä elementti on, että asianajajan on kyettävä hoitamaan asiak-

kaansa asiaa lojaalisti ja vapaana toimeksiantosuhteen tai määräyksenvaraisen tehtävän ulkopuolisista intresseistä. Lojaalisuuteen liittyvä sääntö asianajajan velvollisuudesta olla tapaohjeiden 3.3-kohdan mukaisesti esteetön tehtävää vastaanotettaessa ja sitä hoidettaessa.

Näitä sääntöjä tulkittaessa on kuitenkin pidettävä mielessä, ettei sääntöjä voida koskaan kirjoittaa niin yksityiskohtaisesti, että niillä voitaisiin varautua kaikkiin tulkintatilanteisiin. Tapaohjeiden luvun 6 sääntöjä tulkittaessa on muistettava ohjeiden 3.3-kohdan perusarvo esteettömyydestä sekä ohjeiden 1.1-kohdassa oleva lausuma, jonka mukaan kaikkea, mitä tapaohjeissa ei ole nimenomaisesti kielletty, ei välttämättä voida pitää sallittuna.

3.5.1 Esteettömyys (TO 3.3 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 3-kohta)

Asianajajan on tehtävää vastaanottaessaan ja sitä hoitaessaan oltava esteetön. Asianajajan tulee voida suorittaa tehtävänsä parhaan kykynsä mukaan ja vapaana ulkopuolisista vaikutteista. Mikäli asianajaja ei jostakin syystä voi näin tehdä, on hän esteellinen suorittamaan tehtävää. Asianajaja voi olla esteetön tehtävää vastaanottaessaan, mutta tilanne saattaa muuttua ja jos esteellisyysperuste myöhemmin syntyy, tulee hänen luopua tehtävän hoitamisesta.

Esteettömyysvaatimus koskee sekä sopimuksenvaraisia että määräyksen- ja nimityksenvaraisia tehtäviä. Vaikka määräyksenvaraisia tehtäviä koskevat lain säännökset eivät aina huomioi kaikkia hyvään asianajajatapaan sisältyviä sääntöjä, tulee asianajajan itse pitää ne mielessään. Jos asianajaja on hyvän asianajajatavan perusteella esteellinen hoitamaan määräyksenvaraista tehtävää, ei hän saa ottaa sitä vastaan, vaikka tuomioistuim ei tätä esteellisyyttä huomioisi. Esteettömyysvaatimus suojaaa sitä, että asianajaja ei joudu paljastamaan tehtävää hoitaessaan muiden asiakkaiden asianajosalaisuuksia tai rikkomaan omaa salassapitotai vaitiolovelvollisuuttaan. Esteettömyys varmistaa sen, että asianajaja voi aina täysipainoisesti valvoa asiakkaansa etua ja oikeutta.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia

koskevan lain 8 §:n 1 momentin 3-kohdassa on säädetty tapaohjeiden 3.3-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS. KONKURSSIPESÄN HOITAJA

Asianajaja oli toiminut A Oy:n konkurssipesän pesänhoitajana. Asianajajan edustaman toimiston kahden osakkaan X ja Y veli Z oli toiminut A Oy:n hallituksen jäsenenä. Z oli toiminut myös hallituksen puheenjohtajana B Oy:ssä, joka oli yksi A Oy:n suurimmista velkojista. B Oy oli ollut ostajan roolissa konkurssipesän tarjotessa myytäväksi pesään kuuluvaa omaisuutta ja ennen konkurssin alkamista asianajajan edustaman toimiston asiakas. Asianajaja oli käräjäoikeudelle antamassaan suostumuksessa ja esteettömyysilmoituksessa ilmoittanut ainoastaan sen, että asianajajan edustama toimisto oli hoitanut velkojana toimineen B Oy:n oikeudellisia toimeksiantoja, mutta ei sellaisia, joissa osapuolina olisivat olleet B Oy ja velallisyhtiö.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan esteettömyysilmoituksesta ei ollut pääteltävissä asianajajan edustaman toimiston ja B Oy:n välisen asiakassuhteen kattavuus ennen pesänhoitajan tehtävän vastaanottamista. A Oy:n velkojat eivät siten voineet arvioida asianajajan ja hänen edustamansa toimiston riippumattomuutta asianmukaisella tavalla. Asianajajan ilmoitus siitä, ettei hän ollut esteellisyyslupaa tehdesään tietoinen toimiston ja B Oy:n välisen asiakassuhteen laadusta ja laajuudesta ei poistanut hänelle konkurssilaissa ja tapaohjeissa asetettua velvollisuutta selvittää mahdollinen esteellisyysensä ennen toimeksianton vastaanottamista.

Tapaohjeiden 5.1-kohdan säännös edellyttää, että asianajotoimistossa on oltava sen kokoon suhteutettu toimiva järjestelmä, jolla esteellisyys voidaan kaikkien toimiston asianajajien ja muun henkilökunnan osalta selvittää. Asianajajan edustaman kolmen osakkaan toimiston kahden osakkaan läheinen sukulaisuussuhde A Oy:n hallituksen jäseneseen, joka oli toiminut myös yhden konkurssiyhtiön suurimman velkojayhtiön hallituksen puheenjohtajana, oli perustellusti voinut aiheuttaa epäilyä asianajajan puolueettomuudesta ja riippumattomuudesta konkurssipesän pesänhoitajana. Asian-

ajaja oli ollut velvollinen tuomaan kyseisen liittynnän esille esteettömyysilmoituksessaan, jotta tuomioistuin ja velkojat olisivat voineet arvioida asianajajan mahdollista esteellisyyttä.

Valvontalautakunta katsoi, että huomiota oli kiinnitettävä siihen, voiko asianajajan tai hänen edustamansa toimiston toiminta eri rooleissa aiheuttaa perusteltuja epäilyjä asianajajan toiminnan asianmukaisuutta kohtaan ja epäluottamusta asianajajakunnan toimintatapoja kohtaan. Käsillä olevassa asiassa jo asianajajan oma tietämättömyys huomioiden oli perusteltua kyseenalaistaa, kuinka kattavia tietoja muilla suurilla velkojilla oli voinut olla asianajajan edustaman toimiston ja B Oy:n välisestä asiakassuhteesta. Asianajaja ei ollut esittänyt, että hänen valitsemiselleen pesänhoitajaksi olisi ollut kaikkien konkurssipesän velkojien tuki.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajajan edustaman toimiston ja B Oy:n pitkäkestoinen asiakassuhde oli omiaan synnyttämään perusteltuja epäilyksiä siitä, voiko asianajaja hoitaa pesänhoitajan tehtävän asianmukaisella ja riippumattomalla tavalla. Riippumattomuutta oli lisäksi omiaan horjuttamaan pienessä toimistossa osakkaiden X:n ja Y:n sukulaisuussuhde Z:aan sekä Z:n asema A Oy:n hallituksessa ja B Oy:n hallituksen puheenjohtajana. Tältä osin merkitystä oli annettava sille, miltä asianajajan toiminta näytti ulospäin. Asianajaja oli menettänyt vastoin hyvää asianajajatapaa jättäessään ilmoittamatta tuomioistuimelle ja velkojille esteellisyytensä arviointiin vaikuttavia seikkoja sekä vastaanottaessaan esteellisenä A Oy:n konkurssipesän pesänhoitajan tehtävän.

(VAROITUS. 3. jaosto 21.9.2017, 8 §).

ESTEETTÖMYYS. KONKURSSIPESÄN HOITAJA.

LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA.

8 § 1 MOM. 3-KOHTA. KONKURSSILAKI

8 LUKU 5 §

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli määrätty A Oy:n konkurssipesän pesänhoitajaksi. Konkurssiasiamiehen toimiston ilmoituksen mukaan lupalakimies oli antanut käräjäoikeudelle esteettömyysilmoituksen, jossa hän oli vahvistanut, ettei hän ollut velalliseen tai tiedossaan oleviin velkoihin sellaisessa suhteessa, joka olisi

omiaan vaarantamaan hänen riippumattomuuttaan velalliseen nähden tai vaarantamaan hänen tasapuolisuuttaan velkoja kohtaan tai muutoin vaarantaisi pesänhoitajan tehtävän asianmukaisen hoitamisen. Lupalakimies oli kuitenkin hoitanut ennen konkurssin alkamista kaksi toimeksiantoa, jotka liittyivät velallisyhtiön omistajien ja rahoittajien asemaan sekä yhtiön osakkeiden kauppaan. Konkurssiasiamies katsoi lupalakimiehen olevan esteellinen pesänhoitajan tehtävään ja toimineen sopimattomasti jättäessään selvittämättä ja ilmoittamatta velallisyhtiöön liittyneet aiemmat toimeksiannot. Käräjäoikeus oli konkurssiasiamiehen hakemuksesta vapauttanut lupalakimiehen A Oy:n pesänhoitajan tehtävästä.

Valvontalautakunta totesi, että lupalakimiehen tulee toimeksiantoa ja määräyksestä vastaavaa vastaanottaessaan ja hoitaessaan olla esteetön. Valvontalautakunta katsoi konkurssiasiamiehen kannanotossa ja käräjäoikeuden päätöksessä esitetyn johdosta, että lupalakimies oli aikaisempien toimeksiantojen vuoksi ollut esteellinen ottamaan vastaan A Oy:n konkurssipesän pesänhoitajan tehtävän. Lupalakimies oli menetellyt sopimattomasti ja oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiensa vastaisesti jättäessään ilmoittamatta kyseiset toimeksiannot käräjäoikeudelle antamassaan esteettömyysilmoituksessa.

(VAROITUS. 1. jaosto 9.6.2017, 26 §.)

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS. KONKURSSIPESÄN HOITAJA

Asianajaja oli määrätty konkurssiin asetetun kuntokeskusliiketoimintaa franchising-sopimuksella harjoittaneen X Oy:n konkurssipesän pesänhoitajaksi. Kantelija katsoi asianajajan olevan esteellinen pesänhoitajan tehtävässä, koska hänellä ja X Oy:n konkurssiin hakeneen kuntosalilaitteita maahan tuovan Y Oy:n maajohtajalla oli sosiaalisessa mediassa kaveruussuhde.

Asianajaja ilmoitti, että hän oli Y Oy:n maajohtajan Facebook- ja Instagram-kaveri ja oli opiskellut tämän kanssa samaan aikaan. Asianajajalla oli Facebookissa 435 muutakin opiskelu- tai muuta kaveria. Asianajaja ei ollut viettänyt vapaa-aikaansa maajohtajan kanssa muutamia 2000-luvun puolivälin opiskelijajuhlia

lukuun ottamatta. Asianajaja ei ennen X Oy:n konkurssia tiennyt mitään maajohtajan yksityiselämästä.

Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajajalla ollut sellaista vahvaa sidonnaisuutta velkojaan nähden, että hänen asemansa pesähoitajana olisi muodostunut epäitsenäiseksi. Asianajaja ei myöskään ollut leimautunut konkurssia velkojana hakeneen Y Oy:n etujen ajajaksi. Pelkästään se seikka, että asianajaja ja Y Oy:n maajohtaja olivat opiskelleet yhtä aikaa tai olivat Facebook- ja Instagram-kavereita, ei tehnyt asianajajaa esteelliseksi. Asianajaja ei ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 2. jaosto 15.9.2017, 12 §).

3.5.2 Esteellisyys samassa asiassa (TO 6.1)

Asianajaja ei saa ottaa vastaan tehtävää samassa asiassa kahdelta tai useammalta asiakkaalta, jos asiakkaiden edut tai oikeudet ovat ristiriitaiset tai eturistiriidan mahdollisuus on ilmeinen. Eturistiriidan mahdollisuus aiheuttaa esteellisyyden, joten asianajajan on pohdittava asian todennäköistä tapahtumakulkua ja arvioitava, aiheuttaako se esteellisyyden. Siksi asianajajan on pohdittava, voiko hän oikeudenkäynnissä avustaa useampaa kuin yhtä asiakasta. Lähtökohtana on, että kahta asiakasta samassa asiassa avustettaessa kummaltakin asiakkaalta erikseen saatua tietoa on voitava käyttää hyväksi myös toista asiakasta avustettaessa. Samassa asiassa ei ole mahdollista hankkia asiakkailta suostumusta kahden tai useamman ristiriitaisen intressin omaavan asiakkaan avustamiseen.

TO 6.1 ESTEELLISYYS SAMASSA ASIASSA

Kantelijat olivat asunto-osakeyhtiön hallituksen jäseninä toimiessaan teettäneet yhtiön taloushallinnon selvitystyön X:llä. Yhtiön uusi hallitus katsoi, että tehtävästä aiheutuneet X:n palkkiot olivat kohtuuttomia, selvitystyö oli ollut tarpeeton ja asia olisi tullut saattaa yhtiökokouksen käsiteltäväksi. Asunto-osakeyhtiön yhtiökokous päätti nostaa kantelijoita vastaan vahingonkorvauskanteen. Kanne perustui siihen, että vastaajat olivat hallituksen jäseninä toimiessaan aiheuttaneet yhtiölle vahinkoa antaessaan X:n tehtäväksi

perusteettoman selvitystyön.

Asianajaja toimi riita-asiassa asunto-osakeyhtiön avustajana. Kantelijat moittivat asianajajaa esteelliseksi. Asianajaja oli aiemmin toiminut yhtiön entisen osakkaan C:n avustajana, kun kaksi kantelijoista vaati vahingonkorvausta C:n yhtiön hallituksen puheenjohtajana antaman isännöitsijätodistuksen vuoksi. Kantelijoiden mukaan isännöitsijätodistus oli virheellinen, koska siitä puuttuivat tilinpäätöstiedot. Kantelijat esittivät asunto-osakeyhtiölle isännöitsijätodistukseen perustuneen vahingonkorvausvaatimuksen, ja asianajaja avusti myös asunto-osakeyhtiötä. Asianajaja oli toiminut myös asunto-osakeyhtiön toisena perustajaosakkaana olleen B:n avustajana asuntokauppaa koskeneessa asiassa. Kantelijoiden mukaan B oli myyjänä jättänyt kertomatta, että annetut tilinpäätöstiedot olivat virheelliset. Lisäksi asianajaja oli toiminut asunto-osakeyhtiön avustajana kantelijoiden kohdistamassa yhtiöön vaatimuksen asuntokauppalain nojalla väitetystä taloudellisesta virheestä yhtiön taloudellisessa asemassa.

Asianajaja ilmoitti, ettei hän ollut esteellinen toimimaan B:n, C:n ja asunto-osakeyhtiön avustajana, koska asiakkaiden edut tai oikeudet eivät olleet missään vaiheessa ristiriidassa keskenään. Kantelijoiden viittaamissa toimeksiantoissa oli kyse kantelijoiden samaan perusteeseen, virheelliseen isännöitsijätodistukseen, liittyvistä korvausvaatimuksista eri tahoja kohtaan. Kyseisissä asioissa oli jopa tarkoituksenmukaista, että sama asiamies huolehti samaan aineistoon ja perusteisiin liittyvistä korvausvaatimuksista.

Asianajaja kiisti olevansa esteellinen toimimaan asunto-osakeyhtiön asiamiehenä kantelijoiden yhtiötä vastaan kohdistamissa vaatimuksissa tai asunto-osakeyhtiön kantelijoita vastaan nostamassa vahingonkorvauskanteessa. Jälkimmäinen asia oli laadultaan ja perusteiltaan kokonaan eri asia kuin kaksi muuta asiaa. Asunto-osakeyhtiön vahingonkorvauskanteessa ajettiin yhtiön etua, ei sen yksittäisten osakkeenomistajien etua. Se, että asianajaja oli hoitanut kantelijoiden B:hen ja C:hen kohdistuviin korvausvaatimuksiin liittyviä asioita, ei asettanut yhtiön etuja ja oikeuksia ristiriitaan yhtiön nos-

taman vahingonkorvauskanteen ajamisessa.

Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajaja ollut asiassa saadun selvityksen perusteella ollut esteellinen hoitamaan toimeksiantoja, koska asiakkaiden edut ja oikeudet eivät olleet ristiriitaiset. Asianajaja ei ollut menetellyt hyvän asianajajataivan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 2. jaosto 27.4.2017, 5 §).

3.5.3 Esteellisyys lojaalisuusvelvollisuuden perusteella (TO 6.2)

Tapaohjeiden 3.1-kohdan mukaan asianajajan on oltava asiakkaalleen lojaali ja hän on velvollinen lakia ja hyvää asianajajatapaa noudattaen parhaan kykynsä mukaan valvomaan asiakkaansa etua ja oikeutta.

Asianajajan lojaalisuusvelvollisuus asiakastaan kohtaan ei välttämättä pääty samalla hetkellä, kun tehtävän suorittaminen päättyy. Asianajaja ei saa vastaanottaa tehtävää nykyistä tai entistä asiakastaan vastaan, jos tehtävän vastaanottaminen rikkoo lojaalisuusvelvollisuutta uutta asiakasta tai vastapuolena olevaa nykyistä tai entistä asiakasta kohtaan, elleivät asiakkaat anna suostumusta tehtävän vastaanottamiseen. Lojaalisuusvelvollisuuden laajuuteen tehtävän suorittamisen aikana ja velvollisuuden kestoon tehtävän päättymisen jälkeen vaikuttavat esimerkiksi asianajajan asiakkaalleen hoitamien tehtävien laatu ja laajuus, asian merkitys asiakkaalle sekä asiakassuhteen kesto ja asiakkaan merkitys asianajajalle.

ESTEETTÖMYYS. LOJAALISUUSVELVOLLISUUS.

LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA.

8 § 1 MOM. 3-KOHTA

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli saanut kantelijayhtiön entiseltä työntekijältä A toimeksiannon, joka koski eläkevakuutusmaksujen ja palkkasaatavien perimistä kantelijayhtiöltä. Lisäksi A oli kantelijayhtiön puolesta antanut lupalakimiehelle tehtävän, jossa B velkoi kantelijayhtiöltä palvelusopimukseen perustunutta saamistaan. Kantelijayhtiö moitti lupalakimiestä siitä, että tämä oli toiminut kantelijayhtiön asiamiehenä A:n toimeksiannosta ja samanaikaisesti A:n asiamiehenä kantelijayhtiötä vastaan.

Asiassa esitetty selvitys osoitti, että lupalaki-

mies ei ollut hoitanut samaa asiaa, eikä hänen hoitamisensa asioissa ollut samaa oikeudellista perustetta. Valvontalautakunta totesi, että lupalakimiehellä oli ollut hoidettavanaan kantelijayhtiön työntekijän A antama toimeksianto, jossa vastapuolena oli kantelijayhtiö. Ryhdyttyään hoitamaan A:n toimeksiantoa lupalakimies oli tullut esteelliseksi ottamaan kantelijayhtiöltä vastaan tehtävän avustaa yhtiötä siihen kohdistuneessa velkomusasiassa. Lupalakimies oli menetellyt vastoin oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiaan.

(VAROITUS. 2. jaosto 20.12.2017, 11 §).

TO 3.3. ESTEETTÖMYYS

TO 6.2 ESTEELLISYYS LOJAALISUUSVELVOLLISUUDEN PERUSTELLA

TO 6.3 ESTEELLISYYS SALASSAPITO- JA VAITIOLOVELVOLLISUUDEN PERUSTELLA

TO 6.6 SUOSTUMUKSEN HANKKIMINEN

Kantelijayhtiö moitti asianajajaa siitä, että tämä oli ollut esteellinen vastaanottamaan toimeksiannon A:lta ja toimimaan tämän asiamiehenä palkkasaatavia koskevassa riita-asiassa, jossa kantelijayhtiö oli vastapuolena. Asianajaja oli toiminut kantelijayhtiön hallituksen jäsenenä vuosina 2012–2015. Asianajaja oli välittömästi pyydettyään eroa hallituksen jäsenen tehtävästä toimittanut käräjäoikeudelle haastehakemuksen em. riita-asiassa.

Kantelijayhtiön mukaan asianajajalle oli syntynyt lojaalisuusvelvollisuus yhtiötä kohtaan. Hallituksen jäsenenä asianajaja oli myös saanut tietoonsa salassapito- ja vaitiolovelvollisuutensa piiriin kuuluvia seikkoja, kuten tietoja A:n palkankorotuksesta. Asianajajalle oli maksettu palkkioita hallituksen jäsenenä toimimisesta. Näin ollen hallituksen jäsenyys oli muodostanut olennaisen taloudellisen tai henkilökohtaisen liittymän, joka saattoi haitata asianajajan kykyä hoitaa asiamiehen tehtävää.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja ei ollut toiminut kantelijayhtiön asiamiehenä tai avustajana vaan ainoastaan hallituksen varsinaisena jäsenenä. Koska asianajaja oli tuossa tehtävässä ollut velvollinen toimimaan yhtiön edun mukaisesti, hänelle oli syntynyt erityinen lojaalisuusvelvollisuus kantelijayhtiötä kohtaan.

Asianajaja oli hallituksen jäsenenä voinut saada tietoonsa kantelijayhtiöstä salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia seikkoja. Ottaessaan välittömästi hallitusjäsenyytensä päätyttyä vastaan palkkasaatavia koskevan toimeksiannon kantelijayhtiötä vastaan, asianajaja oli rikkonut lojaalisuus- ja salassapitovelvollisuuttaan kantelijayhtiötä kohtaan. Valvontalautakunta ei havainnut, että asianajajan toimiminen hallituksen jäsenenä olisi muodostanut sellaisen olennaisen taloudellisen tai henkilökohtaisen liittynän, joka saattaisi haitata hänen kykyään hoitaa asiamiehen tehtävää.

Kantelijayhtiö ei ollut antanut asianajajalle hänen esteellisyytensä poistavaa nimenomaista suostumusta A:n toimeksiannon hoitamiseksi. Suostumuksena ei voitu pitää sitä, että asianajaja oli toiminut aiemmin A:n avustajana muissa asioissa tai sitä, että kantelijayhtiö ei välittömästi kanteen nostamisen jälkeen esittänyt asianajajaa koskevaa esteellisyysväitettä. Kantelijayhtiön passiivisuus ei muodostanut nimenomaista suostumusta. Asianajaja oli ollut esteellinen otamaan A:n toimeksiannon vastaan ja menettelyt siten hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(VAROITUS. 1. jaosto 11.4.2017, 12 §).

TO 6.2 ESTEELLISYYS LOJAALISUUS-VELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA

TO 6.3 ESTEELLISYYS SALASSAPITO- JA VAITIOLOVELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA

Asianajaja oli toiminut asianomistajina olleiden kantelijan ja tämän sisaren avustajana rikosasiassa, jossa syytetty oli vuonna 2005 tuomittu rangaistukseen asianomistajiin kohdistuneista rikoksista. Asianajaja oli avustanut myös kantelijan edunvalvojaa rikosvahingonkorvauksen hakemisessa Valtiokonttorilta. Asianajaja oli sittemmin toiminut kantelijan entisen kumppanin B avustajana kantelijan ja B:n välisessä, vuonna 2014 vireille tulleessa lapsen huoltajuuskiistassa.

Ottaen huomioon, että asianajajan ja kantelijan välinen toimeksianto oli päättynyt vuonna 2005, eikä asianajajan ja kantelijan välillä ollut muita toimeksiantoja, lojaalisuusvelvollisuus ei ollut estänyt asianajajaa ottamasta toimeksiannotta B:ltä kantelijaa vastaan. Valvontalautakunta ei myöskään havainnut, että asianajajan kante-

Facebook-kaveruus ei tehnyt asianajajaa esteelliseksi.

ljalta aiemman toimeksiannon yhteydessä mahdollisesti saamat tiedot olisivat saattaneet haitata asianajajan kykyä valvoa täysipainoisesti asiakkaansa etua. Asianajaja ei siten ollut esteellinen myöskään tapaohjeiden 6.3-kohdan mukaisen salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden perusteella.

(EI SEURAAMUSTA. 4. jaosto 12.10.2017, 15 §).

TO 6.2 ESTEELLISYYS LOJAALISUUS-VELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA

TO 6.3 ESTEELLISYYS SALASSAPITO- JA VAITIOLOVELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA

Asianajaja oli toiminut kantelijayhtiön avustajana liiketilan vuokrasopimuksen uudelleenneuvottelua koskevassa asiassa. Asianajaja oli vastaanottanut kantelijayhtiön vuokrasopimuksen 3.5.2017, jonka jälkeen hän oli laatinut 9.–12.5.2017 yhtiön puolesta kirjeen vuokranantajalle. Vuokranantaja oli vastannut kirjeeseen 16.5.2017, jonka jälkeen asianajajan toimeksianto oli päättynyt. Asianajaja oli 16.6.2017 ottanut vastaan toimeksiannon A Oy:ltä, jonka kanssa asianajaja oli muodostanut asiakkuussuhteen jo vuoden 2017 alussa. Riita-asia koski A Oy:n ja kantelijayhtiön välistä franchising-sopimusta. Kantelijayhtiö katsoi asianajajan olevan esteellinen toimimaan A Oy:n avustajana kantelijayhtiötä vastaan käytävässä riita- ja rikosprosessissa. Kantelijayhtiön kaikki vuokratut liiketilat olivat olleet sidottuja A Oy:n kanssa solmittuun franchising-sopimukseen, jonka mukaiset vuokratilat A Oy oli velvoittanut kantelijayhtiön hankkimaan. Kantelijayhtiö ei ollut vuokrannut muita liiketiloja kuin franchising-sopimuksen puitteissa vuokratut tilat.

Vaikka A Oy oli franchising-sopimuksessa edellyttänyt kantelijayhtiötä vuokraamaan tietynlaisen huoneiston, valvontalautakunta katsoi, että tämä ei muodostanut sellaista yhteyt-

tä vuokrasopimusta koskeneen toimeksiannon ja toisaalta käsillä olleen franchising-sopimusta koskeneen riita-asian välille, että asioissa olisi ollut kyse tapaohjeiden 6.1-kohdan mukaisesti samasta asiasta. Tätä vastaan puhui myös se, että kantelijayhtiön vastapuolena oli vuokrasuhdetta koskevassa asiassa eri taho. Asianajajan kantelijayhtiöltä vastaanottamaa vuokrasopimuksen uudelleen neuvottelua koskevaa tehtävää, joka oli kestänyt noin kaksi viikkoa ja edellyttänyt ainoastaan yhden lyhyehkön kirjeen laatimisen, ei voitu pitää laadultaan ja laajuudeltaan sellaisena, että se olisi muodostanut asianajajalle erityisen lojaalisuusvelvollisuuden kantelijayhtiötä kohtaan.

Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajaja ollut tapaohjeiden 6.2-kohdan perusteella esteellinen toimimaan A Oy:n asiamiehenä. Riidatonta oli, että asianajaja oli solminut asiakkuussuhteen A Oy:n kanssa vuoden 2017 alussa. Asianajaja ei kuitenkaan ollut vastaanottanut A Oy:ltä mitään nimenomaista toimeksiantoa ennen 16.6.2017. Valvontalautakunta ei havainnut asianajajan vastaanottaneen toimeksiantonsa aikana kantelijayhtiöltä sellaisia tietoja, jotka olisivat tehneet asianajajan esteelliseksi toimimaan A Oy:n avustajana kantelijayhtiötä vastaan myöskään tapaohjeiden 6.3-kohdan perusteella. Asianajaja ei ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 4. jaosto 14.12.2017, 17 §).

3.5.4 Esteellisyys salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden perusteella (TO 6.3)

Asianajaja ei saa ottaa hoitaakseen tehtävää, jos muussa tehtävässä saadut salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvat seikat saattavat haitata asianajajan kykyä valvoa asiakkaansa etua täysipainoisesti. Asianajaja voi kuitenkin ottaa tehtävän vastaan, jos hän on saanut suostumuksen salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen käyttämiseen siltä, jota salassapitovelvollisuus suoja. Suostumusta ei saa pyytää siinä tarkoituksessa, että tietoja käytettäisiin suostumuksen antajaa vastaan.

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS

TO 6.3 ESTEELLISYYS SALASSAPITO- JA VAITIOLOVELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA

Asianajaja oli toiminut vuonna 1996 kantelijan isän perunkirjoituksen uskottuna miehenä. Kantelijan isovanhempien vuonna 2004 suoritetussa perinnönjaossa pesänjakaja oli muodostanut kiinteistön yhteisomistussuhteen kantelijan isän ja X:n kuolinpesille. Kaksi X:n jakamattoman kuolinpesän osakasta kääntyi syksyllä 2016 asianajajan puoleen sen selvittämiseksi, miten kuolinpesälle X yli 12 vuotta sitten perintönä tullut tilaa koskeva yhteisomistussuhde vanhempiensa kuolinpesien ainoana osakkaana olevan kantelijan kanssa saataisiin päätettyä. Kantelija katsoi, että asianajaja oli esteellinen toimimaan kantelijan isovanhempien kuolinpesän X osakkaiden avustajana yhteisomistussuhteen purkamista koskevassa asiassa.

Valvontalautakunnalle esitetystä selvityksestä ilmeni, että perukirjaan oli kuolinpesän varoina ilmoitettu osuus kantelijan isovanhempien kuolinpesiin ja perukirjassa oli todettu, ettei osuutta oltu arvioitu. Perunkirjoituksen toimitamisessa oli kysymys lähinnä veroilmoituksen laatimiseen rinnastettavasta toimenpiteestä.

Valvontalautakunnalle esitetystä aineistosta ei ilmennyt, että asianajaja olisi perunkirjoitusta toimittaessaan saanut tietoonsa salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia seikkoja. Valvontalautakunta katsoi, ettei kantelijan isän perunkirjoituksen uskottuna miehenä toimiminen muodostanut asianajajalle esteellisyyttä toimia avustajana yhteisomistussuhteen purkamista koskevassa asiassa.

(EI SEURAAMUSTA. 2. jaosto 23.2.2017, 11 §).

TO 6.3 ESTEELLISYYS SALASSAPITO- JA VAITIOLOVELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA

Asianajaja oli tavannut kantelijan lentokentällä ja keskustellut tämän kanssa muun muassa kantelijan työsuhteeseen liittyneistä seikoista. Kantelijan työsuhteeseen oli päättynyt noin puoli vuotta keskustelun jälkeen. Kantelijan avustaja lähetti kantelijan entiselle työnantajalle kirjeen, jossa vaadittiin korvausta työsuhteen perusteettomasta päättämisestä. Asianajaja vastasi kirjeeseen työnantajan asiamiehenä. Kantelija moitti asianajajaa siitä, ettei tämä ollut esteetön ja

riippumaton toimimaan kantelijan entisen työnantajan avustajana työsopimuksen päättämistä koskevassa asiassa. Asianajaja oli saanut kantelijalta luottamuksellisessa keskustelussa tietoja, joita hän saattoi hyödyntää päämiehensä eduksi kantelijaa vastaan.

Valvontalautakunta totesi, että asiassa oli arvioitava erityisesti sitä, oliko asianajaja saanut tai voinut saada keskustelussa sellaisia kantelijan ja tämän silloisen työnantajan välisiin erimielisyyksiin liittyviä tietoja, jotka synnyttäisivät asianajajalle salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden kanteliin nähden. Oikeuskirjallisuuden mukaan myös sellainen informaatio, jonka asianajaja sai mahdolliselta asiakkaalta, jolta ei vielä ole toimeksiantoa, voi kuulua asianajajan salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden piiriin. Tämä koski erityisesti sellaisia tietoja, jotka asianajaja oli pyytänyt potentiaaliselta asiakkaalta oma-aloitteisesti.

Valvontalautakunnan saaman selvityksen mukaan kantelija ei keskustelun aikana ollut pyytänyt asianajajaa hoitamaan asiaa. Asianajaja oli erikoistunut toimimaan työnantajapuolen asiamiehenä, eikä hän ollut hoitanut työntekijöiden toimeksiantoja työnantajaa vastaan. Asianajaja kiisti vastaanottaneensa kantelijalta salassa pidettäviä tietoja. Asianajajan kertomusta tuki se, että keskustelu oli käyty julkisella paikalla muiden ihmisten lähettyvillä, keskustelu oli kestänyt enintään 30 minuuttia ja siinä oli käsitelty myös muita asioita. Valvontalautakunta ei havainnut esitetyn selvityksen perusteella, että asianajaja olisi ollut esteellinen vastaanottamaan toimeksiantoa kantelijan vastapuolelta. Asianajaja ei ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 2. jaosto 14.6.2017, 7 §).

3.5.5 Toimistovaihdos (TO 6.7)

Kun asianajaja tai muu lakimies on siirtynyt uuteen asianajotoimistoon, uuden toimiston asianajajien on esteellisyysarvioinnissaan otettava huomioon ne tehtävät, joita siirtynyt asianajaja tai muu lakimies on hoitanut aiemmin henkilökohtaisesti tai joita koskevia salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja uuteen toimistoon siirtynyt asianajaja tai muu lakimies on muutoin saanut.

Siirtynyt asianajaja ei saa uudessa toimistossa hoitaa tehtävää henkilökohtaisesti, jos

- uuden toimiston asiakkaan vastapuolen tehtävää hoitaa siirtyneen asianajajan aikaisempi asianajotoimisto; ja
- vastapuolen tehtävä oli annettu aikaisemmalle asianajotoimistolle ennen asianajajan siirtymistä uuteen toimistoon.

Tässä sanottu ei estä asianajajan uudessa toimistossa työskentelevää toista henkilökohtaisesti esteetöntä asianajajaa hoitamasta tehtävää.

Asianajajan siirtymisestä huolimatta on asianajajan aikaisemmassa toimistossa toimivien asianajajien otettava esteettömyysarvioinnissaan huomioon siirtyneen asianajajan tässä toimistossa hoitamat tehtävät.

TO 6.3 ESTEELLISYYS SALASSAPITO- JA VAITIOLOVELLOLLISUUDEN PERUSTEELLA TO 6.7 TOIMISTOVAIHDOS

Asianajaja A irtisanoutui kantelijayhtiöstä ja siirtyi työskentelemään Asianajotoimisto Z Oy:öön. Kantelijayhtiö kohdisti kantelunsa Z Oy:n toimitusjohtajaan. Kantelijayhtiön mukaan Z Oy ja yhtiössä työskentelevät asianajajat olivat tulleet esteellisiksi hoitamaan useita toimeksiantoja, joissa kantelijayhtiö ja Z Oy edustivat vastakkaisia osapuolia, koska oli mahdollista, että A oli saanut salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa kyseisistä toimeksiantoista. Kantelijayhtiö oli pieni asianajotoimisto, jonka tietojärjestelmät olivat olleet kaikille toimistossa työskenteleville avoimet ja toimistossa oli ollut avoin keskustelukulttuuri toimeksiantojen sisällöistä.

Z Oy:n toimitusjohtajan mukaan esteellisyystä ei voinut muodostaa pelkästään abstrakti mahdollisuus siitä, että A olisi aikaisemmassa työssään päässyt tutkimaan kaikkia toimiston asiakastietoja. Jääviys oli ratkaistava sillä perusteella, oliko uuteen toimistoon siirtynyt A konkreettisesti saanut tietoja edellisen toimiston hoitamista toimeksiantoista. Toimitusjohtaja antoi selvityksen, miten esteellisyyskyä oli selvitetty ja mihin toimenpiteisiin yksittäisten toimeksiantojen kohdalla oli ryhdytty. Kantelijayhtiö puolestaan oli selvittänyt, että A:lla oli ollut abstrakti mahdollisuus saada salassapitovelvol-

lisuuden piiriin kuuluvaa tietoa muiden toimistossa työskentelevien toimeksiannoista.

Valvontalautakunta katsoi, että asiassa annetun tapauskohtaisen selvityksen perusteella ei ollut osoitettu riittävän todennäköiseksi, että A olisi saanut tietoonsa salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa niistä toimeksiannoista, joiden hoitamisesta Z Oy ei ollut luopunut. Z Oy oli myös hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden mukaisesti luopunut niistä toimeksiannoista, joista A oli ilmoittanut saaneensa salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuulunutta tietoa. Z Oy:n toimitusjohtaja ei ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 3. jaosto 16.6.2017, 4 §).

TO 6.3 ESTEELLISYYS SALASSAPITO- JA VAITIOLOVELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA TO 6.7 TOIMISTOVAIHDOS

Asianajaja edusti kantelijan vastapuolta välimiesoikeudessa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli esteellinen jatkamaan kantelijan vastapuolen asiamiehenä välimiesoikeudenkäynnissä, koska kantelijan asiamiehen toimistossa työskennellyt lakimies oli siirtynyt työskentelemään asianajajan edustamaan toimistoon ja asianajajan johtamaan riitaryhmään, jolloin salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja oli voinut siirtyä asianajajan toimistolle. Asianajaja kiisti olevansa esteellinen. Lakimies ei ollut osallistunut toimeksiannon hoitamiseen kummassakaan toimistossa, eikä hänellä välimiesmenettelyn ei-julkisen luonteen vuoksi voinut olla mitään tietoja välimiesmenettelyn kohteena olevasta asiasta. Lakimies aloitti asianajajan edustaman toimiston palveluksessa välimiesmenettelyn käytännössä jo päätyttyä. Lakimies ei osallistunut toimeksiannon hoitamiseen eikä hänen kanssaan keskusteltu asiasta.

Valvontalautakunta totesi, että asiassa ei esteellisyysarvioinnin kannalta ollut ratkaisevaa se, mitä konkreettisia salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja lakimies oli mahdollisesti saanut aikaisemmassa toimistossa työskennellessään. Olennaista oli se, oliko lakimies ylipäänsä voinut saada tietoja käyttöönsä ja mikä merkitys tällä seikalla oli arvioitaessa asianajajan esteellisyyttä asiassa. Valvontalauta-

kunnalle ei esitetty selvitystä siitä, että lakimies olisi saanut käyttöönsä toimeksiannon kannalta merkityksellistä ja salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa. Lakimiehen työsuhde oli alkanut sen jälkeen, kun välimiesmenettelyssä ei voinut enää esittää uusia väitteitä ja todisteita. Valvontalautakunta ei havainnut asianajajan olevan esteellinen jatkamaan kantelijan vastapuolen asiamiehenä lakimiehen siirtymisen jälkeen. Asianajaja ei ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 1. jaosto 9.6.2017, 10 §).

3.6 Velvollisuudet asiakkaan vastapuolta kohtaan (TO 7. luku)

Tapaohjeiden 2.3-kohdan mukaan asianajajan on toiminnassaan otettava huomioon myös asiakkaiden vastapuolet, joita asianajajan on kohdeltava asiallisesti ja joiden laillisia oikeuksia asianajajan on kunnioitettava.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin kohdissa 13–15 on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 7.1-, 7.2- ja 7.3-kohtia vastaavista velvollisuuksista.

3.6.1 Sovinnollisuus (TO 7.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 13-kohta)

Asianajaja ei saa ilman erityistä syytä ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin ilmoittamatta vastapuolelle asiakkaansa vaatimuksia ja varaamatta vastapuolelle kohtuullista harkinta-aikaa sekä tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 13-kohdassa on säädetty tapaohjeiden 7.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 7.1 SOVINNOLLISUUS

Asianajaja oli avustanut kantelijan vastapuolta muun muassa puolison elatusavun vahvistamista koskevassa asiassa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli vienyt päämiehensä elatusapuasian suoraan käräjäoikeuteen olematta ensin yhteydessä kantelijan asiamieheen.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan tulee pääsääntöisesti ennen kanteen nostamista varmistaa, onko asiassa mahdollista päästä sovinnolliseen ratkaisuun. Asianajaja oli myöntänyt, että puolison elatusapua koskevassa asiassa vastapuolelle ei varattu mahdollisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen. Asianajajan mukaan erityisenä syynä tälle olivat taannehtivaa vaatimusta koskevan ajan kuluminen ja päämiehen taloudellinen tilanne.

Valvontalautakunta katsoi, että kysymys ei ollut turvaamistoimen luonteisesta asiasta, jonka tarkoituksen toteutuminen olisi vaarantunut vastapuolelle ilmoittamisen seurauksena. Vastapuolelle varattava kohtuullinen harkinta-aika olisi tilanteessa voinut olla lyhyt. Asian vireille saattamiselle ilmoittamatta vaatimuksia vastapuolelle ei ollut erityisiä syitä.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 21.9.2017, 10 §).

3.6.2 Painostuskielto (TO 7.3 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 15-kohta)

Asianajaja ei saa sopimattomasti painostaa vastapuolta. Tämän mukaisesti on luvatonta 1) asiattoman ilmoituksen tekeminen poliisi- tai syyttäväviranomaiselle tai muulle viranomaiselle sekä sellaisella uhkaaminen; 2) uhkaaminen vastapuolta häpäisevien tietojen levittämisellä; sekä 3) vetoaminen pätevältä syyttä sivullisiin sekä sellaisella uhkaaminen. Asianajaja ei myöskään saa esittää lausumia, jotka ovat omiaan saattamaan vastapuolen halveksutuksi, ellei lausumien esittäminen ole välttämätöntä asian hoitamiseksi tai muutoin asiakkaan etujen valvomiseksi.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 15-kohdassa on säädetty tapaohjeiden 7.3-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 4.1 HUOLELLISUUS JA TEHOKKUUS

TO 7.1 SOVINNOLLISUUS

TO 7.3 PAINOSTUSKIELTO

Asianajaja oli toiminut kantelijan vastapuolen A:n avustajana maanvuokrasuhteen päättämiseen liittyvän riitaisuuden selvittämisessä. Asianajaja oli esittänyt A:n puolesta kiinteistölle tehty-

jen parannusten vuoksi kantelijalle 3 000 euron hyvitysvaatimuksen. Vaihtoehtoisesti asianajaja oli ilmoittanut, että A tulisi poistamaan kiinteistölle tekemänsä istutukset ja rakennelmat sekä poistamaan kiinteistölle tuomansa esineet vuokrakauden loppuun mennessä.

Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli ohjeistanut A:ta tuhoamaan kantelijan omaisuutta, ellei kantelija suostuisi toimimaan asianajajan vaatimalla tavalla. Tämä oli lopulta johtanut siihen, että A oli hävittänyt talon kaivon, täyttänyt maakellarin, tuhonnut ja polttanut puita, poistanut kivetyksiä, repinyt paneeleita rakennuksista sekä aiheuttanut muuta vahinkoa. Kantelijan mukaan kyse oli ollut pääosin kantelijan omistamasta omaisuudesta.

Asianajaja ilmoitti, että hänen ainoa yhteydenotto kantelijaan oli ollut hänen lähettämänsä kirje. Kirjeessä oli ollut kyse asianajajan päämiehensä puolesta tekemästä sovinnollisesta ehdotuksesta osapuolten keskinäisen riidan ratkaisemiseksi. Asianajaja ei ollut neuvonut A:ta tuhoamaan kantelijan tai kenenkään muun omaisuutta. A oli jo ennen asianajajan kanssa käymäänsä neuvottelua päättänyt ratkaisuun poistaa tekemänsä istutukset sekä sinne tuomansa esineet ja rakennelmat, mikäli kantelija ei vuokranantajana suorittaisi niistä hyvitystä. Asianajaja ilmoitti hyvitysvaatimuksen käsittelemisen jääneen tuomioistuimessa epähuomiossa ja toimeksiannon kiireellisyysden vuoksi esittämättä. A:n tekemien rakennelmien poistamisilmoitus oli perustunut A:n omaan ilmoitukseen. Asianajaja oli kertonut kantelijalle totuudenmukaisesti, miten A menettelisi, jos kantelija ei suorittaisi hyvitystä.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan kirjeessä oli esitetty hyvitysvaatimus, jolla erimielisyydet oli pyritty ratkaisemaan sovinnollisesti. Vaihtoehtona sovintotarjouksen hyväksymiselle ei oltu esitetty oikeudellisiin toimenpiteisiin turvautumista. Viestissä ei myöskään oltu esitetty määräaikaa, johon mennessä sovintotarjoukseen olisi tullut reagoida, vaan vastausta oli pyydetty heti. Maanvuokrasopimus ei ollut vielä päättynyt, joten asiassa ei ollut myöskään asianajajan esittämää kiireellisysperustetta.

Valvontalautakunta katsoi asianajajan menettelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti

Sopimaton painostaminen ja välittömän hyvityksen vaatiminen johtivat varoitukseen.

esittäessään hyvitysvaatimuksen hyväksymisen vaihtoehtona, että A poistaa kiinteistölle tehty istutukset ja rakennelmat. Asianajajan menettely oli sopimatonta painostamista. Asianajaja ei myöskään ollut varannut kantelijalle kohtuullista harkinta-aikaa ja tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen vaatiessaan kantelijaa vastamaan viestiin ja suorittamaan vaaditun hyvityksen välittömästi. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(VAROITUS. 4. jaosto 16.2.2017, 7 §).

PAINOSTUSKIELTO. LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA 8 § 1 MOM. 15-KOHTA

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli toiminut kantelijan vastapuolen avustajana riita-asiassa. Kantelija moitti lupalakimiestä siitä, että tämä lähestyi kantelijaa epäammattimaisesti, röyhkeästi ja hyökkäävällä tavalla kahdella sähköpostiviestillään. Lupalakimies oli muun muassa väittänyt osapuolten välistä sopimusta perusteettomaksi ja todennut, että kantelijan toiminta lähestyi jo rikollista menettelyä.

Valvontalautakunta katsoi, että lupalakimiehen lausuma ”lähestyy rikollista menettelyä” saattoi tapauskohtaisesti arvioituna olla epäasiallinen ja vastapuolta loukkaava. Lupalakimies oli kuitenkin vastauksessaan kertonut, mihin tämä lausuma oli perustunut. Valvontalautakunta ei kyseisissä olosuhteissa havainnut, että lausuma olisi ollut siinä määrin epäasiallinen, että lupalakimies olisi menetellyt vastoin oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiaan. Valvontalautakunta ei muutoinkaan havainnut, että lupalakimies olisi käyttäytynyt epäasiallisesti tai hyökkävästi kantelijaa kohtaan kyseisissä sähköpostiviesteissä.

(EI SEURAAMUSTA. 1. jaosto 11.4.2017, 9 §).

3.7 Velvollisuudet tuomioistuimessa (TO 8. luku)

Tapaohjeiden 8. luvussa säädetään asianajajan velvollisuuksista tuomioistuimessa. Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin kohdissa 16–18 on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 8.1-, 8.2- ja 8.4-kohtia vastaavista velvollisuuksista.

3.7.1 Arvonannon osoittaminen (TO 8.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 16-kohta)

Asianajajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien on osoitettava tuomioistuimelle tuomiovallan käyttäjänä kuuluvaa arvonantoa. Asianajajat ja luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat eivät saa pyrkiä vaikuttamaan tuomioistuimeen epäasiallisin keinoin, eivätkä saattaa tuomioistuimen työtä tai ratkaisua epäasiallisen arvostelun kohteeksi.

TO 8.1 ARVONANNON OSOITTAMINEN

TO 8.3 MUUT VIRANOMAISET JA VÄLIMIEHET

TO 9.1 MUIDEN AMMATTIKUNTAAN KUULUVIEN KOHTELU

Asianajaja oli toiminut osakkaan X avustajana kuolinpesän pesänselvityksessä ja -jaossa. X katsoi, että muille osakkaille annetut ennakkoperinnöt olivat jääneet huomioimatta. Asianajaja oli lähettänyt kirjeen pesänselvittäjänä ja -jakajana toimivalle kantelijalle, valtakunnansyyttäjänvirastolle, syyttäjänvirastolle ja poliisilaitoksille. Asianajaja oli kirjeessään todennut: *”Kun pesänselvittäjä, X:n oma äiti ja sisarukset sekä paikallinen poliisi ja syyttäjälaitos ja lopuksi vielä valtakunnansyyttäjänvirasto olivat kaikki sokeita ja välinpitämättömiä suoritettujen ennakkoperintöjen selvittämisen tai myöntämisen suhteen, on X:n ylämäki oikeuksien saamiseksi liian suuri. Sellaista jakoa, joka on tehty X:n antamista selvityksistä piittaamatta salailujen ja vaikenemisen perusteella ja jossa kukaan ei ole kiinnostunut totuudesta, ei kannata moittia, koska arvattavasti sellaisen valheellisuuden kehän murtaminen, jota välillisesti tukevat esitutkinta- ja syyttäjälaitos passiivisuudellaan, on kenelle tahansa Suomessa ylivoimaista”*.

Valvontalautakunta katsoi, että asianajajalla oli päämiehensä etua ajaessaan oikeus esittävä kritiikkiä niin pesänjakajana toiminutta kantelijaa kuin rikosoikeudellisia kysymyksiä arvioineita viranomaisia kohtaan. Kritiikillä piti kuitenkin olla asialliset perusteet ja se oli esitettävä asianmukaisella tavalla. Tässä tapauksessa asianajaja oli kritisoinut kantelijaa ja viranomaisia tavalla, joka antoi ymmärtää heidän syyllistyneen systemaattiseen oikeudenloukkaukseen ja oikeuksien vääristelyyn. Tätä ei voitu pitää asiallisena arvosteluna. Valvontalautakunta katsoi asianajajan menetelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 2. jaosto 20.12.2017, 14 §).

TO 8.1 ARVONANNON OSOITTAMINEN

Asianajaja oli toimittanut kärjätuomarille oman ja päämiehensä A kirjoituksen, joissa oli annettu ymmärtää, että kärjätuomari oli ollut puolueellinen ja syyllistynyt mahdollisesti rikokseen tai rikoksiin. Asianajaja oli viestissään todennut: *”Katson sinun olevan myös joka tapauksessa jäävi istumaan asiaa; (A) enkä kyllä minäkään usko rikosistunnon perusteella (A:n) saavan puolueetonta kohtelua jutussa”. Sinussa on paljon hyvän tuomarin aineksia – älä anna asenteiden pilata niitä. Omasta mielestäni (A:n) tuomio meni kuitenkin väärin, vaikka tuomio teknisesti olikin laadukas. Järkyttävää on, että kunniallisen miehen kunniallinen toiminta väitetään rikokseksi. Toivottavasti minä en ollut siihen suurin syyppä. Syyttäjät ja asianomistajat olisivat sopineet jutun, mutta se estyi, kun annoit siihen aikaa viisitoista sekuntia. Siitä huolimatta melkein toivon, että hovi ei muuttaisi tuomiota ja syyllisyydentuntoni osoittautuisi vain vainoharhaiseksi.”*

Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja olisi voinut kritisoida kärjätuomarin toimintaa ja kärjäoikeuden ratkaisua niin muutoksenhakutuumioistuimelle kuin ylimmille laillisuusvalvojille. Asianajaja oli sittemmin esittänyt yllä mainitun kaltaista kritiikkiä valituksessaan ja eduskunnan oikeusasiamiehelle toimitetussa kantelussa. Asianajajan ei ollut perusteltua lähestyä kärjätuomaria henkilökohtaisesti ja arvostella tätä edellä kuvatulla tavalla. Asianajaja oli antanut ymmärtää riippumatonta tuomiovaltaa käyttäneen kä-

räjätuomarin perustaneen ratkaisunsa jutun toiseikastoon nähden ulkopuolisiin asenteisiin ja kärjäoikeuden tehneen ratkaisunsa asiassa epäasiallisin perustein. Asianajaja oli menetellyt hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden kohdan 8.1 vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 16.2.2017, 12 §).

3.8 Julkisuus ja markkinointi

Tapaohjeiden 10. luvussa on säädetty asianajajan oikeudesta tiedottaa asiakkaansa asiasta julkisuudessa sekä asianajotoiminnan mainonnasta ja markkinoinnista.

3.8.1 Markkinointi (TO 10.2)

Asianajotoiminnan mainonnan ja muun markkinoinnin on oltava totuudenmukaista, asiallista ja asianajajakunnan arvon mukaista. Asianajopalvelujen epäasiallinen tarjoaminen esimerkiksi onnettomuuden tai muun samantapaisen syyn vuoksi hädänalaiseen asemaan joutuneille on kiellettyä. Asiakkaiden nimeäminen tai muu tietojen antaminen asiakkaasta markkinointitarkoituksessa on sallittua vain asiakkaan suostumuksella. Asianajaja ei saa hankkia tehtävää kääntymällä hoidettavanaan olevassa asiassa muun asianosaisen puoleen ilman, että 1) siihen on asiakkaan suostumus; 2) asiakkaan tai oikeudenkäynnin etu vaatii sitä; ja 3) asianajajalla on perusteltu syy olettaa, ettei asianosainen ole jo antanut tehtävää toiselle asianajajalle. Asianajaja ei saa antaa ulkopuolisen markkinoida asianajajan palveluita tavalla, joka olisi asianajajalta itseltään kiellettyä.

TO 3.5 KUNNIALLISTUUS

TO 4.5 VASTAAMISVELVOLLISUUS

TO 10.2 MARKKINOINTI

KULUTTAJANSUOJALAKI 2 LUKU 5 §

Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä mainosti toimistoaan Googlella hakusanalla Rikosuhripäivystys. Asianajaja lähetti kantelijalle viestin liitteenä 272,80 euron laskun, joka oli aiheutunut siitä, että kantelija oli pyytänyt asianajajaa korjaamaan mainontaansa. Asianajaja ei ollut vastannut kantelijan laskureklamaatioon eikä

esiintynyt asiallisesti ja moitteettomasti kantelijaa kohtaan asian selvittelyssä.

Valvontalautakunnalle esitetystä selvityksestä ilmeni, että asianajaja oli tullut tietämään Rikosuhripäivystyksen nimen linkittymisestä toimistonsa mainokseen viimeistään silloin, kun kantelija oli puhelimitse pyytänyt asianajajaa poistamaan nimen mainoksesta. Kantelija oli toistanut pyynnön kaksi kertaa sähköpostiviesteillä. Valvontalautakunta katsoi, että asianajotoimiston mainoksen yhteydessä ollut viittaus Rikosuhripäivystykseen oli ollut omiaan antamaan sen perusteettoman vaikutelman, että asianajotoimisto olisi Rikosuhripäivystyksen palveluntarjoaja tai että toimistolla oli muu yhteistyösuhde Rikosuhripäivystyksen kanssa. Asianajotoimiston mainonta ja markkinointi oli ollut tältä osin harhaanjohtavaa, eikä se ollut tapaohjeiden edellyttämällä tavalla totuudenmukaista, asiallista ja asianajajakunnan arvon mukaista.

Kantelijan pyydettyä ensin puhelimitse ja sen jälkeen kaksi kertaa sähköpostitse asianajajaa poistamaan Rikosuhripäivystyksen nimen asianajotoimiston Google-mainoksesta asianajaja oli vastannut hoitavansa kaiken ajallaan. Vastatessaan jälkimmäiseen viestiin asianajaja ilmoitti tutkineensa asiaa ja ettei hän tiennyt, mitä kantelija tarkoitti. Asianajaja oli liittänyt viestiinsä suorittamistaan toimenpiteistä aiheutuneen laskun, koska hän oli pitänyt kantelijan toimintaa moitittavana ja tämän väitteitä perusteettomina. Asianajaja ilmoitti laatineensa laskun mahdollisesti myöhemmin ilmeneviä riitatilanteita varten, jolloin asianajotoimisto olisi asianomistajana ilkeävaltaa koskevassa asiassa.

Valvontalautakunta katsoi, että kantelija oli asiallisesti esittänyt asianajajalle pyynnön toimistonsa Google-mainonnan korjaamiseksi. Pyyntö ei ollut perusteeton. Asianajaja oli laiminlyönyt velvollisuutensa selvittää ja tarpeen vaatiessa korjata kantelijan ilmoittama epäkohota toimistonsa mainonnassa. Asianajaja oli lähettäessään kyseisessä tilanteessa kantelijalle laskun alentanut asianajajakunnan arvoa ja vähentänyt luottamusta asianajajakuntaan. Asianajaja oli myös laiminlyönyt velvollisuutensa vastata kohtuullisessa ajassa asianajotoiminnas-

saan saamaansa yhteydenottoon jättäessään vastaamatta kantelijan edustajan laskua koskevaan reklamaatioon.

(VAROITUS. 2. jaosto 15.9.2017, 9 §).

3.9 Asianajotoimiston järjestäminen (TO 11. luku)

Tapaohjeiden 11. luku käsittelee asianajotoimiston järjestämistä. Tässä tapaohjeiden luvussa on säännöksiä muun muassa niin kutsutusta toimistoyhteisöstä, toimimiestä, henkilökunnan valvonnasta, vastuuvakuutuksesta ja toiminnan järjestämisestä asianajajan poissaollessa.

3.9.2 Asianajotoimiston asianmukainen järjestäminen ja henkilökunnan valvonta (TO 11.5)

Toimiston asianmukainen järjestäminen merkitsee muun muassa, että toimistorutiinit täyttävät ne vaatimukset, joita asianajajalaissa, muussa lainsäädännössä, Asianajajaliiton säännöissä, tapaohjeissa ja muissa liiton hyväksymissä ohjeissa on asetettu.

Asianajajan tulee ohjata ja valvoa henkilökuntansa työtä. Asianajajan on erityisesti huolehdittava siitä, että toimiston palveluksessa oleva henkilökunta noudattaa hyvää asianajajatapaa. Valvonta-asiassa, joka koskee toimiston muun henkilökunnan menettelyä, valvontalautakunta arvioi, onko kyseisen henkilön valvonnasta vastaava asianajaja noudattanut valvontavelvollisuuttaan. Jos henkilökuntaan kuuluva menettelee vastoin hyvää asianajajatapaa, asianajaja samaistetaan tähän henkilöön ja asianajajalle määrätään kurinpidollinen seuraamus riippumatta siitä, kuinka huolellisesti asianajaja on täyttänyt valvontavelvollisuutensa.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa ei ole säännöksiä toimiston järjestämisestä. Lain 8 §:n 2 momentin mukaan ammattimaisesti oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviä harjoittavalla luvan saaneella oikeudenkäyntiavustajalla tulee olla mainituissa tehtävissä riittävä vastuuvakuutus toiselle aiheutuvien varallisuusvahinkojen varalta.

TO 11.5 TOIMISTON ASIANMUKAINEN JÄRJESTÄMINEN

AAL 5 § 1 JA 2 MOM.

Asianajotoimiston tarkastuskertomuksesta kävi ilmi, että asianajaja oli rekisteröinyt asianajajakuntaan kuulumattoman aviopuolisonsa kommandiittiyhtiönsä äänettömäksi yhtiömieheksi. Asianajaja ei ollut hakenut ja saanut Suomen Asianajajaliiton hallitukselta erityistä lupaa asianajotoiminnan harjoittamiseen yhtiössä muun kuin asianajajan kanssa. Asianajaja ilmoitti, että hänen toimistonsa oli perustettu vuonna 1990, mistä lähtien hänen aviopuolisonsa oli toiminut yhtiön äänettömänä yhtiömiehenä.

Asianajaja oli hyväksytty Suomen Asianajajaliiton jäseneksi vuonna 1992. Asianajaja oli käynyt tuolloin liiton järjestämässä haastatteluja kuulemistilaisuudessa selvittämässä yhtiönsä omistus- ja hallintasuhteita. Toimistossa oli lisäksi tehty vuonna 1992 ensitarkastus, jonka yhteydessä kaikki toimiston toimintaan liittyvät seikat oli käyty läpi. Ensitarkastuksesta laaditusta kertomuksesta ei ilmennyt, että aviopuolison toiminta äänettömänä yhtiömiehenä olisi edellyttänyt mitään erityistä selvitystä tai lupaa. Asianajaja oli ollut siinä käsityksessä, että hänen puolisonsa asema yhtiön äänettömänä yhtiömiehenä oli tullut hyväksytyksi jo 24 vuotta aikaisemmin. Asianajaja oli kuitenkin joulukuussa 2016 tehnyt hakemuksen puolisonsa hyväksymisestä äänettömäksi yhtiömieheksi.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan tullessa hyväksytyksi Suomen Asianajajaliiton jäseneksi vuonna 1992 oli jo voimassa laki, jonka mukaan asianajajan tointa ei saanut harjoittaa yhtiössä muun kuin asianajajan kanssa, ellei tähän ollut lupaa Suomen Asianajajaliiton hallitukselta. Pelkästään se, että lupan puuttumiseen ei oltu asianajajan haastattelu- ja kuulemistilaisuudessa tai toimiston ensitarkastuksessa kiinnitetty erityistä huomiota, ei poistanut asianajajan velvollisuutta hankkia hallituksen lupa laissa säädettyllä tavalla. Asianajaja oli harjoittanut asianajotoimintaa yhtiössä aviopuolisonsa kanssa ilman edellytettyä lupaa vuodesta 1992 alkaen ja lupaa oli haettu

Asianajotoimiston Google-mainonta ei saa olla harhaanjohtavaa.

vasta joulukuussa 2016. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 16.2.2017, 16 §).

TO 11.5 TOIMISTON ASIANMUKAINEN JÄRJESTÄMINEN

YLEISET LUPAEHDOT ASIANAJAJAN TOIMEN HARJOITTAMISEKSI OSAKEYHTIÖSSÄ KOHTA 10.8

Asianajotoimiston tarkastuskertomuksesta kävi ilmi, että asianajajan osakeyhtiömuotoisessa toimistossa ei oltu suoritettu Suomen Asianajajaliiton lupaehtojen mukaisia tilintarkastuksia. Asianajaja oli liittynyt Suomen Asianajajaliiton jäseneksi vuonna 1975 ja jäänyt eläkkeelle vuonna 2007, jolloin hän oli eronnut liiton jäsenyydestä. Asianajaja oli liittynyt uudelleen liiton jäseneksi vuonna 2012. Vuoden 2012 tilinpäätöstä käsiteltäessä asianajajan kirjanpito-toimisto oli ilmoittanut, ettei asianajotoimisto välttämättä tarvitsisi tilintarkastajaa toiminnan vähäisyyden vuoksi. Näin ollen tilintarkastaja oli jäänyt valitsematta. Asianajaja myönsi, että hän ei ollut huomioinut sitä, että kyseinen tilintarkastuslain säännös ei koskenut asianajotoimistoja. Asianajaja oli valvonta-asian vireille tulon jälkeen eronnut liiton jäsenyydestä.

Valvontalautakunta totesi, että asianajotoimistolle ei toiminnan uudelleenkäynnistymisen jälkeen vuonna 2012 ollut nimetty tilintarkastajaa. Osakeyhtiömuotoisella asianajotoimistolla on oltava HT- tai KHT-tilintarkastaja taikka tilintarkastusyhteisö. Laiminlyödessään velvollisuutensa huolehtia tilintarkastukseen liittyvistä velvoitteista asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(OLISI ANSAINNUT HUOMAUTUKSEN. 4. jaosto 16.2.2017, 17 §).

4 Tilastotietoja valvonnasta

4.1 Vireille tulleet asiat

Valvontalautakuntaan tuli vuonna 2017 vireille yhteensä 608 asiaa (v. 2016: 547), joista 89 oli palkkioriita-asioita (15 %) ja 519 valvonta-asioita (85 %).

Vireille tulleista valvonta-asioista 86 kante-lua kohdistui luvan saaneeseen oikeudenkäynti-avustajaan (n. 17 %), 32 julkiseen oikeusavusta-jaan (6 %) ja 401 asianajajaan (n. 77 %).

4.2 Ratkaistut valvonta- ja palkkioriita-asiat

4.2.1 Valvonta-asiat

Vuonna 2017 ratkaistiin yhteensä 439 valvon-ta-asiaa (v. 2016: 477).

Kurinpidollinen seuraamus määrättiin 185 valvonta-asiaassa eli 42 %:ssa ratkaistuista val-vonta-asioista (v. 2016: 42 %). Valvonta-asioista 240 tapauksessa eli 55 %:ssa ratkaistuista valvon-ta-asioista ei todettu moitittavaa menettelyä ja 14 kantelua (n. 3 %) jätettiin tutkimatta.

Niissä tapauksissa, joissa valvonta-asia johti kurinpidollisen seuraamuksen määräämiseen, seuraamus jätettiin määräämättä vähäisyyspe-rusteella kuudessa tapauksessa (n. 1 %), mää-rättiin huomautus 117 tapauksessa (n. 27 %) ja varoitus 42 tapauksessa (n. 9,5 %). Seuraamus-maksut (750–2 500 euroa) määrättiin viidelle asianajajalle ja seuraamusmaksu olisi määrätty yhdelle asianajajalle, mikäli hän olisi edelleen ollut Asianajajaliiton jäsen (n. 1,5 %). Kolme asianajajaa erotettiin Suomen Asianajajaliitosta kurinpidollisena seuraamuksena ja yksi asian-ajaja olisi ansainnut tulla erotetuksi, mikäli tämä

olisi edelleen ollut jäsen (n. 2 %). Valvontalauta-kunta esitti oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle yhden luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan luvan peruuttamista.

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta peruutti valvontalautakunnan esityksestä kahden luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan luvan ja ho-vioikeus peruutti yhden luvan saaneen oikeu-denkäyntiavustajan luvan (n. 1 %).

Valvontalautakunnan jaostoissa järjestettiin vuoden 2017 aikana yksi suullinen käsittely. Täys-istunnoissa järjestettiin 16 suullista kuulemista.

4.2.2 Palkkioriita-asiat

Palkkioriita-asioita ratkaistiin vuonna 2017 yhteensä 71, joista palkkiota suositettiin alen-nettavaksi 10 asiassa, mikä vastaa 14 prosenttia ratkaistuista palkkioriita-asioista. Edellisvuonna vastaava luku oli 19 prosenttia. Palkkiota ei suo-sitettu alennettavaksi 54 asiassa (76 %).

Palkkioriita-asioista neljä jätettiin tutkimat-ta (n. 6 %) ja kolmen asian käsittely lopetettiin (n. 4 %).

4.2.3 Valvonta- ja palkkioriita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika

Vuonna 2017 ratkaistujen valvonta- ja palkkio-riita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 6 kk 24 pv (2016: 6 kk 17 pv).

4.2.4 Muutoksenhaku valvonta-asioissa

Valvontalautakunnan vuonna 2017 antamis-ta valvonta-asian ratkaisuksista 19:ään haettiin muutosta Helsingin hovioikeudesta (v. 2016: 21).

Muutosta ratkaisuun haki asianajaja tai entinen asianajaja 13 valvonta-asiassa, luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja viidessä asiassa ja apulaisoikeuskanslerin sijainen yhdessä asiassa.

Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan vuonna 2017 antamasta luvan peruttamista koskevasta päätöksestä yhteisenä seuraamuksena kolmesta valvonta-asiasta haettiin muutosta Helsingin hovioikeudesta. Muutosta luvan peruuttamista koskevaan ratkaisuun haki luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

4.2.5 Helsingin hovioikeuden ratkaisemat valitukset

Hovioikeus ratkaisi vuonna 2017 yhteensä 35 valitusta, jotka koskivat valvontalautakunnan asianajajalle, asianajaja (eläkkeellä) -nimikkeen saaneelle tai luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle määräämää kurinpidollista seuraamusta tai oikeudenkäyntiavustajalautakunnan luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle määräämää kurinpidollista seuraamusta.

Hovioikeus kumosi kahdessa asiassa valvontalautakunnan ratkaisun ja poisti kahdelle asianajajalle määrättyt huomautukset. Yhdessä asianajajaa koskevassa asiassa ja kolmessa luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevassa asiassa hovioikeus kumosi valvontalautakunnan ratkaisut ja palautti asiat käsiteltäväksi uudelleen valvontalautakunnassa. Hovioikeus kumosi yhdessä asiassa asianajajalle määrätyn huomautuksen ja määräsi asianajajalle varoituksen. Hovioikeus jätti yhden palkkioriiita-asian ratkaisua koskevan asianajajan valituksen tutkimatta. Yhdessä asiassa lausunnon antaminen raukesi luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan peruutettua valituksensa ja valvontalautakunnan määräämä varoitus jäi voimaan.

Hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan ratkaisua 25 asiassa.

Hovioikeus kumosi oikeuskanslerin valituksesta oikeudenkäyntiavustajalautakunnan ratkaisun yhdessä asiassa ja peruutti luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan luvan.

Hovioikeuden vuonna 2017 antamista päätöksistä 34 on lainvoimaisia.

4.2.6 Muutoksenhakulupa korkeimpaan oikeuteen

Korkeimmalta oikeudelta haettiin valituslupaa viiteen vuonna 2017 annettuun hovioikeuden ratkaisuun.

Kolmelle asianajajalle ja kahdelle luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle ei myönnetty valituslupaa. Korkein oikeus jätti yhden kantelijan valituslupahakemuksen tutkimatta.

Korkein oikeus myönsi vuonna 2017 valitusluvan yhdelle asianajajalle. Asian käsittely on kesken.

4.3 Asianajajaliiton hallituksen yleisvalvonta

4.3.1 Hallituksen yleisvalvonta ja jäsenkelpoisuutta koskeva valvonta

Asianajajaliiton hallitus saattoi yleisvalvonta-oikeutensa perusteella vuonna 2017 vireille 24 valvonta-asiaa (v. 2016: 36).

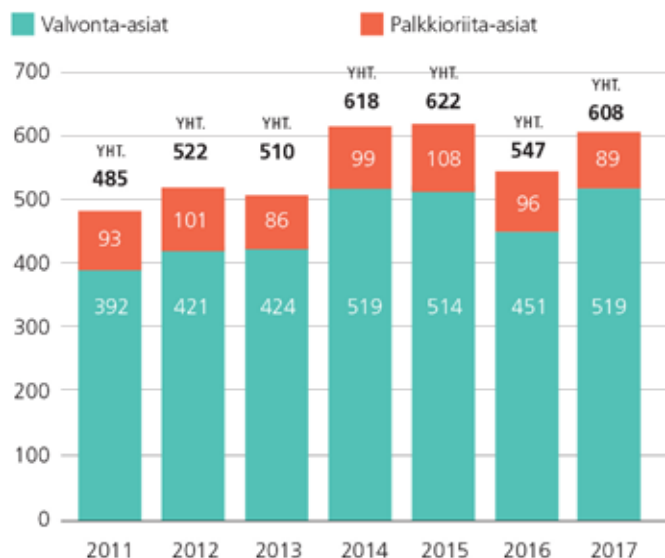
Valvontalautakunta ratkaisi kertomusvuonna 22 hallituksen vireille saattamaa valvonta-asiaa, joista jokaisessa määrättiin kurinpidollinen seuraamus (v. 2016: 35).

Asianajajaliiton hallitus erotti kaksi asianajajaa jäsenedellytysten puuttumisen ja kaksi asianajajaa maksamattomien jäsenmaksujen vuoksi.

4.3.2 Velkaantumisselvitys

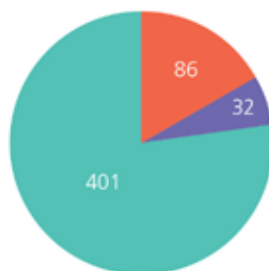
Asianajajaliiton hallitus jatkoi kertomusvuoden aikana syksyllä 2015 aloitettua asianajajia ja asianajotoimistoja koskevaa velkaantumisselvitystä. Jatkoseurannassa oli vuoden 2017 alkaessa kahdeksan asianajajaa tai asianajotoimistoa. Hallitus kutsui kolme asianajajaa henkilökohtaisesti kuultavaksi. Vuoden 2017 päättyessä velkaantumisselvityksen jatkoseurannassa oli kolme asianajajaa tai asianajotoimistoa.

Vireille tulleet asiat

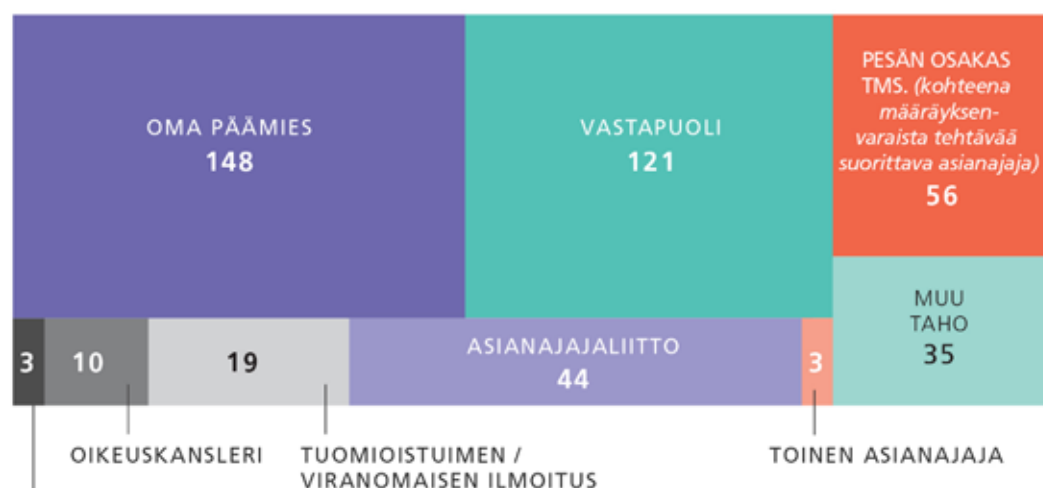
Vireille tulleiden asioiden kohdistuminen 2017*

- Asianajajaan
- Luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan
- Julkiseen oikeusavustajaan

*valvonta-asioista

Valvonta-asioiden vireilletulotapa kantelijaryhmittäin (ratkaistut asiat) 2017

VASTAPUOLEN ASIANAJAJA/AVUSTAJA

Yhteensä: 439

Palkkioriiita-asioiden vireilletulotapa

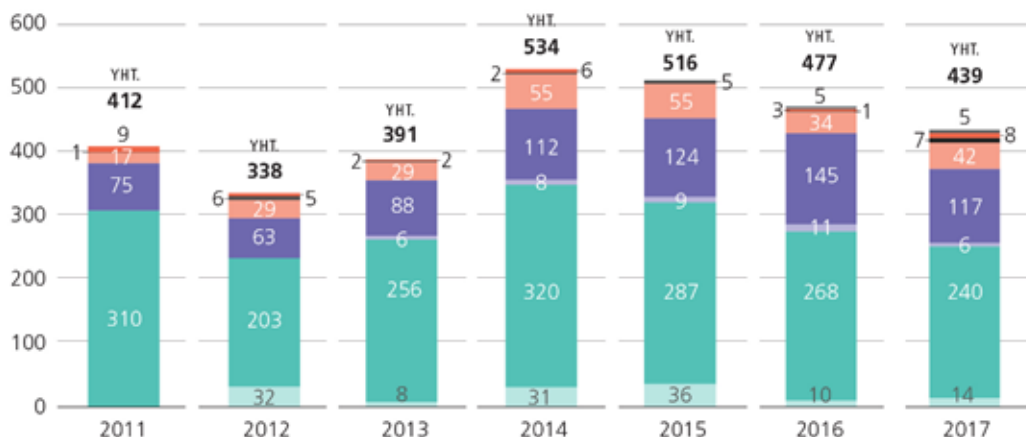

Yhteensä: 71

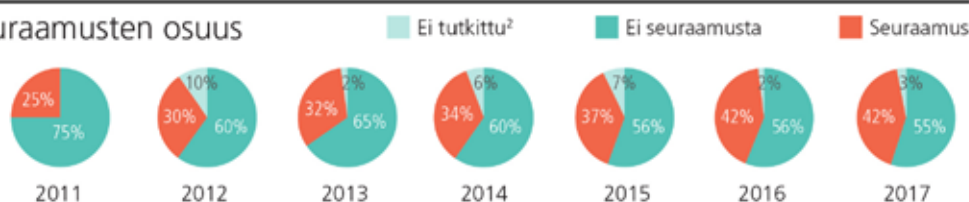
Ratkaistut valvonta-asiat (kpl)¹

¹Yhteen henkilöön voi kohdistua useampi ratkaisu. Vuoden 2017 erottamiset koskivat neljää asianajajaa tai entistä asianajajaa, mutta taustalla oli 8 valvonta-asiaa. Seuraamusmaksuja määrättiin yhteensä kuudelle asianajajalle tai entiselle asianajajalle. Luvan peruuttamiset koskivat kolmea lupalakimiestä, mutta taustalla oli 5 valvonta-asiaa.

- Ei tutkittu²
- Ei seuraamusta
- Seuraamuksen määräämättä jättäminen
- Huomautus
- Varoitus
- Seuraamusmaksu¹
- Erottaminen¹
- Luvan peruuttaminen (ensimmäiset vuonna 2016)

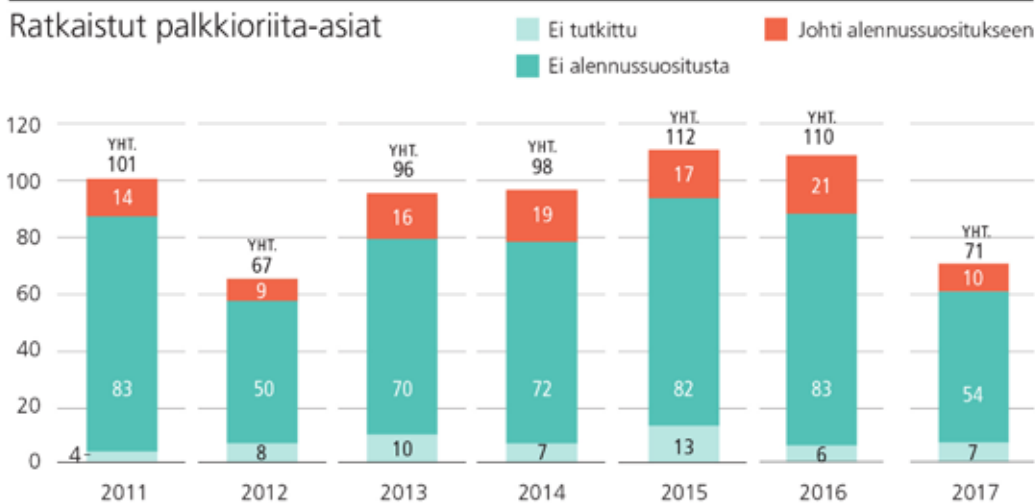

Seuraamusten osuus

²Ei otettu tutkittavaksi esim., koska asia ratkaistu aikaisemmin, tapahtumista yli viisi vuotta tai lupalakimiestä koskevassa kantelussa kyse ei ollut oikeudenkäyntiasia. (Tilastoitu vuodesta 2012 alkaen.)

Ratkaistut palkkiorita-asiat

5 Sammanfattning

Styrelsen för Finlands Advokatförbund skall enligt 6 § i lagen om advokater se till att advokaterna vid uppträdandet inför domstolar eller övriga myndigheter samt även i övrig verksamhet uppfyller sina förpliktelser. Det grundläggande stadgandet om en advokats förpliktelser lyder: ”En advokat skall redbart och samvetsgrant utföra honom anförtrodda uppdrag samt i all sin verksamhet iakttaga god advokatsed” (5 § 1 mom.).

När ändringen av lagen om advokater trädde i kraft den 1.11.2004 grundades en särskild tillsynsnämnd för att handlägga och avgöra tillsynsärenden (7 c § 1 mom.). Tillsynsnämnden handlägger också arvodestvister och ger rekommendationer om advokatarvodenas skälighet. Vid bedömningen av de krav som god advokatsed i enskilda fall ställer på advokaten tillämpar tillsynsnämnden de vägledande reglerna om god advokatsed (15.1.2009).

Lagen om rättegångsbiträden med tillstånd trädde i kraft 1.1.2013. Samtidigt gjordes även ändringar i lagen om advokater. Enligt 6 a § 1 mom. i lagen om advokater finns i samband med Advokatförbundet en oberoende tillsynsnämnd och en oberoende tillsynsenhet vilka sköter de uppgifter i fråga om tillsynen över advokaters verksamhet som anges i denna lag. Dessa ändringar har lett till att tillsynsnämnden numera sköter också de uppgifter som gäller tillsynen över rättegångsbiträden med tillstånd, dvs. jurister som rättegångsbiträdenämnden har beviljat tillstånd att vara verksamma som rättegångsombud och rättegångsbiträden. Lagändringen

inverkade även på tillsynsnämndens ställning i förhållande till Finlands Advokatförbund. En anställd vid tillsynsenheten får inte delta i skötseln av Advokatförbundets andra ärenden än tillsynsärenden, om detta kan äventyra en oberoende och opartisk skötsel av tillsynsenhetens uppgifter. Dessutom ändrades tillsynsnämndens sammansättning så att två av medlemmarna i tillsynsnämnden skall vara rättegångsbiträden med tillstånd.

Tillsynsnämndens sammansättning

Tillsynsnämnden består av en ordförande och elva andra medlemmar samt personliga suppleanter för var och en av dem. Ordföranden och ordförandens suppleant samt sex av de övriga medlemmarna och deras suppleanter skall vara advokater. Tre av medlemmarna och deras suppleanter skall vara personer som inte hör till advokatkåren men som har avlagt juris kandidat- eller magisterexamen och är förtrogna med advokatverksamhet och dessutom med domaruppgifter eller med utbildning och forskning i juridik vid universitet. Två av medlemmarna och deras suppleanter skall vara sådana rättegångsbiträden med tillstånd som avses i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd. Tillsynsnämnden kan vara uppdelad i fyra sektioner.

Anhängiggörande av ett ärende

Ett tillsynsärende blir anhängigt när tillsynsnämnden mottar ett skriftligt klagomål gällande en advokat, ett offentligt rättsbiträde eller ett

rättegångsbiträde med tillstånd, en anmälan från justitiekanslern eller en anmälan som en domstol har gjort med stöd av 15 kap. 10 a § i rättegångsbalken. Ett ärende gällande en advokat eller ett offentligt rättsbiträde blir också anhängigt när Advokatförbundets styrelse har beslutat att överföra ett ärende som har kommit till dess kännedom för behandling i tillsynsnämnden.

Behandling av tillsynsärenden

För styrelsens och tillsynsnämndens övervakning är advokaten skyldig att öppet och sanningsenligt lämna de uppgifter som styrelsen behöver. För fullföljandet av den i 6 § 1 mom. i lagen om advokater stadgade tillsynen av advokatkåren kan styrelsen eller tillsynsnämnden finna det nödvändigt att en inspektion förrättas på advokatens byrå. Det som nedan nämns om advokater gäller offentliga rättsbiträden och rättegångsbiträden med tillstånd.

Tillsynsärenden behandlas i tillsynsnämndens sektioner eller i plenum. I plenum behandlas de ärenden som av tillsynsnämndens ordförande har bestämt att skall behandlas där eller som sektionerna har överfört till plenum. Ärenden som gäller uteslutning ur Advokatförbundet eller påförande av en påföljdsavgift avgörs alltid i plenum.

Tillsynsärenden behandlas i ett skriftligt förfarande. Beslut om att en advokat utesluts ur Advokatförbundet eller åläggs att betala påföljdsavgift kan dock fattas endast om muntlig förhandling har ordnats i ärendet. Tillsynsnämnden eller en sektion kan ordna muntlig förhandling också i andra fall. Advokaten och klaganden skall kallas till den muntliga förhandlingen.

Advokaten skall ges tillfälle att bli hörd innan ett ärende avgörs. Advokaten skall öppet och sanningsenligt lämna de upplysningar och utredningar som har begärts. Klaganden skall beredas tillfälle att yttra sig med anledning av advokatens bemötande. Nämnden och sektionerna skall även i övrigt se till att saken blir i tillräcklig mån utredd.

Enligt 7a § 3 mom. i lagen om advokater handlar tillsynsnämndens medlemmar under domaransvar när de avgör tillsynsärenden. En

styrelsemedlem eller den person som förrättat en inspektion får inte heller, enligt 6 § 1 mom. i lagen om advokater, obehörigen röja sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om i samband med tillsynen.

Disciplinära påföljder

I 7 § lag om advokater ingår stadganden om disciplinära påföljder som kan åläggas en advokat eller ett offentligt rättsbiträde. Dessa påföljder är anmärkning, varning, påföljdsavgift och uteslutning ur advokatföreningen.

Som resultat av ändringen i lag om advokater som trädde i kraft den 1 januari 2013 (17.6.2011/716) behöver påföljden inte påföras, om advokaten genom sitt förfarande endast i ringa mån bryter mot advokatens skyldigheter och förfarandet i förhållande till dess skadlighet också bedömt som en helhet ska anses ringa. Samma påföljder kan också åläggas ett rättegångsbiträde med tillstånd. Om tillsynsnämnden anser att rättegångsbitrådets tillstånd bör återkallas eller rättegångsbitrådet bör påföras en påföljdsavgift, överförs ärendet till rättegångsbitrådesnämnden. Beslut om att göra en framställning till rättegångsbitrådesnämnden om återkallande av tillstånd eller påförande av påföljdsavgift fattas alltid i plenum.

Förfarandets offentlighet

Avgörandet i ett tillsynsärende och i en arvodestvist skall ges i form av en särskild handling. I handlingen skall bl.a. anges ärendeslaget och dagen för avgörandet, parternas och klagandens namn, de yrkanden som framställts och de bemötanden som avgivits i saken, motiveringen till avgörandet, de lagrum, de punkter i Advokatförbundets stadgar och de anvisningar om god advokatsed som har tillämpats i saken samt avgörandets slutresultat.

I den offentliga dagbok som Advokatförbundet för över tillsynsärenden och arvodestvister skall antecknas uppgifter om klaganden eller sökanden, den som klagomålet gäller och vid behov advokatbolaget, ärendeslaget, dagen för avgörandet samt slutresultatet. Av dagboken

skall även framgå i vilken fas behandlingen av saken är.

Sökande av ändring i tillsynsnämndens avgörande

Enligt 10 § 2 mom. i lagen om advokater har även justitiekanslern rätt att besvära sig över alla beslut som givits i tillsynsärenden. Däremot har andra myndigheter eller klaganden inte rätt att söka ändring i beslut som givits i ett tillsynsärende. Advokaten, offentliga rättsbiträdet och rättegångsbiträdet med tillstånd kan enligt 10 § 1 mom. i lagen om advokater anföra besvär hos Helsingfors hovrätt över alla tillsynsnämndens beslut.

I tillsynsförfarandet kan tvistefrågor eller yrkanden som gäller privaträttsliga eller materiella frågor inte behandlas, ej heller t.ex. skadeståndskrav. Tvist om arvode bör huvudmannen anhängiggöra hos allmän domstol.

Statistiska uppgifter

År 2017 avgjorde tillsynsnämnden och rättegångsbiträdesnämnden sammanlagt 439 tillsynsärenden.

Av de avgjorda ärendena resulterade 185, d.v.s. 42 procent i en disciplinär påföljd. Motsvarande andel året före var det samma (42 %).

I 117 ärenden (ca. 27 %) ålades en anmärkning och i 42 ärenden (ca. 9,5 %) en varning. År 2017 ålades fem påföljdsavgifter som disciplinär påföljd. En advokat skulle ha förtjänat en påföljdsavgift om han fortfarande hade varit medlem (ca. 1,5 %). Tre advokater blev utesluttade ur advokatföreningen och en advokat skulle ha förtjänat att bli utesluttad ur advokatföreningen, om han fortfarande hade varit medlem (ca. 2 %). Fjorton ärenden (ca. 13 %) lämnades utan provning. På grund av tillsynsnämndens förslag återkallade rättegångsbiträdesnämnden ett tillstånd att vara verksam som rättegångsbiträde. Hovrätten återkallade ett tillstånd att vara verksam som rättegångsbiträde (ca. 1 %).

Under fjolåret avgjorde tillsynsnämnden 71 arvodestvister. I 10 av ärendena rekommenderade tillsynsnämnden en nedsättning av arvodet, vilket motsvarar 14 procent av de avgjorda ärendena. Motsvarande andel var året före 19 procent.

6 Yhteystiedot

Valvontalautakunta

PL 13 (Simonkatu 12 B 16)

00101 Helsinki

puh. (09) 6866 1240 (vaihde)

info@valvontalautakunta.fi

Puhelinneuvonta kanteluasioissa arkisin klo 9–11:

puh. (09) 6866 1250

www.valvontalautakunta.fi

Valvontakertomus 2017 on Asianajajaliiton yhteydessä toimivan itsenäisen ja riippumattoman valvontalautakunnan raportti asianajajiin, julkisiin oikeusavustajiin ja luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistuneesta ammatillisesta valvonnasta vuonna 2017.

Valvontakertomus toimitetaan kaikille asianajajille, julkisille oikeusavustajille, luvan saaneille oikeudenkäyntiavustajille ja valvontalautakunnan sidosryhmille.